

P&V
Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	1
LEXICON EN AFKORTINGEN	3
BELANGRIJKSTE CIJFERS PER 31 DECEMBER 2023	5
1. GECONSOLIDEERDE JAARREKENING PER 31 DECEMBER 2023	7
GECONSOLIDEERDE BALANS	7
GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING	8
TOESTAND VAN HET GECONSOLIDEERD TOTAAL RESULTAAT	9
OVERZICHT VAN DE VARIATIES IN HET GECONSOLIDEERDE EIGEN VERMOGEN	10
TABEL VAN DE GECONSOLIDEERDE KASTROMEN	11
2. ALGEMENE INFORMATIE	13
2.1. STRUCTUUR VAN DE P&V GROEP	13
2.2. CONSOLIDATIEBASIS EN CONSOLIDATIEKRING	15
2.3. BELANGRIJKE BOEKHOUDPRINCIPES	20
2.4. INFORMATIE OVER DE OPERATIONELE SECTOREN	29
2.5. SOLVABILITEITSMARGE	29
3. TOELICHTINGEN BIJ HET GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN DE FINANCIËLE POSITIE	32
3.1. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	32
3.2. BEDRIJFS-PANDEN EN MATERIËLE VASTE ACTIVA	36
3.3. VASTGOEDBELEGGINGEN	38
3.4. FINANCIËLE INSTRUMENTEN (IFRS 9)	41
3.5. FINANCIËLE BELEGGINGEN "UNIT LINKED" (TAK 23)	77
3.6. INVESTERINGEN IN GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN	78
3.7. HERVERZEKERINGSACTIVA	79
3.8. OVERIGE ACTIVA	81
3.9. VERHUUR EN LEASING	83
3.10. GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN	86
3.11. EIGEN VERMOGEN	87
3.12. SCHULDEN UIT HOOFDE VAN INVESTERINGS-CONTRACTEN	87
3.13. SCHULDEN UIT HOOFDE VAN VERZEKERINGS-CONTRACTEN	89
3.14. VERZEKERINGSSCHULDEN	108
3.15. PENSIOENEN EN ANDERE VERPLICHTINGEN	108
3.16. SAMENSTELLING VAN DE UITGESTELDE BELASTINGEN	114
3.17. OVERIGE PASSIVA	114
3.18. WAARDERING TEGEN DE MARKTWAARDE	123
4. TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING	124
4.1. RESULTAAT VAN DE VERZEKERINGSACTIVITEITEN	124
4.2. RESULTAAT VAN DE HERVERZEKERINGSACTIVITEITEN	125
4.3. FINANCIËLE OPBRENGSTEN	126
4.4. FINANCIËLE KOSTEN	127
4.5. FINANCIËEL RESULTAAT MET BETREKKING TOT DE VERZEKERINGSACTIVITEITEN	128
4.6. FINANCIËEL RESULTAAT MET BETREKKING TOT DE HERVERZEKERINGSACTIVITEITEN	129
4.7. ADMINISTRATIEVE EN OPERATIONELE KOSTEN	130
4.8. AANDEEL VAN DE WINST VAN DE GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN	130
4.9. OVERIGE OPBRENGSTEN / KOSTEN	131
4.10. BELASTINGLASTEN/-INKOMSTEN IN DE RESULTATENREKENING	131
4.11. DIVIDENDEN	133

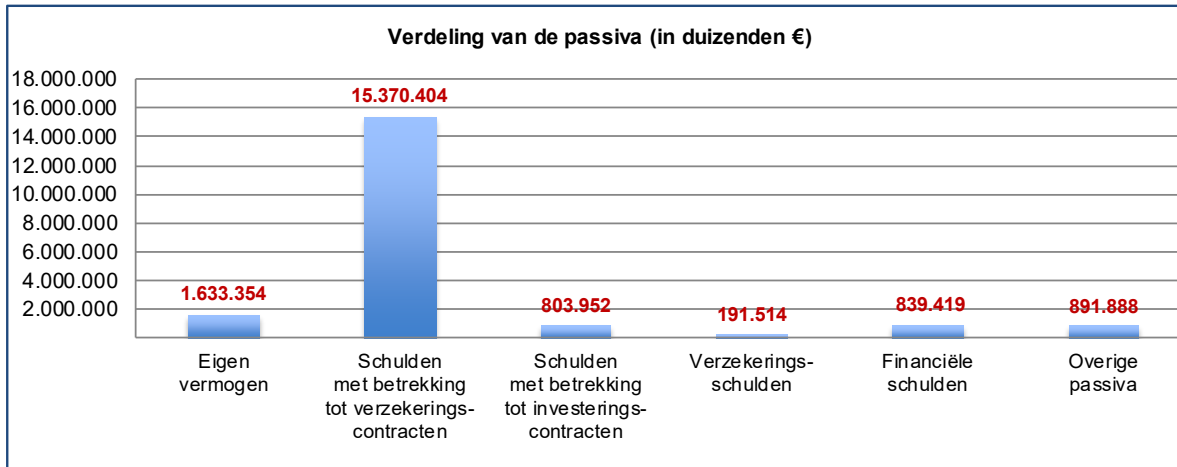
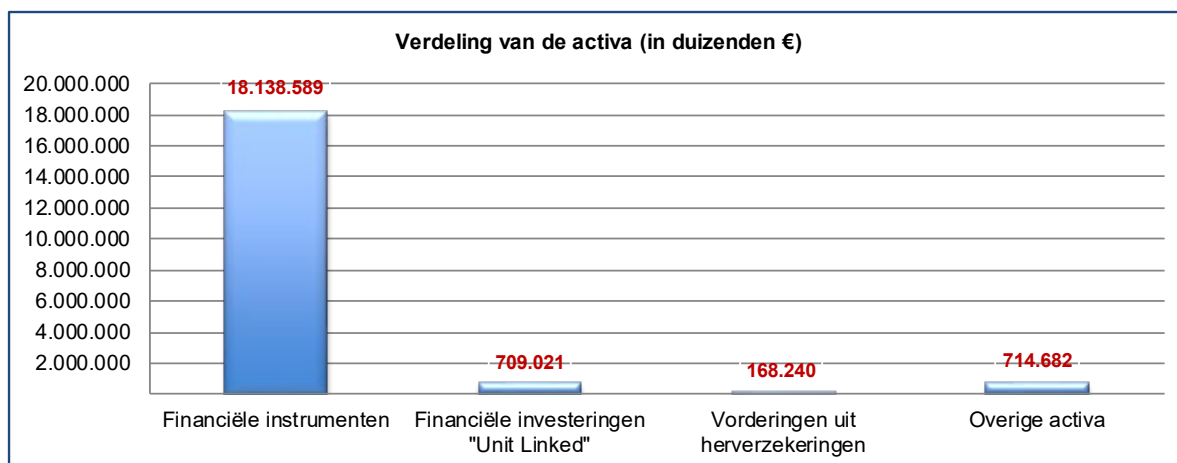
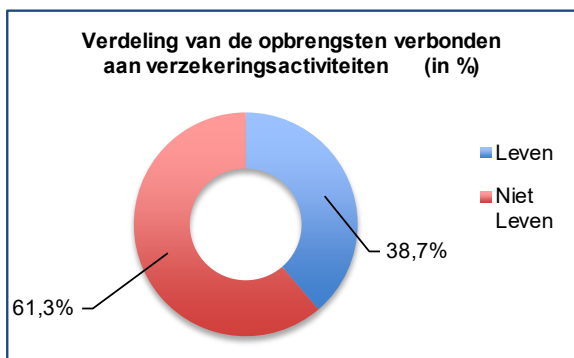
5.	TOELICHTINGEN BIJ DE ELEMENTEN DIE NIET IN HET OVERZICHT VAN DE FINANCIËLE POSITIE ZIJN INBEGREPEN	134
5.1.	VERBONDEN PARTIJEN	134
5.2.	DOELSTELLINGEN EN BELEID BETREFFENDE RISICOBEBEER	137
5.3.	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	143
5.4.	HUMAN RESOURCES	143
5.5.	EVENTUELE ACTIVA EN PASSIVA	143
5.6.	NIET-FINANCIËLE INFORMATIE	144
5.7.	WAARSCHUWING OVER TOEKOMSTGERICHTE VERKLARINGEN	144
5.8.	VERGOEDINGEN AAN DE COMMISSARIS	145
6.	VERKLARING VAN DE VERANTWOORDELIJEN	146

Lexicon en Afkortingen

GAAP	Generally Accepted Accounting Principles/ Practice
IAS	International Accounting Standard
IASB	International Accounting Standards Board
IBNR	Incured But Not Reported
IBNER	Incured But Not Enough Reported
IFRIC	The International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standard
Interpretations	IFRS Interpretations (IFRIC)
ORSA	Own Risk and Solvency Assessment
WD	Winstdeelname (discretionair)
RSR	Regulatory Supervisory Report
SFCR	Solvency and Financial Condition Report
Shadow accounting	Schaduwboekhouding in het kader van IFRS 4
SIC	Standard Interpretations Committee
S/P	Schade-premieverhouding
SPA	Share Purchase Agreement
VNI	Netto-inventariswaarde (gepubliceerd door het fonds)
AOM	Analysis of Movement
BOP	Beginning of period
BEL	Best estimate liability
BBA (or GMM)	Building Block Approach (or General Measurement Model)
CB	Contract boundary
CSM	Contractual service margin
EOP	End of period
IFIE	Insurance finance income or expenses
IAC	Interest accretion or interest unwind
LLP	Last Liquid point
LIC	Liability for incurred claims
LRC	Liability for remaining coverage
UBBA	Unmodelling building block approach

OCI	Other comprehensive income
PAA	Premium Allocation Approach
RA	Risk adjustment for non-financial risk
UFR	Ultimate Forward Rate
ECL	Expected Credit Loss
FVOCI	Fair Value OCI
FVPL	Fair Value PL
SPPI	Solely Payments of Principal and Interest

BELANGRIJKSTE CIJFERS PER 31 DECEMBER 2023

Totaal balans	19.730.531 K€	Eigen vermogen	1.633.354 K€
Totaal opbrengsten uit verzekeringsactiviteiten	1.423.011 K€	Netto resultaat	69.461 K€
Solvabiliteitsratio	208,5%	Aantal medewerkers	1.493

1. GECONSOLIDEERDE JAARREKENING PER 31 DECEMBER 2023

Geconsolideerde balans

In duizenden €	Toelichting	2023	2022	2021
Activa				
Immateriële vaste activa	3.1	25.767	31.829	39.279
Bedrijfsgebouwen en materiële vaste activa	3.2	69.179	65.866	69.362
Vastgoedbeleggingen	3.3	87.963	124.731	151.172
Investerings in geassocieerde ondernemingen	3.6	50.871	46.588	43.308
Uitgestelde belastingen	3.16	83.369	115.250	62.755
Financiële instrumenten	3.4	18.138.589	16.896.766	20.355.334
Financiële investeringen "Unit Linked"	3.5	709.021	714.406	1.080.512
Activa uit hoofde van herverzekeringen	3.7	168.240	247.577	373.679
Vorderingen uit verzekeringen	3.8.1	71.190	56.602	62.187
Overige vorderingen		62.032	59.543	78.503
Overige vorderingen	3.8.2	55.301	52.751	72.088
Lease vorderingen in vlottende activa	3.9	6.731	6.792	6.415
Verworven producten	3.8.2	20.998	14.525	16.685
Kas en kasequivalenten	3.10	243.313	176.465	199.295
Totaal activa		19.730.531	18.550.148	22.532.072
Eigen vermogen en passiva				
Eigen vermogen en passiva				
Uitgegeven kapitaal	3.11	56.588	55.487	52.966
Reserves	3.11	1.574.531	1.327.872	1.516.613
Eigen vermogen - deel van de groep		1.631.119	1.383.359	1.569.579
Eigen vermogen toegekend aan de minderheidsbelangen	3.11	2.235	1.267	1.463
Totaal eigen vermogen		1.633.354	1.384.626	1.571.042
Achtergestelde schulden	3.17	400.022	400.049	400.049
Schulden met betrekking tot investeringscontracten	3.12	803.952	909.822	1.240.949
Schulden met betrekking tot verzekeringscontracten	3.13	15.370.404	14.362.468	18.067.651
Pensioenen en overige verplichtingen	3.15	309.698	300.996	342.304
Uitgestelde belastingen	3.16	179	652	4.012
Verzekeringsschulden	3.14	191.514	218.463	246.128
Financiële schulden	3.17	839.419	814.795	500.729
Leasingschulden	3.9.2.2	7.417	5.523	5.295
Overige financiële schulden	3.4.4	832.002	809.272	495.434
Overige schulden	3.17	181.990	158.277	159.209
Provisies	3.17.3	19.093	28.885	31.306
Overige passiva	3.17.5	162.897	129.392	127.903
Totaal passiva		18.097.177	17.165.522	20.961.030
Totaal eigen vermogen en passiva		19.730.531	18.550.148	22.532.072

(*) In overeenstemming met IAS 1 en IAS 8 presenteert de P&V Groep haar vergelijkende cijfers na de invoering van de nieuwe boekhoudprincipes (IFRS 9, IFRS 17).

Geconsolideerde resultatenrekening

In duizenden €	Toelichting	2023	2022
Inkomsten uit verzekeringsactiviteiten		1.423.011	1.331.808
Kosten in verband met verzekeringsactiviteiten		(1.313.433)	(1.256.927)
Resultaat van verzekeringsactiviteiten	4.1	109.578	74.881
Kosten verbonden aan herverzekeringsactiviteiten		(63.915)	(58.388)
Inkomsten uit herverzekeringsactiviteiten		(8.263)	8.405
Resultaat van herverzekeringsactiviteiten	4.2	(72.179)	(49.983)
Technisch resultaat		37.399	24.898
Financiële opbrengsten - voor positieve marktbevingen en gerealiseerde meerwaarden	4.3	525.514	458.961
Financiële kosten - voor negatieve marktbevingen en gerealiseerde minderwaarden	4.4	(70.061)	(40.693)
Financieel resultaat - voor marktbevingen en gerealiseerde meer- en minderwaarden		455.453	418.268
Financiële opbrengsten - positieve marktbevingen en gerealiseerde meerwaarden	4.3	92.671	161.519
Financiële kosten - negatieve marktbevingen en gerealiseerde minderwaarden	4.4	(61.658)	(200.773)
Financieel resultaat - markteffecten en gerealiseerde resultaten		31.013	(39.254)
Financieel resultaat uit verzekeringsactiviteiten	4.5	(397.386)	(323.725)
Financieel resultaat uit herverzekeringsactiviteiten	4.6	5.545	4.957
Totaal financieel resultaat		94.625	60.247
Technisch en financieel resultaat		132.024	85.145
Administratieve kosten & operationele kosten	4.7	(74.358)	(67.761)
Overige opbrengsten en kosten	4.9	28.514	10.821
Belastingen	4.10	(22.044)	(3.147)
Resultaat van geassocieerde ondernemingen	4.8	5.325	3.210
Netto resultaat van het boekjaar		69.461	28.269
Toe te wijzen aan de:			
groep		69.016	28.414
minderheidsbelangen		445	(146)

(*) In overeenstemming met IAS 1 en IAS 8 presenteert de P&V Groep haar vergelijkende cijfers na de invoering van de nieuwe boekhoudprincipes (IFRS 9, IFRS 17).

Toestand van het geconsolideerd totaal resultaat

In duizenden €	2023	2022
Netto resultaat van het boekjaar	69.461	28.269
<i>Niet-gerealiseerde resultaten die kunnen worden overgedragen naar de resultaten van de toekomstige boekjaren van de Groep</i>		
Netto winst (verlies) op kasstroomafdekkingen	6.435	-
Netto winst (verlies) op activa beschikbaar voor verkoop na aftrek van de shadow accounting	148.270	(267.378)
Niet-gerealiseerde resultaten van deelnemingen volgens vermogensmutatiemethode	(336)	1.459
Niet-gerealiseerde resultaten overgedragen naar resultaat van het boekjaar	-	-
<i>Niet-gerealiseerde resultaten die niet kunnen worden overgedragen naar de resultaten van de toekomstige boekjaren van de Groep</i>		
Niet-gerealiseerde resultaten op personeelsbeloningen	(6.522)	25.976
Overige posten in de niet-gerealiseerde resultaten	()	-
Niet gerealiseerde resultaten van het boekjaar, na aftrek van belastingen	147.846	(239.943)
Totaal resultaat van het boekjaar, na aftrek van belastingen	217.308	(211.675)
Toe te wijzen aan de:		
groep	216.840	(211.477)
minderheidsbelangen	468	(198)
	217.308	(211.675)

(*) In overeenstemming met IAS 1 en IAS 8 presenteert de P&V Groep haar vergelijkende cijfers na de invoering van de nieuwe boekhoudprincipes (IFRS 9, IFRS 17).

Overzicht van de variaties in het geconsolideerde eigen vermogen

<i>Toelichting</i>	<i>Uitgegeven kapitaal & reserves verbonden aan het kapitaal</i>	<i>Niet verdeeld resultaat</i>	<i>Reserves mbt activa gehouden voor verkoop</i>	<i>Reserves verbonden aan (her)verzekeringscontracten</i>	<i>Kasstroom-afdekkingen</i>	<i>Reserves IFRS 5</i>	<i>Reserves IAS 19</i>	<i>Totaal deel van de groep</i>	<i>Minderheidsbelangen</i>	<i>Totaal eigen vermogen</i>	
In duizenden €											
Op 31 december 2021	3.11	644.910	1.237.906	2.101.267	(2.320.752)	-	-	(93.753)	1.569.579	1.463	1.571.042
Netto resultaat van het boekjaar	-	28.414	-	-	-	-	-	28.414	(146)	28.269	
Niet-gerealiseerde resultaten	-	1.455	(3.283.816)	3.016.494	-	-	25.976	(239.891)	(52)	(239.943)	
Totaal resultaat van het boekjaar	-	29.869	(3.283.816)	3.016.494	-	-	25.976	(211.477)	(198)	(211.675)	
Uitgekeerde dividenden	-	(40)	-	-	-	-	-	(40)	-	(40)	
Wijzigingen in de perimeter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Overdracht van reserves	-	(4)	-	-	-	-	-	(4)	4	-	
Impact van activa (no recycling)	-	23.869	-	-	-	-	-	23.869	4	23.872	
Overige	2.521	(1.088)	-	-	-	-	-	1.433	(6)	1.427	
Op 31 december 2022	3.11	647.431	1.290.511	(1.182.548)	695.742	-	-	(67.778)	1.383.359	1.267	1.384.626
Netto resultaat van het boekjaar	-	69.016	-	-	-	-	-	69.016	445	69.461	
Niet-gerealiseerde resultaten	-	(336)	615.450	(467.205)	6.435	-	(6.522)	147.823	23	147.846	
Totaal resultaat van het boekjaar	-	68.680	615.450	(467.205)	6.435	-	(6.522)	216.840	468	217.308	
Uitgekeerde dividenden	-	(41)	-	-	-	-	-	(41)	-	(41)	
Wijzigingen in de perimeter	-	(1.245)	-	-	-	-	-	(1.245)	503	(742)	
Impact van activa (no recycling)	-	19.623	-	-	-	-	-	19.623	(0)	19.623	
Overdracht van reserves	-	7	-	-	-	-	-	7	(7)	-	
Overige	1.101	11.475	-	-	-	-	-	12.576	4	12.580	
Op 31 december 2023	3.11	648.532	1.389.012	(567.098)	228.537	6.435	-	(74.299)	1.631.119	2.235	1.633.354

(*) In overeenstemming met IAS 1 en IAS 8 presenteert de P&V Groep haar vergelijkende cijfers na de invoering van de nieuwe boekhoudprincipes (IFRS 9, IFRS 17).

Tabel van de geconsolideerde kasstromen

In duizenden €	Toelichting	2023	2022
I. Beginsaldo	3.10	176.465	199.295
II. Kasstromen met betrekking tot de bedrijfsactiviteiten		85.404	41.664
1. Kasstromen met betrekking tot de exploitatie		95.052	55.976
1.1. Bedrijfsresultaat netto van niet monetaire bedrijfsselementen		8.830	(227.663)
1.1.1. Netto resultaat van het jaar	1	69.461	28.269
1.1.2. Financieel resultaat van investeringsactiviteiten		(418.065)	(429.079)
1.1.3. Belastingen op het resultaat	4.10	22.044	3.147
1.1.4. Waardecorrecties op investeringen zonder impact op de kasstromen		(47.325)	70.868
1.1.5. Technische provisies m.b.t. verzekeringen en andere aanpassingen		264.166	54.371
1.1.6. Deel van de herverzekeraars in de technische provisies		85.602	92.046
1.1.7. Resultaat van de ondernemingen geconsolideerd volgens vermogensmutatie		6.075	(2.961)
1.1.8. Overige rubrieken		26.871	(44.324)
1.2. Wijzigingen van de activa en passiva verbonden aan operationele activiteiten		86.222	283.638
1.2.1. Wijziging van de vorderingen		(13.681)	24.439
1.2.2. Wijziging van de vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen		(3.436)	118
1.2.3. Wijziging van de andere beleggingen		107.921	329.505
1.2.4. Wijziging van de verzekeringsschulden		(26.949)	(27.665)
1.2.5. Wijziging van de overige operationele passiva		20.139	(3.613)
1.2.6. Overige wijzigingen		2.229	(39.147)
2. Kasstromen uit belastingen en uitgestelde belastingen		(9.649)	(14.312)
2.1. Belastingenschulden		(9.649)	(14.312)
2.1.1. Belastingen op het resultaat		(18.511)	(466)
2.1.2. Uitgestelde belastingen		8.863	(13.846)
III. Netto kasstromen met betrekking tot investeringsactiviteiten		(141.962)	(362.393)
1. Acquisities		(1.410.911)	(2.620.923)
1.1. Betalingen voor het verwerven van aandelen en fondsen		(644.881)	(775.451)
1.2. Betalingen voor het verwerven van obligaties		(749.660)	(1.820.443)
1.3. Betalingen voor het verwerven van dochterondernemingen, joint ventures of geassocieerde		-	-
1.4. Betalingen voor het verwerven/uitgeven van leningen, andere activa en vaste activa		(16.370)	(25.029)
2. Overdrachten		861.495	1.796.044
2.1. Opbrengsten uit de verkoop van aandelen en fondsen		429.142	502.298
2.2. Opbrengsten uit de verkoop van obligaties		395.164	1.285.813
2.3. Opbrengsten uit de verkoop van dochterondernemingen, joint ventures of geassocieerde ondernemingen		-	-
2.4. Opbrengsten uit de verkoop van andere activa (financiële en vaste activa)		37.190	7.933
3. Interesten, dividenden en netto-opbrengsten van investeringsactiviteiten (betaald)		407.454	462.486
4. Andere kasstromen met betrekking tot investeringsactiviteiten		-	-
IV. Netto kasstromen met betrekking tot financieringsactiviteiten		122.306	295.378
1. Kasstromen met betrekking tot financiering		75.640	257.328
1.1. Opbrengsten / (Terugbetaling) uit financiële leasing		13.978	7.287
1.2. Opbrengsten / (Terugbetaling) uit uitgifte van andere financiële verplichtingen		(27)	-
1.3. Opbrengsten / (Terugbetaling) uit financiering op basis van effecten (REPO)		25.102	356.740
1.4. Opbrengsten / (Terugbetaling) uit andere financiële activa		36.587	(106.698)
2. Interesten		46.707	38.090
2.1. Interesten betaald met betrekking tot financiering		(21.423)	(21.453)
2.2. Interesten ontvangen met betrekking tot financiering		68.130	59.544
3. Betaalde dividenden		(41)	(40)
V. Kapitaalsverhoging vrijgegeven in cash		1.101	2.521
VI. Netto toename van geldmiddelen en kasequivalenten	3.10	66.849	(22.830)
VII. Eindsaldo	3.10	243.313	176.465

(*) In overeenstemming met IAS 1 en IAS 8 presenteert de P&V Groep haar vergelijkende cijfers na de invoering van de nieuwe boekhoudprincipes (IFRS 9, IFRS 17).

In duizenden €	Toe- lichting	2022	Geconsolideerde kasstromen	Variatie non-cash			2023
				Herklassering	Niet-vervallen opgelopen rentes	Reële waarde	
Financiering via effectenleningen (REPO)	3.17	(806.889)	(25.102)	-	-	-	(831.991)
Overige financiële passiva	3.17	(7.905)	(1.894)	-	-	2.372	(7.428)
Financiële schulden	3.17	(814.795)	(26.996)	-	-	2.372	(839.419)
Achtergestelde schulden	3.17	(400.049)	27	-	-	-	(400.022)
Passiva met betrekking tot de financieringsactiviteit		(1.214.844)	(26.969)	-	-	2.372	(1.239.441)

2. ALGEMENE INFORMATIE

Op 23 mei 2024 heeft de Raad van Bestuur de publicatie goedgekeurd van de geconsolideerde jaarrekening van P&V Verzekeringen en haar dochterondernemingen (die samen de P&V Groep vormen) voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2023. P&V Verzekeringen is een coöperatieve vennootschap ingeschreven in België (ondernemingsnummer BE 0402.236.531; FSMA-code 0058). De maatschappelijke zetel is gevestigd in België te 1210 Brussel, Koningsstraat 151.

De voornaamste activiteiten van de P&V Groep zijn Levens- en Niet-levensverzekeringen.

2.1. Structuur van de P&V Groep

2.1.1. PSH

PSH CV is de coöperatieve holding waarin de referentieaandeelhouders van de P&V Groep vertegenwoordigd zijn.

PSH waarborgt de ethiek en de waarden van de P&V Groep als onderneming die deel uitmaakt van de sociale economie. Ze ziet erop toe dat de strategieën en het algemeen beleid van de P&V Groep coherent en complementair zijn met de waarden en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de groep. Ze houdt toezicht op de ontwikkeling van de activiteiten en evalueert regelmatig de verschillende organisatiestructuren.

PSH is erkend als coöperatieve vennootschap door de Nationale Raad voor de Coöperatie. Die erkenning betekent dat PSH in overeenstemming met de coöperatieve principes werkt en meer bepaald het democratisch bestuur en het ontbreken van een speculatief doel respecteert.

2.1.2. P&V Verzekeringen

P&V Verzekeringen werd opgericht op 25 september 1907 als coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

P&V Verzekeringen richt haar activiteiten op de Belgische markt en beoefent, op enkele uitzonderingen na, alle individuele en collectieve vormen van verzekering in alle takken “Leven” en “Niet-leven” (B.O.D.R.).

Het is op dit niveau dat de strategieën en algemene beleidslijnen, die in de verzekeringssector van de P&V Groep zijn ontwikkeld, worden gedefinieerd (en de activiteiten die verbonden of verwant zijn met deze sector). Ze is ook door de NBB erkend als verantwoordelijke entiteit van de P&V Groep.

P&V Verzekeringen stelt de eisen inzake interne governance van de groep vast, aangepast aan haar structuur, activiteiten en risico's, met in het bijzonder het opstellen van een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden. Ze zorgt ervoor dat het systeem van risicobeheer van de hele groep effectief is.

2.1.3. Belangrijke participaties

2.1.3.1. IMA

Sinds 1994 doet de P&V Groep voor de bijstandsverlening aan haar verzekerden een beroep op IMA (Inter Mutuelles Assistance). Begin 2012 versterkte de P&V Groep haar strategisch partnerschap met IMA en nam ze een participatie van 50% in het kapitaal van IMA Benelux en 3,95% in de naamloze vennootschap IMA met maatschappelijke zetel in Niort (Frankrijk).

Dankzij de strategische alliantie met IMA kan de P&V Groep haar klanten in de verschillende

verzekeringstakken vernieuwende bijstandsdiensten aanbieden.

Als gevolg van een aankooptransactie in 2019, bedraagt het deelnemingspercentage van P&V in het kapitaal van IMA Benelux 33 %. Het deelnemingspercentage van P&V Verzekeringen in IMA NV is gestegen naar 4,10% na de inschrijving op 51.450 nieuwe aandelen in 2022.

2.1.3.2. Multipharma

De P&V Groep heeft een belangrijke participatie in de coöperatieve groep Multipharma Group. Deze groep bestaat uit de C.V. Multipharma Group en C.V. Multipharma.

C.V. Multipharma is de grootste farmaceutische coöperatie in België. Als belangrijke speler in de farmaceutische zorgsector wil Multipharma de rol van de apotheker in de eerste lijnszorg versterken om de gezondheidszorg voor iedereen toegankelijk te maken. Om dit te bereiken vertrouwt Multipharma op zijn netwerk van 243 apotheken (op 31/12/2023) en de expertise van zijn 1800 medewerkers. Dankzij een dynamische omnikanaal aanpak en technologische innovaties staan ze voortdurend ten dienste van hun patiënten. Multipharma beschikt eveneens over een geavanceerd distributiecentrum en 2 innovatieve centra voor de bereiding van individuele medicatie, bestemd voor patiënten in rusthuizen en andere zorginstellingen.

2.1.3.3. Private Insurer

Op 8 juni 2020 heeft P&V de overname van Private Insurer afgerond, een verzekeraar gespecialiseerd in levensverzekeringscontracten van tak 23 (levensverzekering gecombineerd met een beleggingsfonds), met het oog op de verdere ontwikkeling van haar activiteiten op het vlak van tak 23. Binnen dit bedrijf werden onregelmatigheden vastgesteld die een fiscaal simulatierisico opleverden. Bijgevolg werd deze vennootschap op 30 september 2021 in vereffening gesteld. De afbouw van haar activiteiten dient gespreid te worden over een periode van 5 jaar en gebeurt in het kader van een geordend afwikkelingsplan neergelegd bij de NBB. De vereffening van deze vennootschap zal op een solvabele wijze worden uitgevoerd, rekening houdend met de comfortverbintenis die P&V Verzekeringen tegenover de NBB is aangegaan.

2.1.4. Andere participaties

Naast haar deelname in verzekeringsondernemingen bezit de P&V Groep ook participaties in immobiliënbedrijven en in portefeuillemaatschappijen die rechtstreeks bijdragen aan de uitoefening van haar activiteiten.

2.1.5. Bestaan van bijkantoren

Na de heroriëntering van de activiteiten van de P&V Groep op de Belgische markt, bezit de Groep geen bijkantoren meer.

2.2. Consolidatiebasis en consolidatiekring

2.2.1. Consolidatiebasis

De dochterondernemingen worden geconsolideerd via globale integratie op de overnamedatum, met name de datum waarop de zeggenschap over de dochterondernemingen wordt overgedragen aan P&V, en worden uit de consolidatiekring gehaald op de datum dat de P&V Groep niet langer zeggenschap heeft over de dochteronderneming. De jaarrekeningen van de dochterondernemingen worden voor dezelfde verslaggevingsperiode als die van P&V opgesteld, waarbij uniforme boekhoudregels worden toegepast. Alle saldi, intragroepstransacties, latente opbrengsten en lasten die voortvloeien uit intragroepstransacties en de intragroepsdividenden worden volledig geëlimineerd.

Een verandering in het percentage van deelneming (zonder verlies van zeggenschap) in een dochteronderneming moet worden geboekt als een verrichting die betrekking heeft op het eigen vermogen.

Indien P&V de zeggenschap over een dochteronderneming verliest:

- neemt ze de activa (inclusief alle goodwill) en passiva van de dochteronderneming, de boekwaarde van elke deelneming die geen zeggenschap verleent, alsook het gecumuleerde bedrag van de omrekeningsverschillen in het eigen vermogen niet langer op in de balans;
- boekt ze de reële waarde van de ontvangen vergoeding en elke behouden deelneming;
- boekt ze elk overschot of tekort in het nettoresultaat;
- herclassificeert ze de elementen die in verband met de deelneming eerder opgenomen werden in niet-gerealiseerde resultaten in het nettoresultaat of rechtstreeks in de niet-uitgekeerde resultaten.

Deelneming in een geassocieerde onderneming

De deelneming van de P&V Groep in een geassocieerde onderneming wordt geboekt volgens de methode van vermogensmutatie. Een geassocieerde onderneming is een onderneming waarin de P&V Groep invloed van betekenis heeft. Volgens de vermogensmutatiemethode wordt de deelneming in een geassocieerde onderneming initieel opgenomen tegen de kostprijs, vermeerderd met de variaties, na overname, in het aandeel van het netto actief van de geassocieerde onderneming in het bezit van de P&V Groep.

De resultatenrekening weerspiegelt het aandeel van de P&V Groep in de resultaten van de geassocieerde onderneming. Wanneer een wijziging rechtstreeks in het eigen vermogen van een geassocieerde onderneming geboekt werd, boekt de P&V Groep haar aandeel in elke wijziging en verschaft ze de overeenkomstige informatie in de tabel van de variatie van het eigen vermogen. De niet-gerealiseerde winsten of verliezen die voortvloeien uit transacties tussen de P&V Groep en de geassocieerde onderneming worden geëlimineerd ten belope van de deelneming van de P&V Groep in de geassocieerde onderneming.

Het aandeel van de winst van een geassocieerde onderneming wordt weergegeven in de resultatenrekening. Het betreft de winst die uitkeerbaar is aan de aandeelhouders van de geassocieerde onderneming, wat maakt dat die winst beschouwd wordt als winst na belastingen en als deelneming die geen zeggenschap geeft binnen de dochterondernemingen van de geassocieerde onderneming.

De rekeningen van de geassocieerde onderneming worden opgesteld voor dezelfde verslaggevingsperiode als die van de P&V Groep. Desgevallend wordt overgegaan tot correcties om ervoor te zorgen dat de toegepaste boekhoudmethoden conform zijn met die van de P&V Groep.

Na toepassing van de vermogensmutatiemethode bepaalt de P&V Groep of op de deelneming van de P&V Groep in de geassocieerde

onderneming een bijkomend waardeverminderingverlies opgenomen moet worden. De P&V Groep bepaalt op elke afsluitingsdatum of er objectieve aanwijzingen zijn dat de deelneming in de geassocieerde onderneming in waarde verminderd is. Zo ja, dan berekent de P&V Groep het bedrag van de bijzondere waardevermindering als het verschil tussen het realiseerbare bedrag van de geassocieerde onderneming en de boekwaarde en boekt ze dat bedrag in de resultatenrekening onder 'Resultaat van een geassocieerde onderneming'.

Indien de P&V Groep haar invloed van betekenis op een geassocieerde onderneming verliest, moet ze elke eventueel behouden deelneming tegen reële waarde waarderen en boeken. Elk verschil tussen de boekwaarde van de geassocieerde onderneming bij verlies van invloed van betekenis en de reële waarde van de behouden deelneming en de verwachte winsten van de overdracht wordt in het resultaat geboekt.

Deelneming in een joint venture

P&V heeft een deelneming in een joint venture, die een entiteit is waarop gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend. Een overeenkomst gesloten tussen de deelnemers in de joint venture bepaalt de gezamenlijke zeggenschap over de economische activiteit van de entiteit. P&V verwerkt haar deelneming in de joint venture aan de hand van de methode van vermogensmutatie.

Een deelnemer in een joint venture mag de vermogensmutatie niet meer gebruiken vanaf de datum dat hij geen gezamenlijke zeggenschap meer heeft over een entiteit waarover gezamenlijke zeggenschap wordt uitgeoefend. Bij verlies van de gezamenlijke zeggenschap waardeert en boekt de P&V Groep haar resterende deelneming tegen reële waarde. Elk verschil tussen de boekwaarde van de oude joint venture bij verlies van de gezamenlijke zeggenschap en de reële waarde van de behouden deelneming en de verwachte opbrengsten van de overdracht wordt in het resultaat geboekt.

2.2.2. De ultieme moedermaatschappij

De P&V Groep is voor 93,24% eigendom van de holding C.V. PSH ('PSH'). PSH heeft haar maatschappelijke zetel in België en heeft als ondernemingsnummer 0452 994 750.

2.2.3. De dochterondernemingen

De geconsolideerde jaarrekening omvat de gegevens van P&V Verzekeringen en de dochterondernemingen waarover P&V Verzekeringen zeggenschap heeft op 31 december 2023.

In overeenstemming met IFRS 10 oefent P&V Verzekeringen alleen zeggenschap uit als aan alle onderstaande voorwaarden is voldaan.

De moedermaatschappij heeft controle over de dochteronderneming, meer bepaald als ze:

- Stemrechten, potentiële stemrechten of en combinatie van beide heeft;
- De macht heeft om belangrijke personen aan te stellen die de rendementen van de dochteronderneming aanzienlijk kunnen beïnvloeden;
- De macht heeft om de belangrijkste bestuurders of leden van het directieorgaan aan te stellen die de besluitvorming van de dochteronderneming kunnen beïnvloeden;
- Rechten kan uitoefenen op het besluitvormingsproces door middel van managementovereenkomsten.

De moedermaatschappij behoudt zich het recht om variabele rendementen te innen die voortvloeien uit haar betrokkenheid bij relevante activiteiten van de dochteronderneming.

De moedermaatschappij kan haar macht uitoefenen met de bedoeling de rendementen te sturen door de combinatie van de twee voorgaande punten. Daardoor kan slechts één partij de controle hebben over een filiaal.

Op grond van die definitie omvat de geconsolideerde jaarrekening de jaarrekening van P&V Verzekeringen en die van de dochterondernemingen, vermeld in onderstaande tabel:

Naam	Werkterrein	Zetel	BTW Nr. Of Nationaal Nr.	2023		2022	
				Gehouden kapitaal (%)	Belangen van derden (%)	Gehouden kapitaal (%)	Belangen van derden (%)
S.C. Barsis	Portefeuille / Holding	Koningsstraat, 151 1210 BRUSSEL	454.197.055	100,0	0,0	100,0	0,0
S.A. Financière Botanique	Portefeuille / Holding	Koningsstraat, 151 1210 BRUSSEL	415.679.048	100,0	0,0	100,0	0,0
S.A. Hotel Spa Resort (1)	Exploitatie van onroerend goed	Koningsstraat, 151 1210 BRUSSEL	451.873.510	-	-	100,0	0,0
S.R.L. Jack V	Verbonden activiteiten	Steenweg op Mechelen, 455 bus 9 1950 KRAAINEM	755.968.312	40,0	60,0	40,0	60,0
N.V. Piette & Partners	Distributie en verbonden activiteiten	Casinoplein, 6 8500 KORTRIJK	448.811.575	100,0	0,0	100,0	0,0
S.C. P&V Previdis	Verbonden activiteiten	Koningsstraat, 151 - 153 1210 BRUSSEL	402.236.630	98,0	2,0	98,0	2,0
N.V. Private Insurer	Verzekeringen	Tedescolaan, 7 1160 OUDERGEM	866.104.486	100,0	0,0	100,0	0,0
N.V. Private Insurance Services ESV (2)	Verbonden activiteiten	Koningsstraat, 151 1210 BRUSSEL	889.014.502	-	-	n/a	n/a
S.C. Quartier des solidarités (3)	Exploitatie van onroerend goed	Koningsstraat, 151 1210 BRUSSEL	1.003.838.944	99,4	0,6	-	-
S.A. Vander Haegen	Distributie en verbonden activiteiten	Steenweg op Mechelen, 455 bus 9 1950 KRAAINEM	427.765.248	40,0	60,0	40,0	60,0
S.A. Vilvo Invest	Exploitatie van onroerend goed	Koningsstraat, 151 1210 BRUSSEL	463.288.628	100,0	0,0	100,0	0,0

(1) Het filiaal HSR werd verkocht op 22/11/2023.

(2) Op 15 juni 2023 hebben de Buitengewone Algemene Vergaderingen van aandeelhouders van de coöperatieve vennootschap "P&V Verzekeringen" en van de vennootschap "Private Insurance Services" unaniem beslist om de fusie door overneming goed te keuren ten gevolge van de ontbinding zonder vereffening van de dochtervennootschap "S.A. Private Insurance Services GIE, door middel van een overdracht onder algemene titel van al haar activa en passiva op 31/12/2022. De fusie vindt plaats met terugwerkende kracht op 01/01/2023.

(3) Het filiaal Quartier des solidarités werd opgericht op 22/12/2023.

In overeenstemming met IFRS 12.12 moet P&V Verzekeringen, voor elk van haar dochterondernemingen waarbij de minderheidsbelangen belangrijk zijn, de relevante financiële

informatie openbaar maken. De te verstrekken informatie heeft betrekking op Jack V en Vander Haegen.

	Jack V SRL		Vander Haegen SA	
	2023	2022	2023	2022
Financiële informatie in IFRS (in duizenden €)				
% Belangen van derden	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
Aandeel van derden in het eigen vermogen	(1.520)	(760)	(1.583)	(1.004)
Aandeel van derden in het netto resultaat van het boekjaar	259	110	910	360
Dividenden betaald aan derden	-	-	330	180
Beknopte balans	2023	2022	2023	2022
Financiële instrumenten	4.473	4.473	-	-
Kas en kasequivalenten	2	51	3.874	2.474
Overige activa	80	-	2.951	2.403
Schulden op lange termijn	-	-	2.413	1.838
Handelsschulden, overige schulden en voorzieningen	-	-	2.413	1.838
Schulden op korte termijn	2.023	3.257	1.774	1.367
Handelsschulden, diverse crediteuren en voorzieningen	2.023	3.257	1.528	1.159
Overige schulden op korte termijn	-	-	246	208
Eigen vermogen	2.533	1.267	2.639	1.673
Beknopt globaal resultaat	2023	2022	2023	2022
Overige opbrengsten	550	300	11.155	9.283
Overige kosten	(118)	(116)	(9.072)	(8.428)
Resultaat voor belastingen	432	184	2.084	856
Belastingen	-	-	(568)	(255)
Netto resultaat van het boekjaar	432	184	1.516	601
Niet gerealiseerde resultaten	-	-	-	-
Globaal resultaat van het boekjaar	432	184	1.516	601

(*) De informatie is gebaseerd op de bedragen voor eliminatie van de intragroepsverrichtingen en van de consolidatieboekingen.

2.2.4. Geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Een geassocieerde deelneming is een vennootschap waarin de P&V Groep invloed van betekenis heeft. Invloed van betekenis is de macht om deel te nemen aan de financiële en operationele beslissingen van de vennootschap, zonder zeggenschap of gezamenlijke zeggenschap te hebben over de entiteit. Een joint venture is een partnership waarin de partijen die gezamenlijke zeggenschap hebben over de werking rechten hebben op het netto actief.

De participaties van de P&V Groep in de geassocieerde deelnemingen of joint ventures zijn opgenomen in de consolidatie volgens de vermogensmutatiemethode.

Overeenkomstig IFRS 11 is de vennootschap IMA Benelux, waarin de P&V Groep nu 33%

bezit, een joint venture die geconsolideerd moet worden volgens de vermogensmutatiemethode. IMA Benelux is immers een partnership waarin de partijen gezamenlijke zeggenschap hebben over de werking en rechten hebben op het netto actief.

Een analyse in de loop van het jaar 2022 heeft bevestigd dat de vermogensmutatiemethode voor de vennootschap C.V. Multipharma Group nog steeds relevant is.

In overeenstemming met IFRS 12.21 (b) vat onderstaande tabel voor elke joint venture en/of geassocieerde deelneming van belang voor de P&V Groep verkort de relevante financiële informatie samen.

Naam	Werkterrein	Zetel	BTW Nr. Of Nationaal Nr.	2023		2022	
				Gehouden kapitaal (%)	Belangen van derden (%)	Gehouden kapitaal (%)	Belangen van derden (%)
S.A. Ima Benelux	Diensten	Square des Conduites d'Eau, Bat.11/12 4031 LIEGE	474.851.226	33,0	0,0	33,0	0,0
S.C. Multipharma Group	Farmaceutische distributie	Marie Curie Square, 30 1070 BRUSSEL	401.995.516	48,9	0,2	48,9	0,2

Financiële informatie in IFRS (In duizenden €)	Ima Benelux NV		Multipharma Group CV	
	2023	2022	2023	2022
% Groepsbelangen	33,00%	33,00%	48,89%	48,89%
Vermogensmutatiewaarde	854	712	50.017	45.877
Ontvangen dividenden	-	-	248	248
Beknopte balans	2023	2022	2023	2022
Financiële instrumenten	-	-	1.097	1.063
Kas en kasequivalenten	2.655	1.117	22.104	24.757
Overige activa	5.690	6.896	295.234	226.380
Schulden op lange termijn	-	-	136.360	83.886
<i>Financiële verplichtingen</i>	-	-	68.629	75.881
<i>Handelsschulden, overige schulden en voorzieningen</i>	-	-	67.731	8.005
Schulden op korte termijn	5.757	5.856	80.270	74.935
<i>Financiële verplichtingen</i>	-	-	6.186	4.270
<i>Handelsschulden, diverse crediteuren en voorzieningen</i>	5.639	5.763	74.083	70.665
<i>Overige schulden op korte termijn</i>	118	93	-	-
Eigen vermogen	2.588	2.157	101.806	93.379
Beknopt globaal resultaat	2023	2022	2023	2022
Overige opbrengsten	15.209	12.024	525.971	499.703
Overige kosten	(14.722)	(11.857)	(511.951)	(487.067)
Resultaat voor belastingen	488	167	14.020	12.636
Belastingen	(57)	(2)	(3.488)	(4.255)
Resultaat van geassocieerde ondernemingen	-	-	-	-
Netto resultaat van het boekjaar	431	165	10.533	8.381
Niet gerealiseerde resultaten	-	-	(1.729)	(707)
Globaal resultaat van het boekjaar	431	165	8.804	7.674

In 2023 bedraagt de post « Investerings in geassocieerde ondernemingen » 50,9 miljoen euro. Dit bedrag wordt gedetailleerd in de hogervermelde tabel en stemt overeen met de som van vermogensmutatiewaarden.

In het geval van Multipharma Group bedragen de jaarlijkse afschrijvingskosten 10,5 miljoen euro in 2023 vergeleken met 12,7 miljoen euro in 2022.

De cijfers van Multipharma Group voor 2023 omvatten een wijziging in de presentatie op het vlak van de norm IAS 19, die vereist dat de

activa van het plan van een verbonden partij worden opgenomen in de rekeningen van de verbonden partij. Dit heeft geresulteerd in een toename van de overige activa enerzijds en van de langlopende schulden anderzijds. Deze wijziging zal ook een impact hebben op de rekeningen van 2022 via een stijging van de overige activa en langlopende schulden met 60,7 miljoen euro.

2.3. Belangrijke boekhoudprincipes

De geconsolideerde jaarrekeningen van de P&V Groep werden opgesteld conform de internationale normen voor financiële verslaggeving (IAS/IFRS) gepubliceerd door de International Accounting Standards Board (IASB) van kracht in de Europese Unie op 31 december 2023. De ontwikkelingen in deze normen, zoals de nieuwe normen IFRS 9 en IFRS 17 die van toepassing zijn sinds 1 januari 2023, worden gedetailleerd beschreven in paragraaf 2.3.2 “Invoering van nieuwe boekhoudprincipes of herziening van de IFRS-normen”, evenals doorheen dit jaarverslag.

De geconsolideerde jaarrekeningen omvatten de jaarrekeningen van de P&V Groep en haar dochterondernemingen per 31 december van elk jaar. Ze worden opgesteld over dezelfde referentieperiode als die van de

moedermaatschappij op grond van homogene boekhoudmethoden.

De geconsolideerde jaarrekeningen van de P&V Groep zijn opgesteld op grond van het continuïteitsbeginsel en willen een getrouwe weergave geven van de geconsolideerde jaarrekening en resultatenrekening en van de geconsolideerde kasstromen.

De minderheidsbelangen vertegenwoordigen het deel van de winst of het verlies en het netto vermogen dat niet in handen is van de groep. Ze worden afzonderlijk vermeld in de resultatenrekening en in het eigen vermogen van de geconsolideerde balans.

De geconsolideerde jaarrekeningen zijn opgesteld in euro, de werkingsmunt van de P&V Groep. De tabellen zijn uitgedrukt in duizenden euro's, tenzij anders vermeld..

2.3.1. Grondslagen voor financiële verslaggeving

De IFRS-normen, die een weerslag hebben op de P&V Groep, worden hierna geïdentificeerd:

IAS 1	:	Presentatie van de jaarrekeningen;
IAS 7	:	Kasstroomoverzichten;
IAS 8	:	Grondslagen voor financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten;
IAS 10	:	Gebeurtenissen na balansdatum;
IAS 12	:	Winstbelastingen;
IAS 16	:	Materiële vaste activa;
IAS 18	:	Opbrengsten uit gewone activiteiten;
IAS 19R	:	Personeelsbeloningen;
IAS 21	:	Gevolgen van wisselkoerswijzigingen;
IAS 23	:	Financieringskosten;
IAS 24	:	Informatieverschaffing over verbonden partijen;
IAS 28	:	Administratieve verwerking van investeringen in geassocieerde deelnemingen
IAS 32	:	Financiële instrumenten: informatieverschaffing en presentatie;
IAS 33	:	Winst per aandeel;
IAS 36	:	Bijzondere waardevermindering van activa;
IAS 37	:	Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa;
IAS 38	:	Immateriële vaste activa;
IAS 40	:	Vastgoedbeleggingen;
IFRS 3	:	Bedrijfscombinaties;
IFRS 5	:	Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten;
IFRS 7	:	Financiële instrumenten: informatieverschaffing;
IFRS 9	:	Financiële instrumenten;
IFRS 10	:	Geconsolideerde jaarrekening;
IFRS 11	:	Gezamenlijke overeenkomsten;
IFRS 12	:	Informatieverschaffing over belangen in andere entiteiten;
IFRS 13	:	Fair value accounting;
IFRS 15	:	Inkomsten uit contracten met klanten;
IFRS 16	:	Leasing;
IFRS 17	:	Verzekeringscontracten.

2.3.2. Invoering van nieuwe boekhoudprincipes of herziening van IFRS-normen

In vergelijking met het boekjaar afgesloten op 31 december 2022, zijn 4 nieuwe IFRS amendementen mogelijk van toepassing binnen de P&V Groep, evenals 2 nieuwe normen.

Amendement aan de norm IAS 1 « Te verstrekken informatie over boekhoudmethoden »:

- Dit amendement is in voege getreden voor de jaarrekeningen op 1 januari 2023;
- Dit amendement heeft een impact gehad op de rekeningen van de P&V Groep, maar deze impact blijft beperkt tot een kwalitatief aspect van de geconsolideerde jaarrekening.

Amendement aan de norm IAS 8 « Definitie van een boekhoudkundige schatting »:

- Dit amendement is in voege getreden voor de jaarrekeningen op 1 januari 2023;
- Dit amendement heeft geen impact gehad op de rekeningen van de P&V Groep.

Amendement aan de norm IAS 12 « Uitgestelde belastingen verbonden aan activa en passiva die voortvloeien uit dezelfde transactie »:

- Dit amendement is in voege getreden voor de jaarrekeningen op 1 januari 2023;
- Deze standaard zou een impact kunnen hebben op de rapportering van de P&V Groep en wordt momenteel geanalyseerd door een werkgroep;
- De P&V Groep is tijdelijk vrijgesteld van de nieuwe aanvullende belasting die voortvloeit uit de nieuwe regels van de Pijler 2 op basis van artikel 67 §1 van de wet van 19 december 2023 betreffende de invoering van een minimumbelasting voor groepen van multinationals en grote nationale groepen.

Amendement aan de norm IAS 12 « Internationale belastinghervorming – modelregels van Pijler 2 »:

- Dit amendement is in voege getreden voor de jaarrekeningen op 1 januari 2023;
- Dit amendement heeft geen impact gehad op de rekeningen van de P&V Groep.

Nieuwe normen IFRS 9 : Financiële instrumenten en IFRS 17 : Verzekeringscontracten:

- Deze normen zullen door de P&V Groep worden toegepast vanaf 1 januari 2023;
- De norm IFRS 9 (Financiële instrumenten) werd gepubliceerd in 2014 en beschrijft de classificatie, waardering en presentatie van de financiële activa en passiva. Deze norm vervangt IAS 39;
- De norm IFRS 9 is van kracht sinds 1 januari 2018. Voor entiteiten die verzekeringscontracten uitgeven en dus IFRS 17 zullen toepassen, werd echter een optie voorzien om de implementatie van IFRS 9 en 17 op elkaar af te stemmen. Deze optie is door de P&V Groep toegepast, wat betekent dat de eerste jaarrekening die de P&V Groep volgens IFRS 9 presenteert, gelijktijdig met die volgens IFRS 17 zal plaatsvinden, d.w.z. op de afsluitdatum van 31 december 2023;
- De norm IFRS 17 (Verzekeringscontracten) werd gepubliceerd in 2017 en is een uitgebreide nieuwe standaard voor de presentatie van verzekeringscontracten. Deze norm vervangt IFRS 4;
- De rapportering volgens IFRS 17 is verplicht voor de eerste jaarrekeningen na 1 januari 2023. Zoals hierboven vermeld, en vanwege de frequentie van de jaarlijkse publicatie, zal de P&V Groep haar eerste verslag in overeenstemming met IFRS 17 op afsluitingsdatum van 31 december 2023 presenteren;
- Deze eerste verslaggeving volgens de nieuwe standaarden IFRS 9 en IFRS 17 vereist ook de opname van een openingsbalans die volgens dezelfde normen is bepaald. Voor de P&V Groep houdt dit de verplichting in om in deze eerste jaarrekening de vergelijkende cijfers per 31

december 2022 op te nemen. Deze openingsbalans is opgesteld door toepassing van specifieke overgangsmatregelen zoals vereist door de relevante rapporteringsnormen en op basis van een overgangsdatum van 1 januari 2022.

De impact van deze overgang op het eigen vermogen wordt weergegeven in de onderstaande tabel:

In duizenden €	Uitgegeven kapitaal & reserves verbonden aan het kapitaal	Nietverdeeld resultaat	Reserves mbt activa gehouden voor verkoop	Reserves verbonden aan (her)verzekerings- contracten	Kasstroom- afdekkingen	Reserves IFRS 5	Reserves IAS 19	Totaal deel van de groep	Minderheids- belangen	Totaal eigen vermogen
Op 31 december 2021 eerder gerapporteerd	644.910	1.091.529	2.186.199	(1.499.747)	-	-	(93.753)	2.329.137	1.463	2.330.601
Netto resultaat van het boekjaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	(84.931)	(821.004)	-	-	-	(905.936)	(9)	(905.945)
Totaal resultaat van het boekjaar	-	-	(84.931)	(821.004)	-	-	-	(905.936)	(9)	(905.945)
Uitgekeerde dividenden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wijzigingen in de perimeter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overdracht van reserves	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transitie 2021	-	146.377	-	-	-	-	-	146.377	9	146.386
Overige	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Op 31 december 2021 restated	644.910	1.237.906	2.101.267	(2.320.752)	-	-	(93.753)	1.569.579	1.463	1.571.042

- De transitietabel van het eigen vermogen hierboven toont een totale impact van +146 miljoen euro op de niet uitgekeerde winst als gevolg van de overgang van IFRS 9 en IFRS17, waarvan -35 miljoen euro afkomstig is van de overgang naar IFRS 17 en het saldo van de overgang naar IFRS 9. De impact op de niet uitgekeerde winst op het moment van de overgang tussen de normen is het gevolg van wijzigingen in de regels en methodologische benaderingen die worden toegepast om OCI bij transitie te bepalen.
- Zie sectie 2.3.3 Overgang IAS 39 - IFRS 9 en sectie 2.3.4 Overgang IFRS 4 - IFRS17 voor meer informatie.
- Voor meer gedetailleerde informatie over de boekhoudmethoden met betrekking tot IFRS 9 en IFRS 17, verwijzen wij naar de relevante secties in dit document, namelijk sectie 3.4 voor IFRS 9 en sectie 3.13 voor IFRS 17.

2.3.3. Overgang IAS 39 - IFRS 9

Om te voldoen aan de nieuwe norm IFRS 9, waarvan de waarderingsgrondslagen worden beschreven in sectie 3.4.1, heeft de Groep financiële activa geherclassificeerd met een impact op het eigen vermogen en op de waardering van sommige van deze activa.

Aandelen en deelnemingen worden geclassificeerd als FVOCI optie. Deze herclassificatie heeft geen invloed op de waardering, zoals te zien is in de onderstaande transitietabel. Ze heeft echter wel invloed gehad op de resultatenrekening. Bijzondere waardeverminderingverliezen die voorheen in niet-uitgekeerde winst werden opgenomen, worden nu rechtstreeks in OCI geboekt.

De overgang naar de norm IFRS 9 voor obligaties en fondsen geclassificeerd als FVOCI had geen invloed op het eigen vermogen bij de overgang. De gevolgen zijn er enkel naar aanleiding van de herclassificatie tussen OCI en niet uitgekeerde winst. Inderdaad, de bijzondere waardeverminderingverliezen die onder IAS 39 waren opgenomen in niet uitgekeerde winst, zijn voornamelijk naar OCI geherclassificeerd. Een deel hiervan wordt echter geannuleerd en vervangen door de opname van ECL als niet uitgekeerde winst voor dezelfde waarden. Deze obligaties en fondsen zijn op het actief opgenomen tegen dezelfde waarde als onder IAS39, aangezien ze al tegen reële waarde opgenomen waren (zie transitietabel hieronder). Obligaties en fondsen die zijn geclassificeerd als FVPL registreren geen ECL in overeenstemming met IFRS 9. De impact op het eigen vermogen is een herclassificatie van OCI naar niet uitgekeerde winst van de latente meer- en minderwaarden op deze activa die onder IAS 39 in OCI werden opgenomen. Er is geen impact op de waardering van deze activa.

Op het vlak van de leningen en vorderingen stellen we een overdracht van 271 miljoen euro vast naar het passief van de balans. Dit bedrag omvat de voorschotten op polissen, die binnen het toepassingsgebied van IFRS 17 vallen.

Obligaties aangehouden tot einde looptijd en een deel van de leningen en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs onder IAS 39 worden onder IFRS 9 geclassificeerd als FVOCI omdat de kasstromen uit deze instrumenten voortvloeien uit de inning van contractuele kasstromen die voldoen aan het SPPI-criterium en indien nodig kunnen worden verkocht volgens een door het management bepaalde prioriteitsvolgorde, zoals het afstemmen van de looptijd van verplichtingen en activa. Deze overdracht leidt tot een herwaardering van respectievelijk 103,8 miljoen euro en 187,7 miljoen euro. Er worden ook ECL's geboekt, wat leidt tot een stijging van OCI en een daling van de niet uitgekeerde winst, maar wat geen impact heeft op het totale eigen vermogen.

De leningen en vorderingen overgedragen naar FVPL zijn leningen waarvan de kasstromen niet voldoen aan het SPPI-criterium omdat de aflossingen een variabel deel bevatten dat afhankelijk is van de winst op de verkoop van het onderliggende vastgoed. Deze herclassificatie leidt tot een herwaardering van 0,2 miljoen euro. In overeenstemming met IFRS 9 is er geen ECL voor FVPL activa.

Leningen en vorderingen zijn tegen geamortiseerde kostprijs gebleven als gevolg van de keuze van de P&V Groep om een vergelijkbare waardering te behouden als onder de vorige regels. De enige impact van IFRS 9 was de vervanging van de waardeverminderingen van 27,96 miljoen euro, die onder IAS 39 werden geboekt, door de boeking van verwachte kredietverliezen (ECL) voor hetzelfde bedrag.

Ook het gedeelte met betrekking tot de hedge accounting blijft ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. De toepassing van de norm IFRS 9 door de P&V Groep heeft, ten opzichte van IAS39, geen veranderingen in de waardering met zich meegebracht.

In duizenden €

Classificatie IAS39	Boekhoudmethode IAS39	Financiële instrumenten IAS 39	IAS 39 2022	Herclassificatie (buiten toepassingsgebied IFRS 9)	FVOCI	FVOCI Option	FVTPL	Geamortiseerde kost	ECL	Herclassificatie / herwaardering	IFRS 9 2022	
Beschikbaar voor verkoop	FVOCI	Aandelen	546.802								546.802	
		Beursgenoteerde aandelen	545.839		-			545.839				545.839
		Niet-beursgenoteerde aandelen	963		-			963				963
		Optiecertificaat - strips	-		-			-				-
		Fondsen	2.026.026		636.259			1.389.767				2.026.026
		Fondsen (regelmatige NIW)	97.825					97.825				97.825
		Fondsen (niet-regelmatige NIW)	1.928.081		636.139			1.291.942				1.928.081
		Fondsen (zonder NIW)	-					-				-
		Private equity	120		120			-				120
		Participaties	182.900					182.900				182.900
Obligaties	11.715.301		11.568.051			147.250				11.715.301		
Beursgenoteerde obligaties (actieve markten)	11.366.408		11.361.847			4.566				11.366.413		
Beursgenoteerde obligatie (Niet-actieve markten)	251.727		198.600			53.312				251.912		
Niet-beursgenoteerde obligaties	97.166		7.604			89.372				96.976		
Aangehouden tot de vervaldag	Geamortiseerde kost	Overige obligaties	578.616		578.616					(103.823)	474.793	
Leningen en vorderingen			2.372.272	(271.132)	1.746.774		74.684	279.682	(27.965)	(159.582)	1.913.593	
Schulden op korte termijn (repo's)			(806.889)						(806.889)		(806.889)	
Overige financiële schulden			-								-	
Derivaten	FVPL	Derivaten	34.969				34.969				34.969	
TOTAAL			16.649.997		14.529.700	729.702	1.646.670	(527.207)	(27.965)	(263.405)	16.087.494	

2.3.4. Transitie IFRS 4 - IFRS17

De overgang van IFRS 4 naar IFRS 17 heeft een verandering teweeggebracht in de waardering van voorzieningen met betrekking tot (her)verzekeringscontracten, evenals in de reikwijdte van verzekeringscontracten. Sommige contracten die voorheen werden beschouwd als beleggingscontracten volgens IFRS 4, vallen nu onder het toepassingsgebied van IFRS 17. Voor meer details verwijzen we naar toelichting 3.5. De belangrijkste waarderingsverschillen zijn dat verplichtingen uit hoofde van verzekeringscontracten onder IFRS 17 (insurance contract liabilities) gewoonlijk worden berekend met behulp van een algemeen waarderingsmodel (BBA – building block approach, of GMM - general measurement model):

- Er wordt een ‘Best Estimate’ (BE) berekening gebruikt, die overeenkomt met de reële en gewogen waarde van de verwachte toekomstige kasstromen;
- Boven op de BE wordt een ‘Risk Adjustment’ toegevoegd die als buffer dient om de onzekerheid ten gevolge van niet-financiële risico’s in de BE op te vangen;
- Een CSM bevat de toekomstige verwachte winsten, die onder IFRS 17 als provisie in de passiva ondergebracht worden.

In sectie 3.13.1 wordt verder uitgelegd hoe deze elementen berekend worden. In IFRS 4 werden de verzekeringsprovisies berekend op basis van hun boekwaarde met daarbovenop een toevoeging op basis van ‘Shadow Accounting’. Dat betekent dus dat er fundamentele verschillen zijn in de waardering.

Deze verandering impliceert een stijging in de voorzieningen tussen IFRS 4 en IFRS 17. Enerzijds door het verschil in hypothesen toegepast bij het berekenen van de provisie, maar ook

vanwege de voorziening voor de CSM die in IFRS 4 onbestaande was. Dit verklaart een daling van het eigen vermogen in de reconciliatie tussen IFRS 4 en IFRS 17 in sectie 2.3.2. De overgang van IFRS 4 naar IFRS 17 heeft een totale netto-impact van -856 miljoen euro op het eigen vermogen. Van dit bedrag heeft -821 miljoen euro betrekking op OCI en -35 miljoen euro op niet uitgekeerde winst.

De impact van -821 miljoen euro op de OCI bestaat uit verzekeringscontracten die zijn behandeld volgens de BBA-benadering voor een bedrag van -787 miljoen euro en uit verzekeringscontracten die zijn behandeld volgens de PAA-benadering voor -34 miljoen euro. De sterke daling van de verzekeringscontracten onder de BBA-benadering kan worden verklaard door een sterke stijging van de gevoeligheid van de voorzieningen voor rentetarieven in vergelijking met IFRS4. Bijgevolg is de negatieve positie van de OCI gerechtvaardigd door een daling van de rentetarieven op het moment van de transitie.

Merk op dat van de totale impact van -856 miljoen euro meer dan de helft afkomstig is van de toevoeging van de CSM aan de verplichtingen uit hoofde van verzekeringscontracten (ter waarde van 462 miljoen euro).

De transitiemethode die de P&V Groep heeft toegepast en die in de sectie hieronder wordt toegelicht, bepaalt grotendeels deze gevolgen. In de transitie werd het bedrag aan CSM op 1 januari 2022 bepaald, net als het bedrag aan OCI in IFRS 17 op die datum. Op die manier bepaalt de transitiemethodologie ook hoeveel van de impact op het eigen vermogen betrekking heeft op de niet uitgekeerde winst en hoeveel op de OCI. Hierbij geven we meer uitleg over de methodologie die door de P&V Groep is toegepast voor de transitie naar IFRS 17.

Overgangsmethode IFRS 4 - IFRS 17

Voor de overgang van IFRS 4 naar IFRS 17 dient de nieuwe standaard, indien mogelijk, met terugwerkende kracht toegepast te worden. De P&V Groep is in staat deze Full Retrospective Approach (FRA) toe te passen voor de productie van individuele levenscontracten vanaf 2019, alsook voor de productie van niet-levenscontracten sinds 2016:

Vanuit operationeel oogpunt heeft de P&V Groep vastgesteld dat een volledige retrospectieve benadering van IFRS 17 niet haalbaar is voor contracten die op de bovengenoemde data zijn ondertekend zonder dat dit buitensporige kosten en inspanningen met zich meebrengt. Dit is voornamelijk te wijten aan het gebrek aan gegevens en de granulariteit ervan, maar ook aan het niet beschikbaar zijn van de modellen en aannames die nodig zijn om de juiste berekeningen te maken. Daarnaast moet voor de collectieve verzekeringen binnen Leven in deze analyse rekening worden gehouden met de grote systeem migraties die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd.

De productie van niet-levenscontracten die dateert van voor 2016 wordt volgens de Modified Retrospective Approach behandeld, waarbij een vereenvoudiging toegepast wordt in de

bepaling van de retrospectieve verdiscontingscurve.

De Fair Value Approach (FVA) wordt toegepast voor de groepen van levenscontracten die niet onder de volledig retrospectieve benadering bepaald worden.

De P&V Groep bepaalt de CSM op de transitiedatum, gelinkt aan deze contracten die onder de FVA gewaardeerd worden, als het verschil tussen de IFRS 13 waarde en de IFRS 17 waarde van de LRC op transitiedatum. De IFRS 13 waarde wordt bepaald door middel van een aanpassing van de LRC om de visie van een marktdeelnemer in de context van een transactie weer te geven. Hierbij wordt rekening gehouden met additionele kosten die een marktdeelnemer in rekening zou brengen, bovenop de direct toerekenbare kosten zoals bepaald in IFRS 17, alsook het feit dat een marktdeelnemer een hogere compensatie voor niet-financiële risico's verwacht dan voorzien in de IFRS 17 waardering. De OCI zoals gerapporteerd voor de contracten in scope van de FVA, wordt door de P&V Groep bepaald aan de hand van een analyse van de retrospectieve financiële marge van P&V Groep voor de levensactiviteiten die onder de FVA vallen.

2.4. Informatie over de operationele sectoren

Het onderzoek van de IFRS 8-bepalingen met betrekking tot de rapportering per segment heeft ertoe geleid dat de verzekeringsactiviteiten in hun geheel een onafscheidelijk verbonden groep vormen. Dit besluit houdt rekening met verschillende aspecten, zoals het niveau van follow-up van de "Chief Operating Decision Maker" en de toewijzing van middelen in de organisatie.

De elementen van het resultaat worden sinds december 2023 in de mate van het mogelijke weergegeven volgens de bedrijfstakken zoals gedefinieerd door IFRS 17. Het doel van deze segmentatie is om de lezer te helpen bepaalde technische elementen beter te begrijpen zonder daarom een specifieke sectie te vormen volgens de norm IFRS 8.

De invoering van de norm IFRS 17 heeft de granulariteit van de presentatie van de (her)verzekeringsverplichtingen en het technisch resultaat gewijzigd. Voor meer uitleg over de granulariteit waarmee IFRS 17 berekeningen worden uitgevoerd, verwijzen we naar sectie 3.13.1.2. De toewijzing gebeurt nu op basis van de verschillende IFRS 17 waarderingmethoden (BBA, PAA, VFA). Afhankelijk van de

gekozen methode, verschilt de rapportageverplichting (toelichtingen onder IFRS 17) met betrekking tot de (her)verzekeringsverplichtingen. Daarom wordt bij de P&V Groep de volgende uitsplitsing gehanteerd bij de bespreking van (her)verzekeringsverplichtingen en het bijhorende technisch resultaat onder IFRS 17:

- **BBA benadering:** omvat de verzekeringscontracten binnen het toepassingsgebied van IFRS 17, gewaardeerd aan de BBA methode, zijnde:
 - Leven Individueel, inclusief invaliditeitsdekking (zowel in de vorm van aanvullende dekking op een hoofdcontract Leven, als een alleenstaande invaliditeitsdekking);
 - Leven Collectief, exclusief arbeidsongeschiktheid.
- **PAA benadering:** dit segment omvat de verzekeringscontracten binnen het toepassingsgebied van IFRS 17, gewaardeerd aan de PAA methode, zijnde:
 - Alle Niet-leven producten, inclusief invaliditeitsverzekeringen;
 - Arbeidsongeschiktheid voor Collectieve verzekeringen.

2.5. Solvabiliteitsmarge

Qua structuur is PSH, de moeder vennootschap van de P&V Groep, de meerderheidsaandeelhouder en de consoliderende entiteit van de maatschappij P&V Verzekeringen. Toch worden haast alle verzekeringsactiviteiten die verschillende risicotypes doen ontstaan (marktrisico, verzekeringsrisico, operationele risico's enz.) en die met voldoende prudentieel eigen vermogen dienen te worden gedekt, binnen de vennootschap P&V Verzekeringen uitgeoefend.

PSH is daarentegen de overkoepelende structuur van de P&V Groep, die als voornaamste

opdracht heeft om alle referentievennoten van de groep bijeen te brengen, met inachtneming van de waarden van de sociale economie. Naast die rol oefent PSH geen andere (verzekerings-)activiteiten uit. De vennootschap is dus ontgaan van elke activiteit die kan leiden tot een risico op verlies dat op het niveau van de P&V Groep concreet zou worden.

In die context wordt een groot deel van de componenten van het prudentieel eigen vermogen (uiteraard afgezien van het kapitaal van PSH en de geconsolideerde reconciliatiereserve) uitgegeven door P&V Verzekeringen, de

operationele verzekeringsstructuur, het enige niveau waar het risico voor de verzekeringsactiviteit zich situeert en concentreert.

Het beleid van de P&V Groep bestaat erin om een sterke kapitaalbasis aan te houden, om de financiële onafhankelijkheid, het vertrouwen van de vennoten van de maatschappij en de schuldeisers te bewaren en de toekomstige ontwikkeling van activiteiten te ondersteunen.

De P&V Groep heeft een strategie voor de uitkering van dividenden tegen het tarief dat door de Nationale Raad voor de Coöperatie is aangenomen. Het beheer van het kapitaal betekent ook deelnemen aan de dekking van zijn algemeen risico volgens het referentiesysteem Solvabiliteit II.

Meer informatie hierover wordt jaarlijks medegedeeld via het Solvency and Financial Condition Report (SFCR-rapport).

Binnen de P&V Groep geldt, als algemene strategie voor het beheer van kapitaal of eigen vermogen, dat naar een optimale kapitaalstructuur wordt gestreefd waarmee aan de volgende doelstellingen kan worden voldaan:

- behoud van de onafhankelijkheid van P&V Verzekeringen en haar coöperatieve structuur;
- efficiënte ondersteuning van het algemene beleid van P&V Verzekeringen en haar differentiëring ten opzichte van de concurrentie, om de kost van het eigen vermogen zoveel mogelijk te beperken;
- naleving van de reglementaire ratio's en de risicobereidheid;

Daarom zijn de hefboomen die de P&V Groep hanteert in overeenstemming met de praktijken van de sector en sluiten ze aan bij de specifieke kenmerken van coöperatieve vennootschappen.

Het Solvabiliteit II-stelsel bepaalt in zijn eerste pijler de kwantitatieve eisen voor de berekening van de technische voorzieningen en de erkenning van het in aanmerking komende eigen vermogen.

De verzekeringsondernemingen moeten hun solvabiliteitskapitaalvereiste (SKV) berekenen aan de hand van de standaardformule of op basis van een intern model. De P&V Groep berekent haar solvabiliteitseisen door toepassing van de standaardformule overeenkomstig de geldende regelgeving.

De solvabiliteitskapitaalvereiste (SKV) is een maatstaf voor het vereiste eigen vermogen om met een erg hoge waarschijnlijkheid (ten minste 99,5%) te garanderen dat de verzekeringsonderneming in de komende twaalf maanden in staat zal zijn om haar verbintenissen na te komen. Het gaat om het eigen vermogen dat nodig is om het hoofd te bieden aan de diverse risico's waaraan de onderneming is blootgesteld, rekening houdend met de impact van de maatregelen om die risico's te mitigeren.

De minimumkapitaalvereiste (MKV) is de minimumdrempel van het eigen vermogen waaronder de onderneming haar verbintenissen niet meer kan nakomen. Wordt die drempel niet gehaald, dan moeten de toezichthouders ingrijpen met een noodmaatregel. De ondernemingen moeten bijgevolg een eigen vermogen aanhouden dat de minimumkapitaalvereiste dekt.

De financiering van het in aanmerking komend eigen vermogen van de P&V Groep gebeurt via statutaire reserves evenals aanvullend door de uitgifte van achtergestelde schulden (400,0 miljoen euro in de balans op 31 december 2023 – zie balans).

In 2023 werden nieuwe aandelen van klasse B uitgegeven voor 1,1 miljoen euro en nieuwe aandelen van klasse C voor 1.000 euro.

De eigen middelen die vanuit het regelgevende oogpunt van Solvabiliteit II zijn opgenomen, kunnen trouwens niet met het eigen vermogen IFRS worden vergeleken omdat de waarderings niet voor alle elementen overeenkomen.

Overeenkomstig de statutaire en reglementaire bepalingen zijn de coöperatieve aandelen voorgesteld in het eigen vermogen van de Groep in overeenstemming met de bepalingen van IFRIC 2.

Op 31 december 2023 waren de niveaus van het in aanmerking komend eigen vermogen als volgt:

In miljoen €	2021	2022	2023
In aanmerking komend eigen vermogen	1.749	1.763	2.013
Te dekken risiconiveau	988	1.024	966
Dekkingsratio	177,0%	172,2%	208,5%

De P&V Groep heeft een geschikt en efficiënt risicobeheersysteem ingevoerd dat regelmatig wordt verbeterd.

Op 31 december 2023 steeg de Solvabiliteit II-ratio (eigen vermogen/vereist minimumkapitaal) ten opzichte van 2022 met 36,3% tot 208,5%.

Met 77,39% van het eigen vermogen van de hoogste kwaliteit (Tier 1), 19,58% van het

eigen vermogen met nog hogere kwaliteit (Tier 2) en 3,03% van het eigen vermogen van superieure kwaliteit (Tier 3 beschikt de P&V Groep bovendien over een eigen vermogen van uitstekende kwaliteit.

Uitvoerige informatie over Solvabiliteit II is beschikbaar in het SFCR-rapport op het niveau van de PSH Groep, beschikbaar op www.pv.be.

3. Toelichtingen bij het geconsolideerd overzicht van de financiële positie

3.1. Immateriële vaste activa

3.1.1. Goodwill

In duizenden €	2023	2022
Bruto boekwaarde		
Beginsaldo	70.682	70.682
Aanschaffingen door middel van bedrijfscombinaties	-	-
Eindsaldo	70.682	70.682
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen		
Beginsaldo	(70.682)	(70.682)
Geboekte waardeverminderingen	-	-
Eindsaldo	(70.682)	(70.682)
Netto boekwaarde per einde boekjaar	-	-

In 2023 is er geen beweging vastgesteld in de goodwill.

3.1.2. Immateriële vaste activa

3.1.2.1. Initiële opname

De afzonderlijk verworven immateriële vaste activa worden initieel opgenomen tegen hun kostprijs. De kostprijs van immateriële vaste activa verworven in het kader van bedrijfscombinaties is gelijk aan de reële waarde op de aanschaffingsdatum.

De intern gegenereerde immateriële vaste activa in overeenstemming met de kapitalisatiecriteria van IAS 38 worden enkel gekapitaliseerd ter waarde van hun ontwikkelingskosten. De ontwikkelingskosten met betrekking tot een project moeten worden verwerkt als immaterieel vast actief als de P&V Groep het volgende kan aantonen

- De technische haalbaarheid nodig voor de afwerking van het immaterieel vast actief met het oog op ingebruikname of verkoop;

- Het voornemen om het immaterieel vast actief af te werken en het vermogen om het te gebruiken of te verkopen;
- De manier waarop het immaterieel vast actief vermoedelijke toekomstige economische voordelen zal genereren;
- De beschikbaarheid van middelen om de ontwikkeling af te werken;
- Het vermogen om op betrouwbare wijze de uitgaven te ramen die toe te schrijven zijn aan het immaterieel vast actief tijdens de ontwikkeling ervan.

Zo niet worden de uitgaven gepresenteerd in de resultatenrekening van het jaar waarin ze gemaakt worden. Onderzoekskosten worden altijd als lasten geboekt op het moment dat ze gemaakt worden.

3.1.2.2. Afschrijving

Na de initiële opname moet een immaterieel vast actief worden geboekt tegen kostprijs verminderd met eventuele gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

3.1.2.3. Gebruiksduur voor bijzondere waardevermindering

De gebruiksduur van een immaterieel vast actief kan bepaald of onbepaald zijn.

Immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur bepaald is, worden over de economische duur afgeschreven en zijn onderworpen aan waardeverminderingstests wanneer er een aanwijzing is dat het immateriële vaste actief in waarde kan verminderen. In geval van immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur bepaald is, moeten de afschrijvingsperiode en -methode op zijn minst worden herzien bij afsluiting van elk boekjaar.

Wijzigingen in de geschatte gebruiksduur of in het verwachte gebruikspatroon van de toekomstige economische voordelen van afschrijfbaar activa worden verwerkt door de afschrijvingsduur of -methode dienovereenkomstig te corrigeren en worden behandeld als wijzigingen in de schattingen.

3.1.2.4. Niet langer in de balans opnemen van een immaterieel vast actief

De winsten of verliezen die voortvloeien uit het niet langer in de balans opnemen van een immaterieel vast actief moeten worden bepaald als het verschil tussen de netto verkoopopbrengst en de boekwaarde van het actief. Ze moeten in de resultatenrekening worden geboekt op het ogenblik dat het actief niet langer in de balans wordt opgenomen.

Gebruikslicenties met betrekking tot intellectuele eigendom worden toegestaan voor perioden

De afschrijving van het actief start op het moment dat de ontwikkeling voltooid is en het actief klaar is voor gebruik. Het wordt afgeschreven over de gebruiksduur.

Verwachte uitgaven voor het afschrijven van immateriële activa die het einde van hun gebruiksduur hebben bereikt, worden opgenomen in een kostenrekening die overeenkomt met de categorie van het actief in kwestie.

De immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur onbepaald is, worden niet afgeschreven, maar zijn elk jaar het voorwerp van een waardeverminderingstest, hetzij op individuele basis, hetzij op het vlak van de kasstroomgenererende eenheid. De gebruiksduur van een immaterieel vast actief dat niet afgeschreven wordt, moet in elke periode worden herbekeken om te bepalen of de gebeurtenissen en omstandigheden nog altijd de beoordeling van onbepaalde gebruiksduur met betrekking tot het actief rechtvaardigen. Is dat niet het geval, dan gebeurt de wijziging van een onbepaalde gebruiksduur naar een bepaalde gebruiksduur toekomstgericht.

die schommelen tussen vijf en tien jaar afhankelijk van de desbetreffende licentie. De licenties omvatten een optie tot verlenging als de P&V Groep voldoet aan de licentievoorwaarden en kunnen door de P&V Groep worden verlengd tegen een beperkte tot zelfs geen kostprijs. Die licenties worden bijgevolg beschouwd als licenties met een onbepaalde gebruiksduur.

3.1.3. Bijzondere waardevermindering van activa

De P&V Groep moet op elke verslaggevingsdatum nagaan of er enige aanwijzing is van een bijzondere waardevermindering van een actief. Als er een dergelijke aanwijzing is of als een

jaarlijkse waardeverminderingstest nodig blijkt te zijn voor een bepaald actief, dan zal de P&V Groep overgaan tot het schatten van de realiseerbare waarde van het actief. De

realiseerbare waarde van een actief of van een kasstroomgenererende eenheid (KGE of CGU (Cash-Generating Unit)) is de hoogste waarde tussen de reële waarde minus de verkoopkosten en de bedrijfswaarde.

Ze wordt bepaald voor een individueel actief, tenzij het actief geen instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de kasmiddelen gegenereerd door andere activa of groepen van activa. Wanneer de boekwaarde van een actief of KGE hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt het actief beschouwd als een actief dat een bijzondere waardevermindering onderging en wordt de waarde teruggebracht tot de realiseerbare waarde. Om de bedrijfswaarde te bepalen, worden de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd tegen een tarief, voor belastingen, die de huidige marktbeoordelingen van de tijdswaarde van geld en de specifieke risico's van het actief weerspiegelt. Om de reële waarde min de verkoopkosten te bepalen, wordt rekening gehouden met recente verrichtingen op de markt (als die beschikbaar zijn). Indien geen enkele verrichting van dat type geïdentificeerd kan worden, zal een passend waarderingmodel worden gebruikt. Die berekeningen worden bevestigd door een veelvoud aan waarderingen, door koersen van beursgenoteerde aandelen of door andere beschikbare indicatoren van de reële waarde.

De P&V Groep baseert haar berekening van de bijzondere waardevermindering op gedetailleerde begrotingen en projecties die voor elke KGE van de P&V Groep afzonderlijk opgesteld worden en waaraan de individuele activa worden toegewezen. Die begrotingen en

➤ **Immateriële vaste activa**

De immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur onbepaald is, zijn elk jaar het voorwerp van een waardeverminderingstest: hetzij op individuele basis, hetzij op het vlak van de kasstroomgenererende eenheid en wanneer de omstandigheden erop wijzen dat de boekwaarde een waardeverminderingverlies zou kunnen hebben geleden.

projecties dekken doorgaans een periode van drie jaar. In geval van een langere periode wordt het groeicijfer op lange termijn berekend en toegepast om de toekomstige kasstromen te ramen na het vijfde jaar.

De waardeverminderingverliezen op de voortgezette activiteiten worden in de resultatenrekening opgenomen in de kostencategorieën die betrekking hebben op de functie van het in waarde verminderde actief.

Voor de andere activa dan goodwill wordt op elke verslaggevingsdatum nagegaan of er een aanwijzing is of een eerder geboekt waardeverminderingverlies mogelijks niet meer bestaat of is verminderd. Zijn er dergelijke aanwijzingen, dan zal de P&V Groep het realiseerbare bedrag van het actief of de kasstroomgenererende eenheid waarderen. Een waardeverminderingverlies dat geboekt werd in voorgaande periodes moet worden opgenomen als en alleen als er een wijziging plaatsvond in de ramingen die gebruikt werden om de realiseerbare waarde van het actief sinds de laatste boeking van een waardeverminderingverlies te bepalen. De terugneming is beperkt zodat de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de realiseerbare waarde en ook niet hoger dan de boekwaarde die (na afschrijvingen) zou zijn bepaald indien er geen waardeverminderingverlies voor het actief geboekt zou zijn geweest in de loop van de voorgaande boekjaren. Die terugneming wordt in de resultatenrekening opgenomen.

Bij de waardering van de bijzondere waardevermindering van bepaalde specifieke activa wordt tevens het volgende criterium toegepast.

De immateriële vaste activa van de P&V Groep bestaan voornamelijk uit 'extern aangekochte software' en 'interne IT-ontwikkelingen' die volgens de IFRS-regels kunnen worden geactiveerd.

In duizenden €	2023	2022
Software extern aangekocht	3.078	3.553
Interne IT-ontwikkelingen	22.690	28.276
Netto boekwaarde per einde boekjaar	25.767	31.829

De wijzigingen tijdens het boekhoudjaar 2023 worden hierna hernoemen :

In duizenden €	2023	2022
Bruto boekwaarde		
Beginsaldo	122.160	122.941
Investerings	630	230
Overdrachten naar derden	(1.308)	(998)
Overdracht naar een ander actief	12	(13)
Invloed van de consolidatiekring	(1.301)	-
Eindsaldo	120.193	122.160
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen		
Beginsaldo	(90.332)	(83.662)
Geboekte afschrijvingen	(6.578)	(6.793)
Hernomen afschrijvingen en waardeverminderingen	1.195	110
Overdracht naar een ander actief	(12)	13
Invloed van de consolidatiekring	1.301	-
Eindsaldo	(94.426)	(90.332)
Netto boekwaarde per einde boekjaar	25.767	31.829

De immateriële vaste activa hebben een beperkte gebruiksduur en worden daarom als volgt afgeschreven:

Extern gekochte software: 5 jaar ;

Interne IT-ontwikkelingen: 5 tot 10 jaar.

3.1.4. Investerings van het boekjaar

Gedurende het boekjaar 2023 werden er geen immateriële activa intern ontwikkeld.

3.1.5. Onderzoek en ontwikkeling

In verband met een reeks nieuwe technologische uitdagingen ontwikkelt de onderneming onderzoeksprojecten op het gebied van dossierbeheer en digitalisering die tot doel hebben de huidige infrastructuur en de aangeboden

De belangrijkste variatie in de immateriële vaste activa is het toevoegen van afschrijvingen voor een bedrag van 6,6 miljoen euro op informaticalenties alsook op projecten die intern ontwikkeld werden.

Bovendien werden nieuwe externe licenties aangekocht voor een bedrag van 0,6 miljoen euro.

diensten te verbeteren. Sommige ontwikkelingen waren fiscaal aftrekbaar in het kader van belastingincentives op het gebied van onderzoek en ontwikkeling

3.2. Bedrijfspannen en materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschaffings- of fabricagekosten, na aftrek van de gecumuleerde afschrijvingen en/of eventueel de gecumuleerde waardeverminderingverliezen.

Als belangrijke componenten van het materiële vaste actief regelmatig vervangen moeten worden, verantwoordt de P&V Groep die componenten als individuele activa met een specifieke gebruiksduur en afschrijvingstermijn. Alle onderhouds- en herstellingskosten worden als lasten geboekt wanneer ze gemaakt worden.

De afschrijvingen worden berekend op een lineaire basis en over een periode die afhangt van de geraamde gebruiksduur van de activa en dit als volgt:

Gebouwen: tussen 10 en 40 jaar aan de hand van de componentgerichte benadering:

- Structurele werken;

- Speciale technieken;
- Afwerking.

Materiële vaste activa : tussen 3 en 10 jaar.

Een component van een materieel vast actief en elk wezenlijk deel initieel in de balans opgenomen, wordt van de balans verwijderd op het ogenblik van hun verkoop of indien er geen toekomstige economische voordelen meer te verwachten zijn van het gebruik of de verkoop ervan. Een eventuele winst of verlies voortvloeiend uit het niet meer opnemen van het actief (berekend als het verschil tussen de netto verkoopopbrengst en de boekwaarde van het actief) wordt opgenomen in de resultatenrekening van het jaar waarin het actief niet meer opgenomen wordt.

De restwaarde van het actief, de gebruiksduur en de gebruikte afschrijvingsmethode worden op elke jaarlijkse afsluitingsdatum bestudeerd en eventueel toekomstgericht aangepast..

In duizenden €	2023			
	Gebouwen	Overige	Gebruiksrecht	Totaal
Netto boekwaarde per opening boekjaar 1 januari 2023	54.318	6.203	5.346	65.866
Bruto boekwaarde				
Beginsaldo	135.918	30.687	17.683	184.288
Investeringen	5.473	2.793	5.850	14.117
Overdrachten naar derden	(70)	(3.365)	(1.124)	(4.559)
Herwaardering	109	-	-	109
Overdracht naar een ander actief	(297)	297		
Eindsaldo	141.134	30.411	22.411	193.955
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen				
Beginsaldo	(81.600)	(24.484)	(12.338)	(118.422)
Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen	(4.422)	(2.469)	(3.047)	(9.938)
Hernomen afschrijvingen en waardeverminderingen	56	3.334	194	3.584
Overdracht naar een ander actief	240	(240)	()	()
Eindsaldo	(85.727)	(23.858)	(15.191)	(124.776)
Netto boekwaarde per einde boekjaar 31 december 2023	55.407	6.553	7.220	69.179

In duizenden €

2022

	Gebouwen	Overige	Gebruiksrecht	Totaal
Netto boekwaarde per opening boekjaar 1 januari 2022	56.711	7.542	5.109	69.362
Bruto boekwaarde				
Beginsaldo	133.707	29.596	14.378	177.682
Investeringen	2.231	1.621	3.335	7.187
Overdrachten naar derden	(21)	(481)	(30)	(532)
Herwaardering	-	-	-	-
Overdracht naar een ander actief	-	(49)	-	(49)
Eindsaldo	135.918	30.687	17.683	184.288
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen				
Beginsaldo	(76.996)	(22.054)	(9.269)	(108.319)
Geboekte afschrijvingen	(4.615)	(2.713)	(3.069)	(10.396)
Hemomen afschrijvingen en waardeverminderingen	11	296	-	307
Overdracht naar een ander actief	-	(13)	-	(13)
Eindsaldo	(81.600)	(24.484)	(12.338)	(118.422)
Netto boekwaarde per einde boekjaar 31 december 2022	54.318	6.203	5.346	65.866

3.2.1. Gebouwen

In duizenden €

2023

2022

	Boekhoudwaarde	Reële waarde (Niveau 3)	Boekhoudwaarde	Reële waarde (Niveau 3)
Gebouwen	55.407	71.786	54.318	71.529

De reële waarde wordt door IFRS 13 en IAS 16 bepaald als zijnde het bedrag waartegen een actief tussen twee ter zake goed geïnformeerde partijen verhandeld kan worden. De reële waarde moet bovendien de lopende huurcontracten, de bruto-zelffinancieringsmarge en de redelijke hypothesen aangaande de potentiële huurinkomsten en de beoogde kosten weerspiegelen.

Een deel van de onroerende goederen van de P&V Groep worden voortaan jaarlijks gewaardeerd.

Het vastgoed voor eigen gebruik is het voorwerp van een aanpassing als de schattingswaarde lager is dan de in de IFRS-balans waargenomen waarde.

Waardevermindering van de gebouwen

De bedrijfspanden worden afgeschreven volgens de componentgerichte benadering. Die benadering houdt in dat, hoewel een actief een individueel onderdeel van een vast actief kan zijn, sommige belangrijke onderdelen van dat actief geïdentificeerd kunnen worden als onderdelen met verschillende gebruiksduren of die in een ander tempo economische voordelen verschaffen dan het tempo van het vast actief in zijn geheel. Een component van een onderdeel van een materieel vast actief is een deel waarvan de kostprijs hoog is in verhouding tot de totale kostprijs van het actief.

Zodra er verschillende componenten zijn geïdentificeerd, bestaat de volgende stap erin de respectievelijke gebruiksduur van die componenten te bepalen, alsook de toe te passen afschrijvingsmethode en elke restwaarde. De activa zijn het voorwerp van een afzonderlijke

boekings en afschrijving over hun verschillende gebruiksduur.

De P&V Groep deelt alle gebouwen voor eigen gebruik op in vier componenten met de volgende afschrijvingsperiode:

- terreinen niet afgeschreven;

3.2.2. Overige

De overige materiële vaste activa bestaan uit computermateriaal, auto's, kantoor materiaal zoals meubilair, alsook uitrustingen en apparatuur zoals keukenmateriaal, veiligheidsmateriaal. Die materiële vaste activa worden verwerkt

- ruwbouw 30 tot 40 jaar;
- speciale technieken 15 tot 20 jaar;
- afwerking 10 jaar.

De gecumuleerde afschrijvingen zijn gestegen van 81,6 miljoen euro op eind 2022 tot 85,7 miljoen euro op eind 2023, wat neerkomt op een toename van 4,1 miljoen euro.

met inachtneming van de IFRS-afschrijvingsregels die gebaseerd zijn op een voorzichtige inschatting van de gebruiksduur.

Overige materiële vaste activa	Geschatte levensduur
IT hardware	3 tot 10 jaar
Wagens	5 jaar
Bureelbenodigdheden	10 jaar
Uitrustingen	5 tot 10 jaar

De netto boekwaarde van de overige materiële vaste activa is toe te schrijven aan:

- Investerings tijdens het jaar ten belope van 2,8 miljoen euro;

- Geboekte afschrijvingen ten belope van -2,5 miljoen euro.

3.2.3. Gebruiksrecht

De toepassing van de norm IFRS 16 door de P&V Groep toont een sub-rubriek « Gebruiksrecht » onder de rubriek « Bedrijfsgebouwen en materiële vaste activa ».

Gedurende het boekjaar 2023 waren er nieuwe leasingcontracten voor een bedrag van 5,9

miljoen euro en afschrijvingen op deze contracten voor een bedrag van - 3,0 miljoen euro.

Het gebruiksrecht wordt verder gedetailleerd onder het punt 3.9.

3.3. Vastgoedbeleggingen

Vastgoedbeleggingen zijn onroerende goederen die aangehouden worden om er huur uit te halen en/of de waarde van het geïnvesteerde kapitaal te valoriseren. De gebouwen aangehouden in het kader van een financiële lease

worden beschouwd als vastgoedbeleggingen wanneer voldaan is aan de definitie van een vastgoedbelegging en als ze zijn opgenomen alsof het een financiële lease contract zou zijn.

Vastgoedbeleggingen worden initieel gewaardeerd tegen hun kostprijs, transactiekosten inbegrepen. De transactiekosten omvatten de mutatierechten, juridische erelonen en initiële huurcommissies om het gebouw in de toestand te brengen die nodig is om de gewenste bedrijfsvoering mogelijk te maken. De boekwaarde omvat de vervangingskosten van een bestaand deel van een vastgoedbelegging op het moment dat die kosten gemaakt worden, op voorwaarde dat aan de boekingscriteria is voldaan, en sluit de courante onderhoudskosten van een vastgoedbelegging uit.

Na de initiële opname worden vastgoedbeleggingen gepresenteerd tegen reële waarde als weerspiegeling van de marktomstandigheden op de datum van de jaarrekening. Een winst of verlies als gevolg van een variatie in de reële waarde van een vastgoedbelegging wordt in de resultatenrekening geboekt in de periode tijdens dewelke de variatie zich voordeed.

De vastgoedbelegging wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer ze buiten gebruik gesteld wordt of permanent worden verwijderd en wanneer de verkoop ervan geen enkel toekomstig economisch voordeel meer genereert. De winsten of verliezen die voortvloeien uit de

buitengebruikstelling of verkoop van een vastgoedbelegging moeten in de resultatenrekening worden geboekt in de periode waarin de buitengebruikstelling of verkoop plaatsvindt.

De winsten of verliezen die voortvloeien uit de verkoop van een vastgoedbelegging moeten worden bepaald als het verschil tussen de netto verkoopopbrengsten en de boekwaarde van het actief in de volledige jaarrekening van de vorige perioden

Overdrachten naar de categorie vastgoedbeleggingen kunnen alleen gebeuren als er een wijziging van gebruik is die benadrukt wordt door het einde van het eigen gebruik of de aanvang van een operationele lease. Voor een overdracht van de categorie 'vastgoedbeleggingen' naar de categorie 'vastgoed voor eigen gebruik' is de veronderstelde kostprijs voor de latere verwerking gelijk aan de reële waarde op het moment van de wijziging van het gebruik. Als een vastgoed voor eigen gebruik een vastgoedbelegging wordt, zal de P&V Groep dit bezit, tot de datum van wijziging van het gebruik, verwerken in overeenstemming met de regels met betrekking tot materiële vaste activa omschreven in de boekhoudregel 'Materiële vaste activa'.

In duizenden €	2023	2022
Beginsaldo	124.731	151.172
Investerings	223	314
Herwaardering aan de reële waarde (winst)	3.492	2.491
Herwaardering aan de reële waarde (verlies)	(5.731)	(29.308)
Overdracht naar een ander actief	-	62
Overdrachten naar derden	(34.751)	-
Eindsaldo	87.963	124.731

Deze daling is voornamelijk toe te schrijven aan:

- (a) expertises uitgevoerd in het jaar 2023 waaruit een daling van de reële waarde van de gebouwen bleek voor een bedrag van 5,7 miljoen euro;

- (b) Diezelfde expertises die opwaartse herwaarderingen van gebouwen aan het licht brachten voor een bedrag van 3,5 miljoen euro;
- (c) De verkoop van het gebouw Royal Center en de verkoop van het gebouw dat eigendom is van de maatschappij HSR (34,7 miljoen euro).

3.3.1. Herwaarderingen tegen reële waarde

De goederen, waarvoor er een indicatie was dat er een waardeverandering zou zijn, werden in 2023 onderworpen aan een onafhankelijke externe expertise. Aangezien de vastgoedbeleggingen gewaardeerd worden tegen reële waarde (Fair Value), worden ze systematisch (opwaarts, neerwaarts) geherwaardeerd afhankelijk van de resultaten van de expertise.

In het kader van IFRS 13 en IAS 40 wordt de waarderingmethode door kapitalisatie van de huurwaarde gebruikt. Volgens die redenering wordt de marktwaarde berekend op grond van de jaarlijkse huurwaarde van de commercialiseerbare oppervlakten. Die huurwaarde wordt gekapitaliseerd met een actualisatievoet. Het rendement is gebaseerd op de marktbeoordeling en op de toestand van het onroerende goed en houdt onder meer rekening met de volgende elementen:

- de marktrapporten: het aanbod van en de vraag naar soortgelijke goederen, de evolutie van de rendementsvoeten, de inflatievooruitzichten, het huidige niveau van de rentes en de evolutievooruitzichten, ... ;
- de locatie: de onmiddellijke omgeving en de directe toegankelijkheid of toegankelijkheid met het openbare vervoer, de infrastructuur en de parkeermogelijkheden, ...;
- het onroerende goed: de huur- of huisvestingskosten, het type gebouw en het afwerkingsniveau, de huidige staat van onderhoud,.....

Daar de inputgegevens betreffende deze activa gebaseerd zijn op niet-waarneembare gegevens, zullen zij geklasseerd worden onder niveau 3 van de hiërarchie van de reële waarde.

De niet-waarneembare inputgegevens kunnen als volgt worden samengevat :

- De geschatte huurwaarde;
- de kapitalisatievoet;
- de resterende duur van de verschillende huurcontracten;
- de gebruikte hypothese met betrekking tot de niet-bezetting (niet-bezetting op basis van het huidige huurcontract en de niet-bezetting op lange termijn);
- het aantal m2 van het betrokken vastgoed

Het gebruikte model is buitengewoon gevoelig voor elementen van geschatte huurwaarde en de kapitalisatievoet.

Er bestaat een verband dat de opwaartse en neerwaartse impact tussen de geschatte huurwaarde en de hypothesen betreffende de niet-bezetting kan versterken. Inderdaad, hoe meer een vastgoed een risico heeft op niet-bezetting (door marktomstandigheden, aantrekkelijkheid van het gebouw voor de huurders), hoe meer de marktwaarde de neiging zal hebben om te dalen.

3.4. Financiële instrumenten (IFRS 9)

3.4.1. Belangrijke boekhoudkundige principes met betrekking tot IFRS 9

3.4.1.1. Initiële opname en waardering

Bij de aankoop van een financieel actief moet de eerste opname ervan gewaardeerd worden aan de reële waarde plus of minus de transactiekosten die rechtstreeks zijn toe te wijzen aan de overname of uitgifte van de financiële activa en passiva die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening. Transactiekosten voor financiële activa en passiva die worden gewaardeerd tegen reële waarde worden onmiddellijk opgenomen in de nettoresultatenrekening. Hoewel de transactieprijs de beste indicatie is van de reële waarde van alle financiële instrumenten, kan een winst

of verlies op de eerste dag van de transactie worden opgenomen.

De initiële opnamedatum is de datum waarop een financieel actief op de balans wordt opgenomen. Dit kan de transactiedatum of de afwikkelingsdatum zijn. In het kader van de algemene boekhoudrichtlijnen van de P&V Groep wordt gebruikgemaakt van de transactiedatum.

Het IFRS 9 business model en de classificatie van het financiële actief heeft invloed op de waardering van het actief na de initiële opnamedatum.

3.4.1.2. Waardering na initiële opname

➤ IFRS 9 Business Models

De IFRS 9 business models van de P&V Groep worden gedefinieerd per bedrijfstak en per activaklasse. De P&V Groep belegt de opbrengsten van haar verzekeringsactiviteiten in een masterfonds, waarbij de activa vervolgens worden aangewezen als behorend tot een specifieke businesslijn. Met deze aanpak verschilt de samenstelling van de portefeuilles van de bedrijfstakken afhankelijk van de specifieke verzekeringsproducten : de verhoudingen tussen activaklassen, looptijden en andere risico's kunnen verschillen naargelang de bedrijfslijnen.

De P&V Groep heeft vier businesslijnen (Leven Individueel, Leven Collectief, Niet-leven, Zorg) en vier belangrijke activaklassen (obligaties, aandelen, externe fondsen, leningen en hypothecaire leningen). Deze belangrijke activaklassen bestaan in elke bedrijfstak. De beleggingsmodellen zijn in overeenstemming met ons beleggings- en ALM-beleid dat onder andere het volgende vereist:

- Een nauwe link tussen activa en passiva;
- Een optimalisatie van rendement ten opzichte van risico in onze strategische asset allocatie;
- De naleving van onze risicobereidheid;
- Een meerderheid van activa die regelmatige en/of redelijk voorspelbare kasstromen genereren;
- Een meerderheid van activa waarvan de volatiliteit van waarde en rendement laag is;
- Een aanzienlijke mate van diversificatie in termen van tegenpartij, sector, land, rating, valuta, activaklasse, enz.;
- Activa waarvan de complexiteit (financiële structuur, juridische documentatie, enz.) binnen de P&V Groep wordt gecontroleerd (passende vaardigheden voor het beheer en/of de monitoring van deze activa);

- Een zorgvuldig gebruik van afgeleide financiële instrumenten, die moeten worden gebruikt voor het afdekken van risico's en niet mogen leiden tot een aanzienlijke toename van het risicoprofiel van de activaportefeuilles.

Voor de beoordeling van het bedrijfsmodel worden de activa van de bedrijfssegmenten Leven Individueel, als Leven Collectief op vergelijkbare wijze beheerd. Bijgevolg moet geen onderscheid gemaakt worden. Bovendien omvat de bedrijfslijn Zorg activiteiten die vergelijkbaar zijn met Leven en andere activiteiten die vergelijkbaar zijn met Niet-leven. Als gevolg hiervan zal de activaportefeuille worden verdeeld over beide subsegmenten en zullen de bedrijfsmodellen van deze activa respectievelijk hetzelfde zijn als de hierboven beschreven modellen voor Leven Individueel/Leven Collectief en Niet-Leven.

De evaluatie van het business model in de bovengenoemde bedrijfssegmenten leidt tot volgende conclusies:

Vastrentende beleggingen (business model "Hold to Collect & Sell").

De voornaamste redenen waarom werd beslist dit business model "Hold to Collect & Sell" te nemen voor de vastrentende beleggingen die de P&V Groep aanhoudt, worden hieronder samengevat (dit geldt zowel voor de vastrentende beleggingen die de verplichtingen van de bedrijfstak Leven Individueel als Leven Collectief dekken, als voor de vaste inkomensbeleggingen die de verplichtingen van de bedrijfslijn Leven individueel als Leven Collectief dekken):

Op deze activaklassen (obligaties, leningen en hypotheek) is ons bedrijfsmodel gericht op het innen van contractuele kasstromen, met als doel onze passiva efficiënt te dekken.

Echter, de onzekere aard van onze verzekeringsverplichtingen (onzekerheid over premiebedragen, beëindigingen, opzeggingen of andere optionele kenmerken), en ook van onze

activa (onzekere vervroegde aflossingen op hypothecaire leningen bijvoorbeeld), zorgen voor verschillen die een actief beheer van onze activaportefeuilles vereisen. Dit houdt in dat we vastrentende activa verkopen en vervangen door nieuwe wanneer dat nodig is.

De redenen voor het verkopen van activa bij de P&V Groep, zijn die in lijn met die van een Hold to collect & sell bedrijfsmodel :

- Beheer van rentegevoeligheid;
- Onverwachte liquiditeitsbehoeften;
- Behoeften op het gebied van strategische asset allocatie;
- Specifiek risico dat ontstaat op een specifieke activaklasse;
- Het verkopen van activa met een laag rendement en ze vervangen door activa met een hoger rendement om de toekomstige inkomsten van onze portefeuilles te verbeteren.

Uitzondering op bovenstaande Business model assessment is een kleine portefeuille "andere leningen", voor dewelke geen verkopen verwacht worden en dewelke niet aangehouden worden ter dekking van de verplichtingen. Deze specifieke financiële activa worden aangehouden in het bedrijfsmodel "Hold to collect"

Externe fondsen (business model "Hold to Collect & Sell")

Vooraleer een business model assessment gedaan wordt, wordt eerst gekeken of de externe fondsen volgens IAS 32 als schuldinstrumenten, dan wel als eigenvermogensinstrumenten gelden. Enkel voor de schuldinstrumenten wordt de business model assessment gemaakt.

De volgende beslissingsboom leidt bij de P&V Groep tot de correcte classificatie:

- Zijn er Couponbetalingen voorzien in het instrument?
 - Indien ja; dan is het een schuldinstrument;
 - Indien nee; stel de volgende vraag.

- Is er een vervaldatum voorzien voor het instrument?
 - Indien ja; dan is het een schuldinstrument;
 - Indien nee; stel de volgende vraag.
- Zijn er “puttable features” voorzien voor het instrument?
 - Indien ja; dan is het een schuldinstrument;
 - Indien nee; stel de volgende vraag.
- Bevat het instrument andere betalingen die niet ter discretie van de uitgever zijn (die de uitgever niet kan vermijden)?
 - Indien ja; dan is het een schuldinstrument;
 - Indien nee; zou het kunnen worden beschouwd als een eigenvermogensinstrument.

Zowel de externe fondsen die de verplichtingen van de bedrijfslijn Leven Individueel dekken, als de externe fondsen die de verplichtingen van de bedrijfslijn Leven Collectief dekken worden voornamelijk beschouwd als schuldinstrumenten. Voor deze is het Business Model Assessment van belang en heeft de analyse aangetoond dat het bedrijfsmodel "hold to collect & sell", van toepassing is vanwege voornamelijk twee redenen:

- Het innen van contractuele kasstromen, met als doel onze verplichtingen efficiënt te dekken. (Respectievelijk Leven Individueel – Leven Collectief of Niet-Leven verplichtingen)
- Het actief beheren van deze portefeuilles om onze risico's (rente, liquiditeit, spread, valuta, inflatie, concentratie, enz.) te beheersen, en zo in staat te zijn om onze posities te beheren en om te kopen én te verkopen wanneer dat nodig is.

Eigenvermogensinstrumenten:

Alle eigenvermogensinstrumenten die binnen de reikwijdte van IFRS 9 vallen, moeten in de balans tegen reële waarde worden gewaardeerd, waarbij waardeveranderingen in de resultatenrekening worden opgenomen, met uitzondering voor de beleggingen in aandelen waarvoor de entiteit ervoor heeft gekozen om waardeveranderingen in OCI te presenteren. Deze keuze wordt instrument per instrument gemaakt voor elke individuele investering in aandelen. De P&V Groep maakt gebruik van deze keuze voor al haar aandeleninvesteringen;

Derivaten

De beoordeling van het Business Model is niet van toepassing op de derivaten. Binnen de P&V Groep worden de derivaten gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening, tenzij Hedge Accounting van toepassing is.

De volgende waarderingsmodellen worden dus gebruikt bij de P&V Groep:

Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via de resultatenrekening (FVPL)

Concreet betekent dit voor de P&V Groep dat de volgende financiële activa, beheerd volgens bedrijfsmodellen "hold to collect and sell" of "hold to collect", worden gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening (FVPL):

- Obligaties (die niet voldoen aan SPPI-criteria);
- Beleggingsfondsen (die niet voldoen aan SPPI-criteria);
- Overige leningen en hypotheken (die niet voldoen aan SPPI-criteria).

Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via OCI met mogelijkheid achteraf om de impact van waardeveranderingen via P&L te verwerken (FVOCI)

Concreet betekent dit voor de P&V Groep dat de volgende financiële activa, beheerd volgens

het bedrijfsmodel "hold to collect and sell", worden gewaardeerd tegen reële waarde via OCI:

- Obligaties (die voldoen aan SPPI-criteria);
- Beleggingsfondsen (die voldoen aan SPPI-criteria) omdat ze worden beschouwd als schuldinstrumenten;
- De hypothecaire leningen, beheerd volgens het bedrijfsmodel "hold to collect and sell".

Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via OCI zonder mogelijkheid achteraf om de impact van waardeveranderingen via P&L te verwerken (FVOCINR)

De P&V Groep heeft besloten dat eigenvermogensinstrumenten, i.e. aandelen en participaties, aan reële waarde via OCI zonder mogelijkheid achteraf om de impact van waardeveranderingen via de resultatenrekening te verwerken (i.e. FVOCINR). De impact is dat de veranderingen in de reële waarde worden opgenomen in andere elementen van het totaalresultaat en nooit worden hergebruikt in het resultaat, zelfs niet als het actief wordt verkocht of afgewaardeerd.

Financiële activa gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs

De financiële activa, zoals andere leningen en vorderingen, die worden aangehouden in het kader van een business model dat gericht is op het aanhouden van activa om contractuele kasstromen te innen door contractuele betalingen te innen gedurende de levensduur van het instrument (in overeenstemming met de SPPI-tests) en waarvoor geen waardering tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening (zie Fair value option) is gekozen, worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs na de eerste opname.

Concreet betekent dit voor de P&V Groep dat de financiële activa die worden beschouwd als

andere leningen en vorderingen en worden beheerd volgens het bedrijfsmodel "hold to collect", worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

➤ Tests SPPI

Schuldinstrumenten kunnen worden verwerkt tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde via OCI met recycling als de contractuele overeenkomsten alleen betalingen van hoofdsom en rente opleveren ('SPPI-test') en als de investeringen worden aangehouden in zogenaamde "hold to collect" of "hold to collect & sell" bedrijfsmodellen. Het doel van het bedrijfsmodel "hold to collect" is om activa aan te houden om contractuele kasstromen te innen, terwijl in het bedrijfsmodel "hold to collect & sell" als het actief wordt verkocht, er een intentie is die verder gaat dan het realiseren van kasstromen (bijv. looptijdafstemming).

De schuldinstrumenten van de P&V Groep worden voornamelijk aangehouden in het bedrijfsmodel "hold to collect & sell" met de toepassing van de reële waarde via OCI, of tegen reële waarde via resultatenrekening als ze de SPPI-test doorstaan of niet doorstaan, met uitzondering van een kleine portefeuille (zie boven).

De SPPI-test is daarom doorslaggevend voor de P&V Groep om de boekhoudkundige behandeling van de schuldbeleggingen tegen geamortiseerde kostprijs of reële waarde via OCI te valideren, aangezien het kiezen van deze categorisering niet langer een bijna onbeperkte optie is zoals bij de huidige AFS-categorie onder IAS 39. Schuldinstrumenten moeten worden gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening (die niet voldoen aan de SPPI-criteria) of tegen geamortiseerde kostprijs / reële waarde via OCI (die voldoen aan de SPPI-criteria).

Zoals eerder vermeld, zijn de financiële activa die in aanmerking moeten worden genomen voor de SPPI-test de schuldinstrumenten. Onze analyse zal zich daarom richten op de volgende activa:

- Obligaties;
- Leningen aan dochterondernemingen en andere leningen;
- Hypothecaire leningen;
- Leningen aan makelaars;
- Beleggingsfondsen die als schuldinstrument worden geklasseerd.

Obligaties:

Binnen deze analyse is de obligatieportefeuille opgesplitst in twee grote categorieën:

- Staatsobligaties ("Govies");
- Bedrijfsobligaties ("Corporate").

Staatsobligaties zijn relatief eenvoudige instrumenten waarvan de kenmerken over het algemeen in overeenstemming zijn met de criteria van de SPPI-test, in tegenstelling tot bedrijfsobligaties die vaak een meer gedetailleerde analyse vereisen.

Binnen elke categorie zijn de obligaties verder onderverdeeld op basis van hun type en zo verder geanalyseerd.

Leningen aan dochterondernemingen en andere leningen

De contractuele voorwaarden van deze leningen zijn relatief standaard, met uitzondering van het feit dat de meeste leningen de mogelijkheid bieden aan de lener om op elk moment gedeeltelijk of volledig af te lossen.

Deze bijzonderheid doet geen afbreuk aan het SPPI-karakter van deze leningen. Het kan namelijk worden beschouwd als een opeenvolging van aflossingen die individueel voldoen aan de SPPI-criteria.

Het is belangrijk op te merken dat sommige van deze leningen een variabele coupon betalen die in overeenstemming is met de voorwaarden van de SPPI-test.

Hypothecaire leningen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen :

- Belgische hypothecaire leningen

Vaste rente hypothecaire leningen (zowel buletleningen als aflossingsleningen) voldoen aan de voorwaarden van het SPPI-criterium, aangezien de rente en mogelijk ook het kapitaal worden terugbetaald volgens een schema dat bij het ondertekenen van het contract is vastgesteld.

- Nederlandse hypothecaire leningen

Er wordt geïnvesteerd in Nederlandse hypothecaire leningen via een effect die wordt uitgegeven door een SPV die de Nederlandse hypothecaire leningen bezit. Deze SPV draagt alle inkomsten uit deze leningen over aan de P&V Groep (pass-through).

Nederlandse hypothecaire leningen voldoen dus ook aan de voorwaarden van de SPPI-test.

Leningen aan makelaars

Deze leningen hebben dezelfde kenmerken als hypothecaire leningen. De analyse die is uitgevoerd voor hypothecaire leningen kan daarom worden toegepast op leningen aan makelaars. We kunnen dus stellen dat deze leningen voldoen aan de SPPI-criteria.

Beleggingsfondsen die als schuldinstrument worden geklasseerd

De criteria voor het classificeren van fondsen zijn aanzienlijk veranderd onder IFRS 9. De onderliggende activa zijn niet langer doorslaggevend, terwijl de kenmerken van het prospectus zelf doorslaggevend zijn geworden (vervaldatum, betaling van coupons, put-optie). De impact voor de P&V Groep volgens IFRS 9 is dat fondsen voornamelijk zullen worden beschouwd als schuldinstrumenten en zullen worden gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening of tegen reële waarde via OCI als ze voldoen aan de SPPI-test.

Voor de SPPI-analyse maken we onderscheid tussen niet-beursgenoteerde en beursgenoteerde fondsen. De meeste niet-beursgenoteerde fondsen moeten worden beschouwd als schuldinstrumenten en moeten daarom de SPPI-test doorstaan. Echter, aangezien deze fondsen meestal geen regelmatige en voorspelbare couponbetalingen doen, voldoen ze niet aan de criteria van de SPPI-test en moeten ze worden verwerkt in de resultatenrekening.

Er zijn echter enkele niet-beursgenoteerde fondsen die wel voldoen aan de criteria van de SPPI-test. Dit zijn fondsen die uitsluitend bestaan uit obligaties, leningen of contanten. Voor deze geselecteerde fondsen kan aan het SPPI-criterium worden voldaan als de

vermogensbeheerder een gedetailleerde analyse heeft uitgevoerd van de onderliggende activa van het fonds en heeft bevestigd dat deze als SPPI kunnen worden beschouwd.

De beursgenoteerde fondsen in onze portefeuille zijn fondsen waarbij de beheerder zich verplicht om de aandelen van investeerders terug te kopen tegen de laatste NAV. Deze contractuele verplichting tot terugkoop tegen de NAV maakt deze fondsen schuldinstrumenten. Bovendien voldoen ze niet aan de criteria van de SPPI-test omdat ze geen regelmatig en voorspelbaar inkomen genereren, en moeten ze daarom worden verwerkt in de resultatenrekening.

3.4.1.3. Herclassificatie van financiële activa

In het geval van een herclassificatie van financiële activa, bepaalt IFRS 9 dat er uitzonderlijke omstandigheden kunnen zijn waarin een entiteit haar business model voor financiële activa wijzigt. In dat geval moet ze alle betrokken financiële activa herclassificeren volgens de hierboven genoemde criteria voor basisclassificatie en waardering.

Over het algemeen worden herclassificaties van financiële activa prospectief verwerkt in overeenstemming met IFRS 9. Met andere woorden, ze leiden niet tot boekhoudkundige aanpassingen van eerder geboekte winsten, verliezen of rente inkomsten.

3.4.1.4. Niet langer in de balans opgenomen financiële activa

Een financieel actief (of, indien van toepassing, een deel van een financieel actief of een deel van een groep van soortgelijke financiële activa) wordt niet langer in de balans opgenomen als:

- Het recht op het ontvangen van kasstromen vervallen is;
- De P&V Groep het recht behoudt om de kasstromen van het actief te ontvangen, maar ofwel (a) zich ertoe verbonden heeft om alle ontvangen kasstromen zonder wezenlijke termijn volledig te betalen aan een derde in overeenstemming met een retrocessie overeenkomst, ofwel (b) nagenoeg alle risico's en voordelen van het financiële actief

overgedragen heeft, ofwel (c) nagenoeg alle risico's en voordelen van het financiële activa niet overgedragen noch behouden heeft, maar de zeggenschap over het actief overgedragen heeft.

Wanneer de P&V Groep haar rechten op het ontvangen van kasstromen met betrekking tot een actief heeft overgedragen of een retrocessie overeenkomst gesloten heeft, of nagenoeg alle risico's en voordelen van het financiële activa niet overgedragen noch behouden heeft, noch de zeggenschap over het actief overgedragen heeft, wordt het financiële actief verantwoord ten belope van de continue betrokkenheid in het actief. De continue betrokkenheid

die de vorm heeft van een garantie op het overgedragen actief wordt gewaardeerd aan de laagste waarde tussen de oorspronkelijke boekwaarde van het actief en het maximale bedrag dat de P&V Groep verplicht zou kunnen zijn terug te betalen.

3.4.1.5. Bijzondere waardeverminderingen van financiële activa (inclusief ECL)

Onder IFRS 9 worden ook verwachte kredietverliezen (expected credit losses of ECLs) in plaats van alleen opgelopen kredietverliezen (incurred credit losses) opgenomen in de boekwaarde van de financiële activa en in de resultatenrekening. Dit houdt in dat er zich nog geen objectieve aanwijzingen van verwachte oninbaarheid, een zogenaamd loss event, hoeft te hebben voorgedaan om een bijzondere waardevermindering uit hoofde van te verwachten kredietverliezen op te nemen. Direct al bij het opnemen van het financieel actief op de balans van de onderneming, wordt een voorziening voor te verwachten kredietverliezen (hierna bijzondere waardevermindering genoemd) gevormd. Dit is van toepassing op alle vreemde vermogensinstrumenten die tegen AC of tegen FVOCI worden gewaardeerd.

IFRS 9 kent een algemene benadering voor het waarderen van bijzondere waardeverminderingen. De P&V Groep past deze algemene benadering toe. Onder deze benadering worden kredietverliezen gebaseerd op:

- 12-maands ECLs – dit wordt gedefinieerd als het deel van de te verwachten kredietverliezen over de gehele verwachte looptijd die voortvloeien uit alle mogelijke default events die zich binnen 12 maanden na de balansdatum voordoen;
- Life-time ECLs – dit wordt gedefinieerd als de te verwachten kredietverliezen die voortvloeien uit alle mogelijke default events over de gehele verwachte looptijd van het financieel instrument.

In dat geval verantwoordt de P&V Groep ook een eraan verwant passief. Het overgedragen actief en het eraan verwante passief worden gewaardeerd op een basis die de rechten en plichten weerspiegelt die de P&V Groep behouden heeft.

Vanaf het moment van opname in de balans wordt de bijzondere waardevermindering op financiële activa gebaseerd op de 12-maands ECLs, totdat er sprake is van een significante toename van het kredietrisico sinds het moment dat het financieel actief in de boeken is opgenomen. Op het moment van deze toename worden bijzondere waardeverminderingen gebaseerd op life-time ECLs.

Het vormen van een bijzondere waardevermindering voor te verwachten kredietverliezen wordt vervolgens gedaan op basis van fases, waarbij fase 1 is gebaseerd op de 12-maands ECLs en fase 2 en 3 op de life-time ECLs.

Concreet betekent dit voor P&V Groep het-volgende: In fase 1, is ofwel de kredietkwaliteit van de effecten sinds de aankoop niet significant verslechterd, ofwel is deze significant verslechterd maar blijft deze van een kwaliteit die overeenkomt met een "investment grade" rating. In fase 2 is de kwaliteit van de effecten significant verslechterd sinds de aankoop en hebben ze ofwel een expliciete rating, ofwel een risicoprofiel van het type "high yield". Maar de effecten in fase 2 worden niet afgewaardeerd volgens nationale boekhoudnormen, omdat er geen verwacht verlies in kapitaal is. Wanneer er wel een verwacht verlies in kapitaal is en er een afwaardering volgens lokale boekhoudnormen plaatsvindt, worden de betreffende effecten naar fase 3 overgebracht.

De IFRS-standaard staat toe om aan te nemen dat het kredietrisico op een financieel instrument niet significant is toegenomen sinds de eerste verwerking, als het financiële instrument op de rapportagedatum wordt beoordeeld als een laag kredietrisico. De P&V Groep

beschouwt de blootstelling aan hypotheeklen als voldoen aan deze vereisten, naast voldoende onderpand te hebben, en kwalificeert daarom als 'laag risico', met toepassing van een verwachte kredietverliesperiode van twaalf maanden.

- Het IFRS 9 impairment-model vereist dat ten minste een scenario van wanbetaling in overweging wordt genomen (een PD van 0% is niet toegestaan onder IFRS 9);
- De ECL-metingen, inclusief de vooruitziende informatie, moeten gebaseerd zijn op redelijke en ondersteunende informatie die beschikbaar is zonder onredelijke kosten of inspanningen, inclusief historische, huidige en prognose-informatie.

Toepassing van IFRS 9-vereisten voor bijzondere waardevermindering op de hypotheekportefeuille

De P&V Groep heeft twee hypothecaire portefeuilles; een Belgische en een Nederlandse portefeuille.

Om in overeenstemming te zijn met de IFRS 9 ECL-vereiste, werd een ander kader ontwikkeld voor de hypothecaire portefeuilles en de obligatieportefeuilles. Voor de Belgische hypothecaire portefeuille werd een volledig levenslange 'Probability of Default' (PD)-structuur ontwikkeld die 'Point-in-Time'-schattingen produceert voor de nabije toekomst. Voor de Nederlandse portefeuille waren er geen interne gegevens beschikbaar om formele modelontwikkeling toe te staan. Voor deze portefeuille werd de Belgische portefeuille gebruikt als proxy voor het wanbetalingsgedrag. Voor de zakelijke blootstellingen en blootstellingen aan soevereine en publieke financiën werden Point-in-Time PD-modellen ontwikkeld. Deze modellen houden rekening met historische en voorspelde macro-economische gegevens en voorspellen de éénjarige vooruitziende Point-in-Time waarschijnlijkheid van wanbetaling.

Bijna alle activa in de beleggingsportefeuille worden (en zullen worden) geclassificeerd onder fase 1 en de ECL-methodologie zal beperkt zijn tot een verwacht kredietverlies van één jaar voor deze activa.

Toepassing van IFRS 9-vereisten voor bijzondere waardevermindering op de beleggingsportefeuille

De P&V Groep heeft een obligatieportefeuille voor beleggingen, bestaande uit twee belangrijke sub-portefeuilles: een staatsobligatieportefeuille en een bedrijfsobligatieportefeuille.

Om in overeenstemming te zijn met de IFRS 9 ECL-vereiste, heeft de P&V Groep een set modellen ontwikkeld om een verwacht verlies op een bepaald moment te schatten voor elk instrument. Er is een ander model ontwikkeld voor de zakelijke blootstellingen en blootstellingen aan soevereine en publieke financiën. Deze modellen houden rekening met historische en voorspelde macro-economische gegevens. De ontwikkelde modellen voorspellen de éénjarige vooruitziende Point-in-Time waarschijnlijkheid van wanbetaling.

We beschouwen al onze exposure met een investment grade als 'laag risico' en passen een twaalf maandelijks verwacht kredietverlies toe. Bijna onze gehele obligatieportefeuille voldoet aan deze toepassing.

Uitzonderingen zijn:

- **Fallen angels:** het beleggingsbeleid staat geen directe high yield-investeringen toe, maar het kan voorkomen dat een exposure met een investment grade wordt afgewaardeerd naar high yield. Het Investeringscomité moet dan beslissen of we de obligaties verkopen of behouden. Als we besluiten om ze te behouden, passen we een levenslange ECL toe;
- **Niet genoteerde obligaties:** alleen obligaties met een initiële intrinsieke investment kwaliteit zijn toegestaan. Als

zodanig wordt ook voor deze exposures een twaalfmaandse ECL toegepast. Wanneer de intrinsieke kwaliteit verslechtert tot het punt waarop de waarschijnlijkheid van wanbetaling overeenkomt met een high yield-rating, moet het Investeringscomité beslissen of de obligaties moeten worden verkocht of behouden. In het laatste geval passen we een levenslange ECL toe.

Dezelfde behandeling wordt toegepast op leningen en fondsen die voldoen aan de SPPI-

criteria: we passen een levenslange ECL toe wanneer aan beide criteria is voldaan:

- Significante toename van het kredietrisico sinds het begin van de blootstelling;
- Expliciete externe rating van high yield, of bij gebrek aan een dergelijke rating, het kredietrisiconiveau dat overeenkomt met een "high yield" blootstelling.

3.4.2. Financiële activa

3.4.2.1. Financiële activa en passiva

De financiële instrumenten (activa en passiva) worden in de volgende categorieën onderverdeeld:

In duizenden €	2023	2022
FVOCI	15.259.554	14.238.185
FVOCI Option	879.607	729.702
FVPL	1.751.221	1.648.944
Geamortiseerde kostprijs	248.196	279.675
Totaal financiële instrumenten op het actief van de balans	18.138.578	16.896.505
FVOCI	-	-
FVPL	1	2.122
Geamortiseerde kostprijs	831.991	806.889
Totaal financiële schulden	831.992	809.011
Totaal financiële instrumenten (activa en passiva)	17.306.587	16.087.494

In 2023 zijn de financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via OCI met 7% gestegen, (1,02 miljard euro). Deze categorie activa bestaat uit beleggingsfondsen, obligaties, hypothecaire leningen en derivaten, en vertegenwoordigt 88% van het totale bedrag aan financiële instrumenten op de balans. Financiële activa gewaardeerd volgens OCI zijn toegenomen met 20% (hetzij 0,15 miljard euro) en zijn samengesteld uit aandelen en participaties. Financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, tonen eveneens

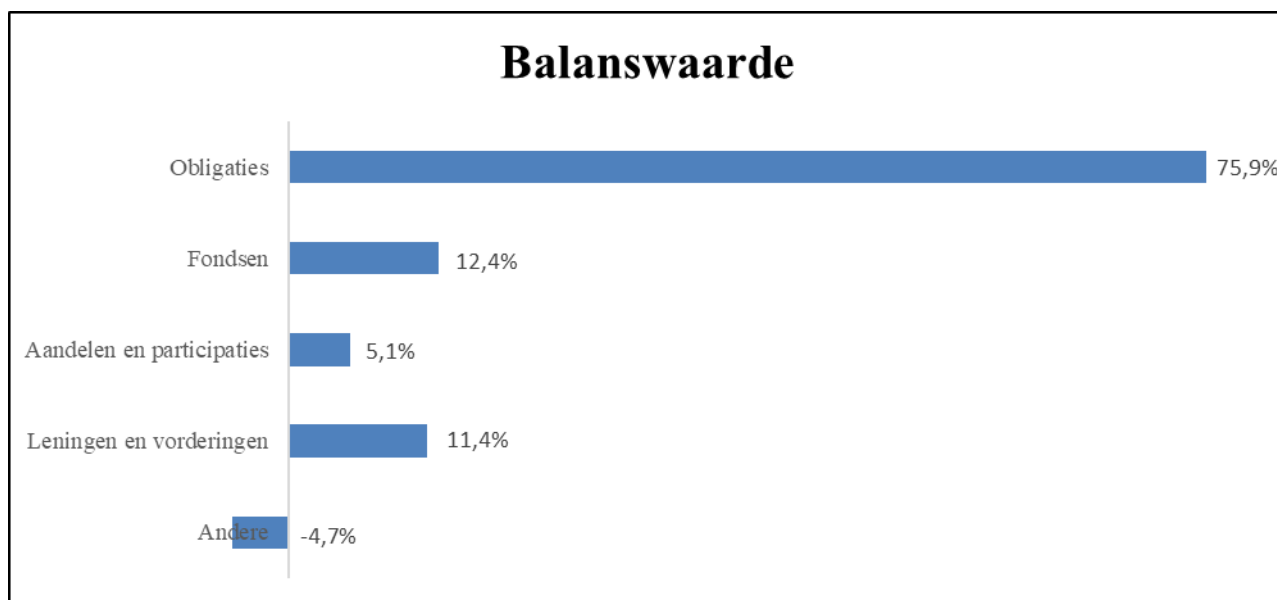
een verhoging van 6% (hetzij 0,102 miljard euro) ten opzichte met 2022. Deze categorie bestaat uit beleggingsfondsen, obligaties, leningen en derivaten. In totaal vertegenwoordigen ze bijna 10% van de totale waarde van de financiële instrumenten aan de actiefzijde van de balans. Ten slotte vertegenwoordigen de financiële instrumenten die tegen geamortiseerde kostprijs worden gewaardeerd 1% van het totale portefeuilvermogen. Deze categorie omvat leningen en vorderingen en daalt met 11% in 2023.

Financiële verplichtingen bestaan bijna uitsluitend uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Dit zijn kortlopende schulden (repo's) voor een bedrag van 832 miljoen euro. Vergeleken met 2022 zijn

deze met 3% gestegen (dat wil zeggen een toename van 25 miljoen euro).

3.4.2.2. Balanswaarde

De voorstelling per activaklasse (financiële instrumenten hoger vermeld) ziet er als volgt uit:

In 2023 bedraagt het nettobedrag van de financiële instrumenten (activa - passiva) 17,31 miljard euro, wat een stijging van 1,22 miljard euro ten opzichte van 2022 vertegenwoordigt. Deze vertegenwoordigen 87,7% van het totale activa, tegenover 86,7% in 2022

Zoals hierboven vermeld, zijn de financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via OCI met 8% gestegen in 2023 (1,17 miljard euro). Deze toename wordt voornamelijk verklaard door:

- (a) De stijging van de beursgenoteerde aandelen, die met 24% zijn gestegen (een totaal van 129 miljoen euro), als gevolg van aankopen en goede prestaties op de aandelenmarkten in 2023;
- (b) De toename van de beursgenoteerde obligaties die met 8% zijn verhoogd (een totaal van 928 miljoen euro) als gevolg van aankopen en goede prestaties op de obligatiemarkten ten gevolge van de rentedaling in 2023;

- (c) de stijging van de leningen en vorderingen (hypothecaire leningen) van 1,56 miljard euro in 2022 tot 1,64 miljard euro in 2023.

De financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening tonen een stijging van 6% (0,102 miljard euro), voornamelijk als gevolg van de toename van de fondsen, wat het totale bedrag verhoogt van 1,39 miljard euro in 2022 tot 1,51 miljard euro in 2023.

In vergelijking met de vorige periode is de waarde van de derivaten netto afgenomen, voornamelijk als gevolg van een verminderde blootstelling aan spreadlock van 350 miljoen euro in nominale waarde.

Het bedrag aan leningen en vorderingen, gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, is in 2023 met 31,5 miljoen euro gedaald, voornamelijk als gevolg van gedeeltelijke of volledige terugbetalingen van bepaalde leningen.

3.4.2.3. Blootstelling aan valuta's

De blootstelling van de P&V Groep aan valuta's voor financiële instrumenten is als volgt

In duizenden €	2023	2022
EUR	17.246.565	16.037.346
USD	59.980	50.148
Anderen	41	
Totaal overzicht van de financiële instrumenten in valuta (uitgezonderd valuta-indekkingen)	17.306.587	16.087.494

De financiële instrumenten (activa - passiva) van de P&V Groep zijn voor 99,7% geïnvesteerd in euro's. De blootstelling aan de Amerikaanse dollar bestaat uit aandelen en fondsen.

3.4.2.4. Classificeren van financiële instrumenten

Onder IFRS 9 worden financiële instrumenten aan de activazijde gedetailleerd ingedeeld in de volgende boekhoudkundige categorieën:

:

In duizenden €

Classificatie IFRS 9	Financiële instrumenten	Solely Payments of Principal and interests (SPPI)	IFRS waarde 2023	IFRS waarde 2022
FINANCIELE ACTIVA				
FVOCI	Fondsen			
	Fondsen (regelmatige NIW)		-	-
	Fondsen (niet-regelmatige NIW)	SPPI	631.358	636.139
	Fondsen (zonder NIW)		-	-
	Private equity		100	120
	Derivaten			
	Forward Bonds		8.580	
	Obligaties			
	Beursgenoteerde obligaties (actieve markten)	SPPI	12.290.134	11.361.847
	Beursgenoteerde obligatie (Niet-actieve markten)		203.821	198.600
Niet-beursgenoteerde obligaties		3.757	7.604	
Overige obligaties		479.726	474.793	
Leningen en vorderingen	SPPI	1.642.079	1.559.082	
Totaal FVOCI		15.259.554	14.238.185	
FVOCI Option	Aandelen			
	Beursgenoteerde aandelen		674.979	545.839
	Niet-beursgenoteerde aandelen		1.163	963
	Participaties		203.465	182.900
Totaal FVOCI Option		879.607	729.702	
FVPL	Fondsen			
	Fondsen (regelmatige NIW)		97.228	97.825
	Fondsen (niet-regelmatige NIW)	Non SPPI	1.411.604	1.291.942
	Fondsen (zonder NIW)		-	-
	Private equity		-	-
	Derivaten			
	Swaps (IRS)		-	163
	Swaptions		-	997
	Options		(1)	(4)
	Forward Index		-	(2.118)
	Forward Bonds		-	-
	Asset Forward Swap - Spread Lock		10.619	35.931
	Obligaties (excl fondsen)			
	Beursgenoteerde obligaties (actieve markten)	Non SPPI	4.684	4.566
	Beursgenoteerde obligatie (Niet-actieve markten)		57.625	53.312
	Niet-beursgenoteerde obligaties		89.906	89.372
Leningen en vorderingen		79.555	74.835	
Totaal FVPL		1.751.220	1.646.822	
Geamortiseerde kost	Leningen en vorderingen	SPPI	248.196	279.675
	Schulden korte termijn (repo's)		(831.991)	(806.889)
	Overige financiële schulden		-	-
	Totaal geamortiseerde kost		(583.795)	(527.214)
TOTAAL		17.306.587	16.087.494	

De classificatie van financiële instrumenten hangt af van de keuze van het business model en of het voldoet aan het SPPI-criterium.

De FVOCI-classificatie, dat wil zeggen financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via OCI, omvat voornamelijk beleggingsfondsen, obligaties en leningen en vorderingen. De reden waarom deze financiële instrumenten in dit bedrijfsmodel worden opgenomen, is dat elk van deze instrumenten voldoet aan het SPPI-criterium.

De P&V Groep kiest ervoor om ook de reële waardeveranderingen van aandelen en

deelnemingen in OCI te presenteren. Deze keuze wordt per instrument gemaakt bij de eerste waardering en is onherroepelijk.

Leningen en vorderingen die voldoen aan het SPPI-criterium worden gewaardeerd op FVOCI (hypothecaire leningen) of tegen geamortiseerde kostprijs (overige leningen).

Alle financiële activa die niet worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde via OCI zoals hierboven beschreven, worden gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening. Dit omvat met name beleggingsfondsen, obligaties

en andere leningen en vorderingen die niet voldoen aan het SPPI-criterium.

Daarnaast kan de P&V Groep bij de eerste opname een financieel actief, dat bovendien aan de vereisten voldoet, onherroepelijk aanwijzen

om te worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde via OCI of tegen reële waarde via de resultatenrekening, in het geval dat dit een boekhoudkundige asymmetrie, die anders zou ontstaan, zou elimineren of aanzienlijk verminderen.

3.4.3. Hiërarchie van de reële waarden

3.4.3.1. Waardering van de reële waarde

De financiële activa waarvan de waardeveranderingen worden geboekt in OCI of via de resultatenrekening, evenals de derivaten, worden gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden en andere leningen (behalve hypothecaire leningen) worden daarentegen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De waardering van de portefeuille hypothecaire leningen is gebaseerd op een intern model dat de marktwaarde berekent; dit model maakt gebruik van een projectie van de contante geldstromen, per contract volgens hun profiel en afhankelijk van economische en commerciële spreads.

De reële waarde is het bedrag dat zou worden ontvangen bij verkoop van een actief of betaald zou worden bij overdracht van een passief in een normale transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum. De bepaling van de reële waarde veronderstelt ook dat de transactie plaatsvindt op de voornaamste markt waar het betreffende element wordt verhandeld, dat wil zeggen de markt met de meeste activiteit en het grootste volume (IFRS 13).

De norm IFRS 13 legt het gebruik van de methode niet op, maar geeft de voorkeur aan de waarderingstechniek die gebruikmaakt van relevante waarneembare gegevens en waarbij zo weinig mogelijk niet-waarneembare gegevens worden gebruikt. Zo bepaalt de norm het

principe van een hiërarchie van de inputgegevens op drie niveaus:

- **Niveau 1** : de inputgegevens van niveau 1 omvatten de (niet-aangepaste) koersen van activa of passiva zoals genoteerd op actieve markten waartoe de entiteit toegang kan hebben op de waarderingsdatum;
- **Niveau 2** : de inputgegevens van niveau 2 zijn andere gegevens dan de koersen die in de inputgegevens van niveau 1 zijn opgenomen, die voor het actief of passief rechtstreeks of onrechtstreeks waarneembaar zijn;
- **Niveau 3** : de inputgegevens van niveau 3 zijn deze betreffende het actief of passief die berusten op niet-waarneembare gegevens..

Wanneer er een actieve markt bestaat, dienen de genoteerde marktprijzen als basis voor het bepalen van de reële waarde. Een koers op een actieve markt (zoals een beurs bijvoorbeeld) levert immers het betrouwbaarste bewijs van de reële waarde van een financieel instrument. In dat geval zal de biedkoers worden gebruikt.

Het ontbreken van een actieve markt zal daarentegen het gebruik van andere waarderingstechnieken met zich meebrengen. Bijgevolg dient de waarderingmethode te worden gekozen die het meest geschikt is in de omstandigheden en waarvoor er voldoende gegevens beschikbaar zijn.

3.4.3.2. Hiërarchie van de indeling van financiële instrumenten

De spreiding tussen de verschillende niveaus van de hiërarchie van de waarden zoals bepaald door IFRS 13 is de volgende voor de netto

financiële instrumenten (actief - passief)¹ van de P&V Groep :

¹ Voor de leningen en vorderingen 2023, zie toelichting 3.4.4.3.

	2023				
	Tegen kostprijs	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
FVOCI	-	12.290.134	212.401	2.757.019	15.259.554
FVOCI Option	-	674.979	-	204.628	879.607
FVPL	-	101.912	68.244	1.581.065	1.751.220
Geamortiseerde kostprijs	(583.795)	-	-	-	(583.795)
Totaal	(583.795)	13.067.024	280.645	4.542.712	17.306.587

	2022				
	Tegen kostprijs	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Total
FVOCI	-	11.361.847	198.600	2.677.738	14.238.185
FVOCI Option	-	545.839	-	183.863	729.702
FVPL	-	102.391	88.281	1.456.150	1.646.822
Geamortiseerde kostprijs	(527.214)	-	-	-	(527.214)
Total	(527.214)	12.010.077	286.881	4.317.750	16.087.494

De stijging van het bedrag dat wordt toegewezen aan niveau 3 wordt voornamelijk verklaard door een toename van niet-genoteerde fondsen, participaties en leningen en vorderingen in 2023.

De daling van het bedrag dat onder niveau 2 wordt vermeld, wordt voornamelijk veroorzaakt door de terugbetaling van een bedrijfsobligatie.

3.4.3.3. Waarderingstechnieken

De volgende tabel geeft een gedetailleerd overzicht van de waarderingstechnieken die zijn toegepast voor elk type financieel instrument, evenals de gebruikte invoergegevens.

Onder IAS 39 werden leningen en vorderingen evenals andere verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Onder IFRS 9 worden deze effecten gewaardeerd tegen de reële waarde van de toekomstige kasstromen ten gevolge hun herclassificatie.

Classificatie (In duizenden €)	Financiële instrumenten	Waarderings- grondslag	Niveau van de reële waarde	Waarderings model	Gebruikte gegevens	IFRS waarde 2023	IFRS waarde 2022
FVOCI Option	Fondsen					631.458	636.259
	Fondsen (regelmatige NIW)	Reële waarde	1	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	-	-
	Fondsen (niet-regelmatige NIW)	Reële waarde	3	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	631.358	636.139
	Fondsen (zonder NIW)	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen	Geschatte kasstromen, disconteringsfactor voor activa met vergelijkbaar risico	-	-
	Private equity	Reële waarde	3	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	100	120
	Derivaten					8.580	-
	Forward Bonds	Reële waarde	2	Extern waarderingsmodel	Marktgegevens	8.580	-
	Obligaties					12.497.712	11.568.051
	Beursgenoteerde obligaties (actieve markten)	Reële waarde	1	Marktwaardering	Beurskoers ("bid" koers)	12.290.134	11.361.847
	Beursgenoteerde obligatie (Niet-actieve markten)	Reële waarde	2	Marktwaardering	Beurskoers ("bid" koers)	203.821	198.600
	Niet-beursgenoteerde obligaties	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen of Prijs toegekend door een expert	Geschatte kasstromen, disconteringsfactor voor activa met vergelijkbaar risico	3.757	7.604
	Overige obligaties					479.726	474.793
	Overige obligaties	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen	Geschatte kasstromen, boekhoudkundige gegevens, disconteringsfactor voor activa	479.726	474.793
	Leningen en vorderingen	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen	Geschatte kasstromen, boekhoudkundige gegevens, disconteringsfactor voor activa	1.642.079	1.559.082
Totaal FVOCI					15.259.554	14.238.185	
FVOCI	Aandelen					676.141	546.802
	Beursgenoteerde aandelen	Reële waarde	1	Marktwaardering	Beurskoers ("bid" koers)	674.979	545.839
	Niet-beursgenoteerde aandelen	Reële waarde	3	Technieken op basis van de balansgegevens: geherwaardeerd netto-actief, eigen vermogen, bedrag van het volgestort kapitaal	Jaarrekeningen	1.163	963
	Optiecertificaat - strips	Reële waarde	3	Marktwaardering	Beurskoers ("bid" koers)	-	-
	Participaties	Reële waarde	3	Verskillende technieken gebruikt: eigen vermogen (min een mogelijke liquiditeitsdiscount), verdisconteerde verwachte dividenden, acquisitiewaarde, recente transactie	Jaarrekeningen, liquiditeitsdiscount	203.465	182.900
Totaal FVOCI Option					879.607	729.702	
FVPL	Fondsen					1.508.832	1.389.767
	Fondsen (regelmatige NIW)	Reële waarde	1	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	97.228	97.825
	Fondsen (niet-regelmatige NIW)	Reële waarde	3	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	1.411.604	1.291.942
	Fondsen (zonder NIW)	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen	Geschatte kasstromen, disconteringsfactor voor activa met vergelijkbaar risico	-	-
	Private equity	Reële waarde	3	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	-	-
	Obligaties					152.215	147.250
	Beursgenoteerde obligaties (actieve markten)	Reële waarde	1	Marktwaardering	Beurskoers ("bid" koers)	4.684	4.566
	Beursgenoteerde obligatie (Niet-actieve markten)	Reële waarde	2	Marktwaardering	Beurskoers ("bid" koers)	57.625	53.312
	Niet-beursgenoteerde obligaties	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen of Prijs toegekend door een expert	Geschatte kasstromen, disconteringsfactor voor activa met vergelijkbaar risico	89.906	89.372
	Derivaten						
	Swaps (IRS)	Reële waarde	2	Extern waarderingsmodel	Marktgegevens	-	163
	Swaptions	Reële waarde	2	Extern waarderingsmodel	Marktgegevens	-	997
	Options	Reële waarde	2	Extern waarderingsmodel	Marktgegevens	(1)	(4)
	Forward Index	Reële waarde	2	Extern waarderingsmodel	Marktgegevens	-	(2.118)
	Forward Bonds	Reële waarde	2	Extern waarderingsmodel	Marktgegevens	-	-
	Asset Forward Swap - Spread Lock	Reële waarde	2	Extern waarderingsmodel	Marktgegevens	10.619	35.931
	Leningen en vorderingen	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen	Geschatte kasstromen, disconteringsfactor voor activa met vergelijkbaar risico	79.555	74.835
Totaal FVPL					1.751.220	1.646.822	
Geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen	Tegen kostprijs	NA	Geamortiseerde kostprijs		248.196	279.675
	Schulden korte termijn (repo's)	Tegen kostprijs	NA	Geamortiseerde kostprijs		(831.991)	(806.889)
	Overige financiële schulden	Tegen kostprijs	NA	Geamortiseerde kostprijs		-	-
	Totaal geamortiseerde kostprijs					(583.795)	(527.214)
TOTAAL					17.306.587	16.087.494	

3.4.3.4. Niveau 1

De financiële instrumenten vermeld in deze categorie worden verhandeld op actieve markten, d.w.z. markten waar transacties plaatsvinden met een voldoende frequentie en volume om continue informatie te verschaffen over de prijs.

Behoren tot deze categorie:

- De **beursgenoteerde aandelen** in het bezit van de P&V Groep en die verhandeld worden op de grote Europese beurzen. Die aandelen zijn gewaardeerd op grond van de beurskoersen (biedkoersen);
- De **beleggingsfondsen** die een periodieke netto-inventariswaarde (NIW) publiceren en op grond waarvan regelmatig transacties plaatsvinden. De waardering is gebaseerd op de door de fondsen gepubliceerde NIW's;
- De **obligaties** waarvoor een voldoende aantal partijen regelmatig noteringen publiceren met een relatief klein verschil tussen de koop- en verkoopkoers. Die obligaties zijn gewaardeerd op grond van de biedkoersen die gepubliceerd zijn door de P&V Groep geselecteerde partijen.

3.4.3.5. Niveau 2

Deze categorie omvat de financiële instrumenten die niet verhandeld worden op actieve markten, maar waarvan de reële waarde gebaseerd is op in de markt waarneembare gegevens.

Behoren tot deze categorie:

- De **obligaties** genoteerd op niet-actieve markten waarvoor er een onvoldoende aantal partijen is en/of die noteren tegen relatief hoge koop- / verkoopkoersen. De waardering van die obligaties is gebaseerd op de biedkoers van de door de P&V Groep geselecteerde partij;

- De **afgeleide producten** die gewaardeerd worden door een externe waarderingssdienst.

3.4.3.6. Niveau 3

De effecten vermeld onder niveau 3 zijn niet genoteerd op actieve markten en de waarderingen ervan zijn gebaseerd op waarderingstechnieken die in grote mate niet-waarneembare gegevens gebruiken.

Behoren tot deze categorie:

- De niet-beursgenoteerde **aandelen** in het bezit van de P&V Groep die niet verhandelbaar zijn op een actieve markt. De waarderingmethoden voor die effecten zijn voornamelijk gebaseerd op het gebruik van balansgegevens; het betreft methoden zoals het geherwaardeerd netto-actief, het niveau van het eigen vermogen of nog het bedrag van het gestorte kapitaal;
- De **beleggingsfondsen** waarvan de inventariswaarde niet regelmatig gepubliceerd wordt. Voor die fondsen kan de periode tussen de datum van publicatie van de NIW en de verslaggevingsdatum lang zijn. Dat wijst erop dat de NIW niet beschouwd kan worden als waarneembaar op de verslaggevingsdatum. De waardering van die fondsen is gebaseerd op de door de beleggingsfondsen gepubliceerde inventariswaarden;
- De **privébeleggingsfondsen** die niet regelmatig inventariswaarden publiceren. Die effecten kunnen dus niet worden beschouwd als effecten die verhandeld worden op actieve markten. De waardering ervan is gebaseerd op de door de fondsen gepubliceerde inventariswaarden;
- De **niet-beursgenoteerde obligaties** die door geen enkele partij gewaardeerd worden. Een deel van die obligaties wordt gewaardeerd op grond van interne modellen die gebaseerd zijn op de verdiscontering van de toekomstige kasstromen. De

toegepaste actualisatievoeten zijn die van activa met vergelijkbaar risico. De andere obligaties vermeld in deze categorie worden gewaardeerd op grond van prijzen ontvangen van externe waardeerders;

- De **niet-geconsolideerde participaties** waarvan de prijs niet waarneembaar is op de markt. Deze effecten worden gewaardeerd aan de hand van interne waarderingsmodellen die voornamelijk gebaseerd zijn op balansgegevens. Het betreft de volgende technieken: gebruik van het eigen vermogen van de vennootschap (verminderd met een mogelijke liquiditeitskorting), verdiscontering van de verwachte dividenden, gebruik van de aanschaffingswaarde of verwijzing naar recente transacties.

Specifiek voor niveau 3 worden de waarderings technieken hieronder beschreven, inclusief de inputs en parameters gebruikt om de reële waarde te bepalen.

- **Niet-beursgenoteerde aandelen** (1,16 miljoen euro)

De belangrijkste posities in deze categorie worden gewaardeerd door de volgende methoden:

- de twee belangrijkste posities die het grootste deel van de niet-beursgenoteerde aandelenpositie vertegenwoordigen (1,159 miljoen euro) worden gewaardeerd op basis van het eigen vermogen van de ondernemingen;
- De resterende blootstelling (0,003 miljoen euro) vertegenwoordigt de niet-beursgenoteerde aandelen die worden aangehouden aan hun aanschaffingswaarde.

- **Niet-beursgenoteerde fondsen** (2,04 miljard euro)

De waardering van deze fondsen baseert zich op de NIV (netto-inventariswaarde) ontvangen van vermogensbeheerders. Deze kunnen maandelijks, driemaandelijks of jaarlijks zijn.

De onderliggende activa van deze fondsen zijn overigens voornamelijk Europees.

De onderliggende activa zijn hetzij "aandelen", hetzij schuldbewijzen.

Onderliggende 'aandelen' omvatten beleggingen in onroerend goed, infrastructuur en private equity.

Voor de schuldinstrumenten vinden we onroerende schulden, beleggingen in bedrijfsobligaties en beleggingen in infrastructuur.

Privé beleggingsfondsen (0,1 miljoen euro)

Deze effecten worden gewaardeerd op basis van de prijzen die worden gecommuniceerd door de vermogensbeheerders.

- **Niet-beursgenoteerde obligaties** (93,66 miljoen euro)

Inbegrepen in deze categorie zijn de volgende instrumenten :

- Gestructureerde obligaties (89,91 miljoen euro)

Deze fondsen worden gewaardeerd op basis van de NIV ontvangen van de vermogensbeheerders;

- Obligaties (3,76 miljoen euro)

Niet-beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd op basis van een verdisconteerd kasstroommodel. Het centrale element in dit type model betreft de bepaling van de discontovoet (yield).

Op de datum van aankoop van de obligatie wordt de "spread" van de obligatie ten opzichte van de swapcurve bepaald. De "spread" wordt gedefinieerd als het verschil tussen het rendement op de eindvervaldag van de obligatie ("yield to maturity") en de swap rente voor dezelfde looptijd;

Een illiquiditeitspremie wordt bepaald door een "expert judgement" bij onze

vermogensbeheerders. Deze premie wordt toegepast op de obligatiespread;

Een marktkredietspreiding wordt berekend. Dit vertegenwoordigt de gemiddelde spread van obligaties met een BBB-rating op de markt en de swapcurve;

Vervolgens bepalen we een spread-factor als de verhouding tussen de spreiding van de uitgifte en de spread op de markt.

Op de datum van de waardering wordt de marktverdeling opnieuw bepaald;

Vervolgens bepalen we het rendement van de obligatie als het product van de spread-factor en

de spread op de markt (gecorrigeerd voor de illiquiditeitspremie). Dit rendement wordt vervolgens gebruikt om de obligatie te waarderen.

- **De participaties** (203,4 miljoen euro)

Het merendeel van de beleggingen wordt gewaardeerd op basis van het aangepast nettoactief of hun eigen vermogen, waarbij in sommige gevallen een illiquiditeitskorting van 25% wordt gehanteerd.

In het geval van participaties met een waarde van minder dan 50.000 euro, wordt de geschatte waarde gehandhaafd op de boekwaarde, tenzij verliezen een lagere waarde rechtvaardigen.

	Omschrijving	Reële waarde (in duizend euro)	Evaluatietechnieken	Gebruikte gegevens
Aandelen en fondsen	Niet-beursgenoteerde aandelen	1.160	Eigen vermogen	Eigen vermogen Aandeelhouderschap
		3	Aanschaffingswaarde	Aanschaffingswaarde
	Niet-beursgenoteerde fondsen (met NIV)	2.042.962	Netto-inventariswaarde	Waarde zoals gecommuniceerd door de beheerder
	Privé beleggingsfondsen	100	Netto-inventariswaarde	Waarde zoals gecommuniceerd door de beheerder
Niet-beursgenoteerde obligaties/Notes	Gestructureerde fondsen in "Notes"	89.906	Netto-inventariswaarde	Waarde zoals gecommuniceerd door de beheerder
	Obligaties	3.757	Discounted cash-flows	Rendement tot vervaldatum van de obligatie Swap-curves bij uitgifte en op waarderingsdatum Illiquiditeitspremie BBB-emissiecurves bij uitgifte en op waarderingsdatum

3.4.3.7. Overdracht van niveaus

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de variaties die in 2023 plaatsvonden in de niveaus 2 en 3.

2023		
In duizenden €	Niveau 2	Niveau 3
Beginsaldo	286.881	4.317.750
Aankopen	-	358.104
Verkopen	(1.030)	(220)
Tergubetalingen	(5.022)	(199.721)
Wijzigingen in de reële waarde	(184)	66.798
Eindsaldo	280.645	4.542.712
2022		
In duizenden €	Niveau 2	Niveau 3
Beginsaldo	482.454	4.107.677
Overdracht van niveau 1 naar niveau 2	9.625	-
Aankopen	-	354.562
Verkopen	(2.003)	(105)
Tergubetalingen	(200.749)	(160.375)
Wijzigingen in de reële waarde	(2.445)	15.992
Eindsaldo	286.881	4.317.750

De daling van het bedrag in niveau 2 kan voornamelijk worden verklaard door de terugbetaling van een bedrijfsobligatie.

De stijging van het bedrag in niveau 3 is grotendeels toe te schrijven aan de aankoop van nieuwe niet-beursgenoteerde beleggingsproducten.

Aankopen van niveau 3 bestaan op hun beurt hoofdzakelijk uit niet-beursgenoteerde fondsen.

Er heeft in 2023 geen overdracht tussen niveaus plaatsgevonden.

3.4.4. Toelichtingen bij financiële instrumenten

3.4.4.1. Financiële instrumenten tegen reële waarde via OCI (FVOCI)

De onderstaande tabel geeft een overzicht van alle financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen reële waarde via OCI op eind 2023:

In duizenden €		Marktwaaarde	Aankoopwaarde	Geamortiseerde kostprijs	Bijzondere waardevermindering	OCI
Aandelen en deelnemingen	Niet beurs-genoteerd	204.628	58.989	58.989	-	145.639
Aandelen en deelnemingen	Beurs-genoteerd	674.979	576.451	576.451	-	98.527
Totaal aandelen		879.607	635.441	635.441	-	244.166
Obligaties	Bedrijven	2.445.503	2.494.029	2.506.404	(3.316)	(57.586)
Obligaties	Overheid	10.052.209	10.903.597	10.873.463	(606)	(820.647)
Overige obligaties		479.726	578.616	564.522	(4)	(84.792)
Totaal obligaties		12.977.438	13.976.241	13.944.389	(3.926)	(963.025)
SICAV		631.458	670.888	671.102	(214)	(39.430)
Leningen en vorderingen		1.642.079	1.735.741	1.735.741	(14.191)	(79.471)
Forward Bonds		8.580				8.580
Totaal		16.139.161	17.018.310	16.986.672	(18.331)	(829.180)

De financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via OCI bestaan voor 5,45% uit aandelen en deelnemingen, 80,4% uit obligaties², 3,9% uit beleggingsfondsen en 10,2% uit leningen en vorderingen (hypothecaire leningen). In 2022 waren deze percentages respectievelijk 4,9%, 80,5%, 4,3% en 10,4%.

Eind 2022 bedroeg de ECL 30,3 miljoen euro. De daling wordt verklaard door de verkoop van obligaties waarop ECL was geboekt.

De OCI daalde sterk (-1.631,3 miljoen euro in 2022). Dit wordt verklaard door de stijging van de rentevoeten in 2023.

De geamortiseerde kostprijs is het verschil tussen de marktwaaarde, OCI en ECL.

➤ Blootstelling per ratings

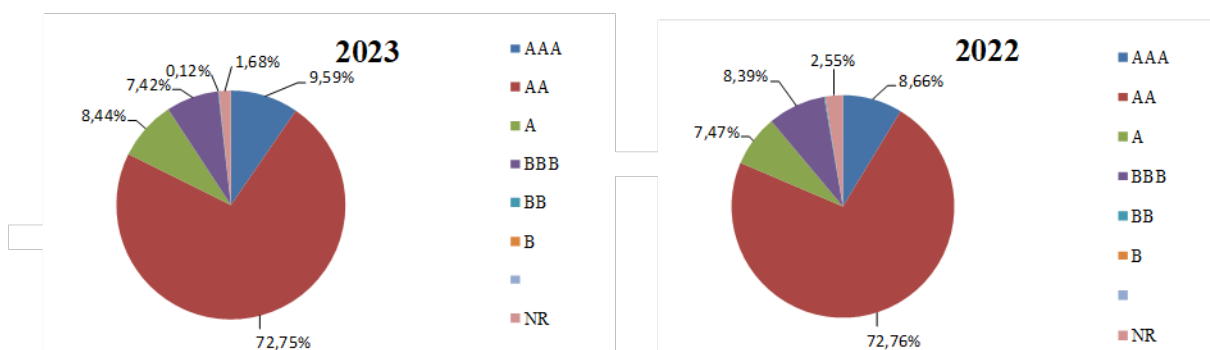
- Obligatieportefeuille

Verschillende ratingbureaus kennen een rating toe aan obligaties, die informatie geeft over het risico verbonden aan de financiële solvabiliteit van de uitgever. De rating wordt toegekend voor de looptijd van de obligatie, maar wordt opgevolgd waardoor de rating zowel opwaarts als neerwaarts kan worden herzien.

De onderstaande tabellen tonen de spreiding van de obligaties gewaardeerd tegen reële waarde via OCI in handen van de P&V Groep (exclusief "Andere obligaties"):

² De staatsobligaties omvatten supranationale obligaties en obligaties uitgegeven door regio's en met een expliciete garantie van een staat.

In duizenden €	2023		2022	
AAA	1.198.843	9,59%	1.001.748	8,66%
AA	9.091.856	72,75%	8.416.983	72,76%
A	1.054.945	8,44%	864.658	7,47%
BBB	927.737	7,42%	971.030	8,39%
BB	14.576	0,12%	19.017	0,16%
B		0,00%		0,00%
Credit rating	12.287.958	98,32%	11.273.436	97,45%
NR	209.754	1,68%	294.615	2,55%
Totaal	12.497.712	100,00%	11.568.051	100,00%

In 2023 is het totale bedrag aan obligaties gevalueerd tegen reële waarde via OCI met 0,93 miljard euro gestegen ten opzichte van 2022, tot 12,5 miljard euro. Er is een stijging te zien in

obligaties met een AAA- en A-rating en een afname in obligaties met een BBB-rating. Ook valt op dat obligaties zonder rating afnemen sinds 2022.

➤ **Looptijd en type instrument :**

De tabellen hierna geven een beeld van de obligatieportefeuille volgens looptijd en type instrument:

In duizenden €	2023					
	1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-5 jaar	>5 jaren	Totaal
Financiële instrumenten met vaste rentevoet	47.293	60.364	385.040	3.211.914	8.551.692	12.256.303
Financiële instrumenten met variabele rentevoet	-	-	-	-	-	-
Niet-rentedragende financiële instrumenten	-	16.123	9.398	108.510	107.378	241.409
TOTAAL	47.293	76.488	394.438	3.320.424	8.659.070	12.497.712

In duizenden €

2022

	1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-5 jaar	>5 jaren	Totaal
Financiële instrumenten met vaste rentevoet	64	63.241	238.022	2.788.514	8.235.029	11.324.870
Financiële instrumenten met variabele rentevoet	-	-	-	-	-	-
Niet-rentedragende financiële instrumenten	-	13.752	2.634	40.593	186.202	243.181
TOTAAL	64	76.993	240.656	2.829.107	8.421.231	11.568.051

Voor 2023 bestaat het maturiteitsbereik van meer dan vijf jaar uit 2,31 miljard euro aan financiële instrumenten met een looptijd van 5 tot 10 jaar, 1,99 miljard euro met een looptijd van

10 tot 15 jaar, 2,65 miljard euro met een looptijd van 15 tot 20 jaar en 1,7 miljard euro met een looptijd van meer dan 20 jaar.

➤ Blootstelling per land en per sector

De onderstaande tabellen tonen de verschillende marktwaarden per land en per sector van aandelen en obligaties (exclusief "Andere

obligaties") gewaardeerd tegen reële waarde via OCI:

- Staatsobligaties

In duizenden €	Marktwaarde
België	4.630.755
Frankrijk	2.088.394
Luxemburg	1.766.372
Duitsland	1.027.512
Oostenrijk	261.140
Spanje	101.791
Portugal	87.193
Ierland	43.573
Canada	39.399
Anderen : Europa	6.081
Totaal	10.052.209

De portefeuille staatsobligaties bestaat grotendeels uit Belgische en Franse staatsobligaties (66,8%). De blootstelling aan de PIIGS-landen ³ vertegenwoordigt slechts 2,31% van de staatsobligaties.

³ Portugal, Italië, Ierland, Griekenland, Spanje

- Bedrijfsobligaties

In duizenden €	Marktwaaarde
Frankrijk	774.634
Nederland	378.909
Duitsland	106.291
USA	262.330
België	256.352
Luxembourg	212.021
Groot-Brittannië	198.802
Anderen : Europa	239.692
Anderen : Buiten Europa	16.470

Totaal	2.445.503
---------------	------------------

In duizenden €	Marktwaaarde
Banken	320.865
Olie en gas	254.812
Onroerend goed	252.603
Openbare nutsbedrijven	235.543
Financiële diensten	209.520
Industriële goederen en diensten	207.390
Gezondheidszorg	197.264
Telecommunicatie	134.603
Chemie	113.144
Voeding en drank	98.388
Auto's en onderdelen	91.950
Technologie	84.982
Kleinhandel	57.234
Media	48.650
Persoonlijke en huishoudelijke goederen	37.240
Constructie & materialen	31.253
Verzekeringen	27.740
Agentschap obligaties	17.256
Basismiddelen	10.834
Dienstgebruik	8.846
Reizen en ontspanning	5.261
Anderen	125

Totaal	2.445.503
---------------	------------------

De portefeuille van bedrijfsobligaties is voornamelijk gericht op Europese bedrijven, met diversificatie op zowel land- als sectorniveau.

De belangrijkste sector die vertegenwoordigd is in de portefeuille van bedrijfsobligaties van de P&V Groep is de banksector, met een blootstelling van 13,1%. Deze sector vertegenwoordigt

een percentage van 2,6% van het totale bedrag aan obligaties in FVOCI (exclusief "Andere obligaties"). In deze portefeuille is de blootstelling aan de Amerikaanse banksector slechts 0,01%. Ter vergelijking, de vastgoedsector was het meest vertegenwoordigd in 2022 met 2,8% van de uitstaande obligaties.

- Aandelen

In duizenden €	Marktwarde
België	343.303
Frankrijk	307.559
Duitsland	76.669
Nederland	51.044
Spanje	22.629
Italië	21.943
Anderen : Europa	56.460
Anderen : Buiten Europa	1
Totaal	879.607

In duizenden €	Marktwarde
Deelnemingen effecten - holding	174.759
Chemie	88.619
Technologie	63.150
Gezondheidszorg	57.682
Openbare nutsbedrijven	55.328
Consumentenproducten en -diensten	45.309
Industriële goederen en diensten	41.954
Onroerend goed	40.204
Constructie & materialen	39.841
Olie en gas	36.871
Persoonlijke en huishoudelijke goederen	35.204
Banken	33.758
Voeding en drank	31.826
Telecommunicatie	25.767
Financiële diensten	25.074
Auto's en onderdelen	16.151
Deelnemingen persoonsgebonden dienstverlening	14.164
Verzekeringen	13.549
Kleinhandel	9.020
Media	8.678
Deelnemingen sociale dienstverlening en overige	6.231
Basic Resources	5.519
Deelname hypothecaire leningen	3.831
Deelname verzekeringsmaatschappij	3.407
Reizen en ontspanning	2.636
Deelname vastgoedondernemingen	609
Deelname distributie en aanverwante activiteiten	460
Deelname beheer van fondsen / pool	5
Anderen	1
Totaal	879.607

De portefeuille “aandelen en participaties” is voornamelijk belegd in België en Frankrijk. Deze twee landen zijn goed voor 74% van de totale waarde van de portefeuille.

De beursgenoteerde Belgische aandelen waarin investeringen worden gedaan, zijn

voornamelijk afkomstig uit de sectoren chemie, vastgoed, financiële dienstverlening en gezondheidszorg.

De Franse aandelen in het portfolio zijn voornamelijk geïnvesteerd in de sectoren consumentenproducten en -diensten, bouwmaterialen en nutsbedrijven.

➤ Strategie voor investeringen van beleggingsfondsen

De onderstaande tabel geeft gedetailleerde informatie over de soorten strategieën gevolgd door de beleggingsfondsen gewaardeerd tegen reële waarde via OCI.

De grootste blootstelling is gericht op infrastructuurschuldfondsen, die 47,7% van alle fondsen in OCI vertegenwoordigen.

In duizenden €	Marktwarde
Schuldfonds voor infrastructuur	300.990
Staatsobligatiefondsen	138.069
Niet converteerbare bedrijfsobligatiefondsen	106.501
Hoogrentende fondsen	70.802
Vastgoedfondsen	14.997
Private equity fondsen	100
Total	631.458

➤ Leningen en vorderingen

Leningen en vorderingen zijn niet-afgeleide financiële activa met een vaste of bepaalde vervaldag die niet genoteerd zijn op een actieve markt.. Onder IAS 39 werden alle leningen en vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, terwijl onder IFRS 9, onder de leningen en vorderingen, hypothecaire leningen nu worden gewaardeerd tegen reële waarde via OCI omdat het bedrijfsmodel gericht is op het innen van contractuele kasstromen en het

actief beheren van onze portefeuilles om onze risico's te beheersen.

We zien een stijging van de hypothecaire leningen met een bedrag van 82,9 miljoen euro. Deze stijging wordt voornamelijk verklaard door een verbetering van de rentetarieven, die een positieve invloed hebben gehad op de waardering van de hypothecaire leningen.

➤ Verwachte kredietverliezen (ECL)

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verwachte kredietverliezen (ECL) per portefeuille en per stadium:

In duizenden €		2023			2022			
		12-month ECL	LTECL	Totaal ECL	12-month EC	LTECL	Totaal ECL	
ECL op instrumenten in FVOCI		Stage 1	Stage 2	Stage 3	Stage 1	Stage 2	Stage 3	
Bedrijven		348	1.896	1.072	164	1.845	15.574	17.583
	AAA	1	-	-	1	-	-	1
	AA	32	-	-	21	-	-	21
	A	90	-	-	39	-	-	39
	BBB	209	-	-	89	-	-	89
	BB	-	31	1.072	1	834	-	834
	B	-	-	-	-	-	-	-
	NR	16	1.865	-	13	1.011	15.574	16.599
Obligaties	Overheid	606	-	-	571	-	-	571
	AAA	63	-	-	53	-	-	53
	AA	531	-	-	504	-	-	504
	A	1	-	-	4	-	-	4
	BBB	11	-	-	10	-	-	10
	BB	-	-	-	-	-	-	-
	B	-	-	-	-	-	-	-
	NR	-	-	-	-	-	-	-
	Average obligaties	3	-	-	1	-	-	1
	Totaal obligaties	958	1.896	1.072	736	1.845	15.574	18.155
Investeringsfondsen		214	-	-	107	-	-	107
Leningen en vorderingen		561	3.425	10.206	219	3.735	9.135	13.088
Totaal ECL FVOCI		1.733	5.321	11.277	1.061	5.580	24.709	31.350

We zien een stijging van de ECL in stadium 1, die wordt verklaard door de actualisering van de macro-economische factoren die zijn opgenomen in het ECL-model, met name de wijziging van de macro-economische parameter Bruto Binnenlands Product (BBP). Deze wijziging leidt tot het creëren van meer strafkans bij wanbetaling (met een constante matrix).

Daarnaast heeft de groep ook obligaties in stadium 3 verkocht, wat een significante daling heeft veroorzaakt, evenals nieuwe waardeverminderingen die te vinden zijn in de overdrachten tussen 12monthECL en LTECL.

De onderstaande tabel toont de evolutie van de ECL gedurende het jaar :

In duizenden €	2023			2022		
	12-month ECL	LTECL	Totaal	12-month ECL	LTECL	Totaal
ECL op 1 januari	1.061	30.288	31.350	3.194	24.244	27.437
Wijziging in ECL	665	(13.265)	(12.600)	(2.075)	(9.524)	(11.599)
Wijziging model (input, methodologie, hypothesen)	-	-	-	-	-	-
Transfert tussen 12mECL et LTECL	6	(425)	(419)	(57)	15.568	15.511
Op 31 december	1.733	16.599	18.331	1.061	30.288	31.350

3.4.4.2. Financiële instrumenten tegen reële waarde via de resultatenrekening

De financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening bestaan uit effecten die niet voldoen aan het SPPI-criterium. In deze categorie vinden we beleggingsfondsen (1.508,8 miljoen euro), obligaties (152,2 miljoen euro), leningen en vorderingen (79,6 miljoen euro) en derivaten (10,6 miljoen euro).

De positieve impact van de reële waarde op het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen

reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening bedraagt 29,7 miljoen euro in 2023, vergeleken met 20,1 miljoen euro in 2022.

De hieronder gepresenteerde obligaties bestaan uit “Structured Notes” (89,9 miljoen euro), “Structured Bonds” (57,6 miljoen euro) en converteerbare obligaties (4,7 miljoen euro).

De onderstaande tabel toont de waardering van obligaties per rating:

➤ Blootstelling per ratings

In duizenden €	2023		2022	
	Waarde	Percentage	Waarde	Percentage
AAA	-	0,00%	-	0,00%
AA	22.610	14,85%	21.077	14,31%
A	49.038	32,22%	45.163	30,67%
BBB	32.663	21,46%	30.971	21,03%
Credit rating	104.311	68,53%	97.212	66,02%
NR	47.904	31,47%	50.038	33,98%
Totaal	152.215	100,00%	147.250	100,00%

De aanzienlijke hoeveelheid effecten zonder rating wordt verklaard doordat « Structured Notes » niet worden beoordeeld door ratingbureaus.

In vergelijking met 2022 is het totale bedrag aan financiële instrumenten, gewaardeerd

tegen reële waarde via de resultatenrekening, gestegen met 5 miljoen euro en dit tot 152,22 miljoen euro. Deze stijging wordt voornamelijk verklaard door de toename van onze blootstelling aan gestructureerde obligaties.

➤ Expositie per land en per sector van bedrijfsobligaties

De onderstaande tabellen tonen de verschillende marktwaarden per sector van obligaties

gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening voor de afsluitingsperiode.

In duizenden €	Marktwaarde
Frankrijk	36.509
Nederland	26.678
Luxembourg	25.911
Ierland	23.418
Duitsland	22.486
Anderen : Buiten Europa	12.529
België	4.684
Totaal	152.215

In duizenden €	Marktwaarde
Financiële diensten	89.906
Olie en gas	22.610
Auto's en auto onderdelen	22.486
Telecommunicatie	12.529
Chemische produkten	4.684
Totaal	152.215

De meest vertegenwoordigde sector is de financiële dienstverlening. Dit wordt verklaard doordat "Structured Notes" onder deze categorie vallen. Deze effecten vertegenwoordigen

59,1% van de portefeuille van bedrijfsobligaties gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening. De twee andere belangrijkste sectoren zijn "Olie & Gas" en "Auto's &

Onderdelen", samen goed voor 29,6% van dezelfde portefeuille.

De aanzienlijke blootstelling aan Frankrijk wordt verklaard door onze grootste positie in "Structured Notes", die 36,5 miljoen euro vertegenwoordigt.

➤ Investeringsstrategie van beleggingsfondsen

De onderstaande tabel geeft een gedetailleerd overzicht van de soorten strategieën gevolgd door de beleggingsfondsen gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening.

De belangrijkste blootstellingen zijn gericht op vastgoedfondsen, infrastructuurfondsen en hoogrentende fondsen, die samen goed zijn voor 77,5% van onze blootstelling aan alle fondsen gewaardeerd via de resultatenrekening.

In duizenden €	Marktw waarde
Vastgoedfondsen	534.538
Aandelenfonds voor infrastructuur	323.739
Hoogrentende fondsen	310.692
Overige	134.947
Niet converteerbare bedrijfsobligatiefondsen	104.288
Private equity fondsen	57.078
Aandelenfondsen	39.740
Converteerbare bedrijfsobligatiefondsen	3.557
Liquide middelen	253
Totaal	1.508.832

3.4.4.3. Financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs

➤ Leningen en vorderingen

De leningen en vorderingen zijn financiële activa die geen afgeleide instrumenten zijn en een vastgestelde of bepaalde vervaldatum hebben, en die niet genoteerd zijn op een markt. Onder

IFRS 9 worden leningen en vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Deze omvatten niet-courante financiële leasings en andere leningen en vorderingen..

In duizenden €	2023		2022	
	Boekhoudwaarde	Reële waarde (Niveau 3)	Boekhoudwaarde	Reële waarde (Niveau 3)
Financiële leasing in vaste activa	63.721	76.165	75.080	92.893
Overige leningen en vorderingen	184.475	183.118	204.595	182.651
Totaal leningen en vorderingen	248.196	259.282	279.675	275.544

De variatie in leningen en vorderingen is voornamelijk het gevolg van de afname van het onderpand voor REPO-leningen. Meer informatie

over financiële leasing en andere vorderingen, is te vinden onder secties 3.8.2 en 3.9 van dit rapport.

➤ **Verwachte kredietverliezen (ECL)**

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verwachte kredietverliezen (ECL) per portefeuille en per stadium:

In duizenden € ECL op instrumenten aan geamortiseerde kostprijs	2023			2022			
	12-month ECI	LTECL	Totaal ECL	12-month ECL	LTECL	Totaal ECL	
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Stage 1	Stage 2	Stage 3	
Leningen en vorderingen	54	0	32.536	20	0	27.958	27.978
TOTAAL ECL geamortiseerde kostprijs	54	-	32.536	20	-	27.958	27.978

De toename van de ECL 12M wordt voornamelijk verklaard door de wijziging van de macro-economische parameter Bruto Binnenlands Product (BBP). Deze wijziging leidt tot het creëren van meer strafkans bij wanbetaling (met een constante matrix).

De toename van de ECL in stadium 3 wordt verklaard door nieuwe waardeverminderingen voor een bedrag van 5,4 miljoen euro.

De onderstaande tabel toont de evolutie van de ECL gedurende het jaar:

In duizenden €	2023			2022		
	12-month ECL	LTECL	Totaal	12-month ECL	LTECL	Totaal
ECL op 1 januari	18	27.958	27.976	15	28.296	28.311
Wijziging in ECL	38	(822)	(784)	3	(338)	(335)
Wijziging model (input, methodologie, hypothesen)	0	0	0	0	0	0
Transferts tussen 12mECL et LTECL	(2)	5.400	5.398	0	0	0
Op 31 December	54	32.536	32.591	18	27.958	27.976

3.4.4.4. Sensitiviteitsanalyse van de activa

Onderstaande tabel geeft de gevoeligheid weer van de resultatenrekening en het eigen vermogen van de P&V Groep als reactie op simulaties van renteschommelingen toegepast op de obligatieportefeuille. Deze schattingen zijn

gebaseerd op de "aangepaste looptijd" van de obligaties. De gevoeligheidsanalyse van de verplichtingen wordt gepresenteerd in sectie 3.13.2.1.

Obligaties (In duizenden €)	Invloed op de resultatenrekening	Invloed op het eigen vermogen
Rentes + 100bp	-	(1.128.395)
Rentes + 50bp	-	(564.198)
Spreads + 100bp	-	(87.030)
Spreads + 50bp	-	(43.515)

Aandelen (In duizenden €)	Invloed op de resultatenrekening	Invloed op het eigen vermogen
Aandelen -30%	-	(202.494)
Aandelen -20%	-	(134.996)
Aandelen -10%	-	(67.498)

In de eerste tabel ("Obligaties") simuleren de eerste twee scenario's een parallelle stijging van de rentecurve met respectievelijk 50 bp en 100 bp, terwijl de volgende twee scenario's de spreads op bedrijfsobligaties slechts met 50 bp en 100 bp beïnvloeden.

De tweede tabel ("Aandelen") toont de impact op de resultatenrekening en het eigen vermogen van de P&V Groep van de stresstests die zijn toegepast op de aandelenportefeuille. De gebruikte scenario's zijn een daling van de aandelenmarkten met 10%, 20% en 30%

De beleggingsstrategie wordt gestuurd door Asset Liability Management (ALM).

Het doel is om ervoor te zorgen dat de P&V Groep te allen tijde aan haar verplichtingen ten opzichte van haar verzekerden kan voldoen, in

het bijzonder door haar solvabiliteit te beschermen.

Als gevolg van de maatregelen die de P&V Groep op dit gebied al jaren neemt, is het verschil tussen de gewogen gemiddelde looptijden van de verzekeringsactiva en -passiva ('duration gap') zo klein (minder dan 1) dat veranderingen in rentedragende activa een spiegeleffect hebben op de verplichtingen.

Alleen het 'kredietrisico' van financiële investeringen genereert regelmatig een niet-afgedekte variatie.

Een deel van de obligatieportefeuille van de P&V Groep bestaat uit aan de inflatie gerelateerde obligaties. Op basis van de inflatieprognoses van de P&V Groep voor 2024 schatten we dat de P&L-impact ongeveer 7 miljoen euro zou zijn.

3.4.4.5. Afgeleide financiële instrumenten

Er werden ISDA/CSA-contracten gesloten tussen de P&V Groep en de banktegenpartijen waarmee P&V derivatencontracten onderhandelt. Die contracten vormen een kader voor de transacties in onderhandse afgeleide producten en stellen ze veilig door een 'netting' toe te passen op de positieve en negatieve reële waarden bij wanbetaling van een tegenpartij en door te voorzien in margin calls of margin deposits (zekerheidsstelling) voor de resterende netto

blootstelling. Het CSA-contract is een document dat het onderpandbeheer regelt tussen twee tegenpartijen van een leningstransactie. Het ISDA-contract daarentegen bepaalt de algemene contractuele grondslagen tussen de twee partijen die derivaattransacties met elkaar onderhandelen in onderling overleg. De derivaten kunnen gewaardeerd worden tegen reële waarde via de resultatenrekening of via OCI.

In duizenden €	2023			2022		
	reële waarde			reële waarde		
	Positief	Negatief	Netto	Positief	Negatief	Netto
Renteswaps	0	0	0	0	-116	-116
Valutaswaps	0	0	0	0	0	0
Opties op een renteswap	0	0	0	997	0	997
Option at work	10	-11	-1	21	-25	-4
Termijncontracten op obligaties - aankopen	8.580	0	8.580	0	0	0
Termijncontracten op obligaties - verkopen	0	0	0	0	0	0
Kredietderivaat - afdekingscontracten **	10.619	0	10.619	35.931	0	35.931
Forward index	0	0	0	0	-2.118	-2.118
Totaal reële waarde van de derivaten	19.209	-11	19.198	36.949	-2.259	34.690
Renteswap - verworven interesten	0	0	0	402	-123	279
Totaal van de derivaten	19.209	-11	19.198	37.352	-2.382	34.969

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijke ontwikkelingen die hebben

plaatsgevonden in de portefeuille van de derivaten in 2023 (tegen reële waarde).

In duizenden €	2022			2023			
	Nominale waarde	Reële waarde	Aankopen (nominale waarde)	Verkopen (nominale waarde)	Vervaldag (nominale waarde)	Nominale waarde	Reële waarde
Renteswaps	41.000	-116	0	0	-41.000	0	0
Valutaswap**	0	0	0	0	0	0	0
Opties op een renteswap	125.000	997	0	0	-125.000	0	0
Options at work	27	-4	0	0	0	27	-1
Termijncontracten op obligaties - aankopen	0	0	165.500	0	0	165.500	8.580
Termijncontracten op obligaties - verkopen	0	0	0	0	0	0	0
Kredietderivaat - afdekkingscontracten **	1.200.000	35.931	350.000	0	-700.000	850.000	10.619
Forward index	9	-2.118	0	0	-9	0	0
	1.366.036	34.690	515.500	0	-866.009	1.015.527	19.198

** fair value hedge

De bedragen in de kolom "Vervaldag" hebben betrekking op de derivaten die in de loop van 2022 vervallen. De bedragen zijn opgenomen in nominale waarde.

3.4.4.5.1. Forward asset Swap (spread lock)

Om haar SKV-ratio en duration gap te beschermen, heeft de P&V Groep, sinds juni 2018, een portefeuille van Forward asset Swaps samengesteld, die haar Belgische staatsobligaties beschermen tegen een spreadverruiming tussen de OLO-rente en de swaprente. Het volgende overzicht geeft een samenvatting van de gedekte bedragen voor de twee betreffende OLO-titels:

In duizenden €	Nominale waarde	Reële waarde
OLO 5,00% 28/03/2035	350.000	8.042
OLO 4,25% 28/03/2041	500.000	2.577
Totaal	850.000	10.619

De « Forward asset Swaps » worden behandeld als een hedge accounting (« Fair value hedge ») conform sectie 3.17.2 waarbij de veranderingen in de reële waarde van het derivaat in de resultatenrekening worden verwerkt. De verandering in de waarde van de onderliggende waarde moet ook in de resultatenrekening worden opgenomen, om op die manier de impact van de afdekkingspost te beperken, voor zover de afdekking volledig effectief is.

3.4.4.5.2. Swaps (IRS)

Het totale bedrag dat de P&V Groep heeft ontvangen tijdens het boekjaar 2023 met betrekking tot “Swap” contracten bedraagt 0,17 miljoen euro. Tijdens het boekjaar 2023 is de laatste IRS (Interest Rate Swap) in portefeuille afgelopen voor een nominale waarde van 41 miljoen euro. Op 31 december 2023 hield de P&V Groep geen IRS meer aan.

3.4.4.5.3. Swaptions

Sinds 2012 werd een 'payer swaption'-programma ingevoerd dat de P&V Groep dekt

tegen het risico op een stijging van de langetermijnrente. De optionele periodes gaan van drie tot acht jaar. De onderliggende Swap heeft een looptijd van tien jaar. De nominale waarde van alle “Swaptions” bedroeg eind 2022 125 miljoen euro, ze zijn allemaal vervallen in 2023.

3.4.4.5.4. Aandelenopties

In de loop van het boekjaar 2023, heeft de P&V Groep een reeks put-opties op aandelen verkocht voor een totaal bedrag van 29,7 miljoen euro. Van deze opties zijn er 8 opties (met een toezeggingsbedrag van 21,1 miljoen euro) vervallen of uitgeoefend en 3 opties (met een toezeggingsbedrag van 8,6 miljoen euro) voortijdig gesloten.

3.4.4.5.5. Forward Index

Gedurende het jaar 2023 heeft de P&V Groep een deel van haar aandelenportefeuille willen beschermen door Eurostoxx50-termijncontracten te verkopen voor een totaal bedrag van 32,8 miljoen euro. Al deze posities zijn vóór het einde van het jaar vervallen.

3.4.4.5.6. Forward Bonds

Gedurende het jaar 2023 heeft de P&V Groep een programma opgezet voor de aankoop van Forward Bonds voor een totaal nominaal bedrag van 285,0 miljoen euro. Hiervan kwamen 5 Forward Bonds in 2023 tot vervaldatum, met een nominaal bedrag van 119,5 miljoen euro.

Forward Bonds worden behandeld als kasstroomafdekking ("Cashflow hedge") in overeenstemming met punt 3.17.2, waarbij de verandering in de reële waarde van het derivaat wordt opgenomen in een afzonderlijke component van het eigen vermogen, genaamd "kastroomafdekkingsreserve".

3.4.5. Overdrachten van financiële activa

De financiële instrumenten die de P&V Groep overgedragen heeft, maar die niet volledig uit de balans geboekt zijn, bestaan voornamelijk uit tijdelijk overgedragen effecten in het kader van REPO transacties. De eraan verwante passiva bestaan uit bedragen geboekt als korte termijnschulden die overeenstemmen met transacties met betrekking tot effectenleningen.

Een REPO is een transactie waarbij obligaties (vooral staatsobligaties) in bewaring worden gegeven als waarborg in ruil voor liquide middelen. Een REPO-transactie houdt op zich weinig risico's in aangezien de vennootschap

obligaties in pand geeft in ruil voor liquide middelen. De verschuldigde rente op dit soort verrichting is een vaste rente. Schommelingen in de marktwaarde van het gegeven onderpand worden beheerd door bijkomend onderpand te verstrekken (wanneer de lange termijnrente stijgt) of door onderpand terug te vorderen (als de lange termijnrente daalt). Een REPO-transactie creëert een verbintenis op korte termijn.

In 2023 heeft de P&V Groep REPO-transacties uitgevoerd voor een bedrag van 831,9 miljoen euro, wat 25,1 miljoen euro meer is dan het voorgaande jaar

3.5. Financiële beleggingen "Unit Linked" (Tak 23)

De financiële activa van tak 23 bedragen 709,0 miljoen euro in 2023 tegenover 714,4 miljoen euro in 2022.

Er moet onderscheid worden gemaakt tussen de individuele levensverzekeringscontracten in tak 23 die op zichzelf staan en diegene die deel uitmaken van een contract waarin ook een component van tak 21 kan worden opgenomen (tak 44). De producten van tak 23 die zelfvoorzienend zijn, bevatten geen significant verzekeringsrisico en zullen daarom worden geclassificeerd als beleggingscontracten (IFRS 9-scope). Dit is niet het geval voor de unit-linked componenten in de producten tak 44 in Leven Individueel. Omdat deze tak 44-

contracten aanzienlijke verzekeringsrisico's bevatten, worden de contracten in hun geheel geclassificeerd als verzekeringscontracten binnen het toepassingsgebied van IFRS 17.

Unit-linked producten in Collectieve verzekeringen brengen geen significant verzekeringsrisico met zich mee. Ze worden daarom erkend als beleggingscontracten (IFRS 9-scope).

De volgende tabel toont het overzicht van de financiële beleggingen in tak 23, uitgesplitst naar de partijen waarvan de onderliggende activa verzekeringscontracten (IFRS 17) of beleggingscontracten (IFRS 9) zijn:

In duizenden €	2023	2022
IFRS 9	421.030	506.800
IFRS 17	287.991	207.606
Unit-linked	709.021	714.406

Verplichtingen met betrekking tot het deel van de activa van Tak 23 dat onder IFRS 9 wordt behandeld, zijn opgenomen in verplichtingen in verband met investeringscontracten (sectie 3.12), waarbij de waarde van de verplichtingen gelijk is aan de waarde van de activa van Tak 23. Verplichtingen met betrekking tot het deel

van de activa van Tak 23 dat onder IFRS 17 behandeld wordt, zijn opgenomen in verplichtingen met betrekking tot verzekeringscontracten (sectie 3.13) met een Best Estimate-waarde onder IFRS 17, die niet gelijk is aan de waarde van de activa, aangezien de totale IFRS 17 projectie (voor zowel tak 21 als tak 23 samen)

wordt gedaan voor deze contracten, inclusief onder andere de administratiekosten voor het beheer van het contract.

Het deel van de tak 23-activa van 288 miljoen euro dat onder IFRS 17 wordt behandeld, wordt samen met de tak 21-reserves

weergegeven in de schulden van de IFRS 17-verzekeringscontracten (zie sectie 3.13.2). Het deel van de tak 23-activa van 421 miljoen euro wordt weerspiegeld in de schulden met betrekking tot de beleggingscontracten zonder PB van 466 miljoen euro (zie sectie 3.12).

De financiële instrumenten van tak 23 zijn als volgt verdeeld tussen de verschillende niveaus van de hiërarchie:

In duizenden €	2023	2022
Actief		
Niveau 1	702.066	705.037
Niveau 3	6.955	9.370
Financiële investeringen "Unit link"	709.021	714.406
Passief		
Financiële verplichtingen - beleggingscontracten zonder WD	466.647	557.178
waaronder Financiële investeringen "Unit link"	421.553	505.603

De financiële activa vermeld in niveau 1 bestaan uit staatsobligaties en beleggingsfondsen die een periodieke inventariswaarde publiceren.

De onder niveau 3 opgenomen bedragen vertegenwoordigen illiquide activa die in de dochteronderneming Private Insurer aanwezig zijn.

Deze activa zijn gewaardeerd op basis van contractuele overeenkomsten betreffende de inbreng van activa of van de laatst verkrijgbare objectieve inventariswaarden en er zijn onvoldoende objectieve elementen om hun reële waarde onder IFRS 13 op de balansdatum te bepalen.

De eventuele variaties en aanpassingen zouden geen invloed hebben noch op het eigen vermogen, noch op het resultaat van de P&V Groep, maar zouden wel een impact hebben op

de presentatie van deze activa en zelfs, via een spiegeleffect, op de financiële schulden – investeringscontracten zonder WD.

Het management is van oordeel dat er een risico blijft bestaan op 3 miljoen euro aan activa op de balans dat verband houdt met het gebrek aan beschikbare informatie om ze op objectieve basis te waarderen. Voor het overige is het management ervan overtuigd dat de effecten, waarvan wordt gezegd dat ze "van nature illiquide zijn om aan de verzekeringnemer over te dragen", op basis van de inventariswaarden aan de polishouders kunnen worden overdragen en dit door de ervaring uit het verleden met betrekking tot dit onderwerp, die daarover geen twijfel doet ontstaan.

3.6. Investerings in geassocieerde deelnemingen

De toename van de investeringen in geassocieerde deelnemingen met 4,3 miljoen vertegenwoordigt voornamelijk de impact van het jaarresultaat.

3.7. Herverzekeringsactiva

3.7.1. Belangrijke boekhoudkundige principes met betrekking tot herverzekeringscontracten

De waarderingsgrondslagen voor herverzekeringscontracten onder IFRS 17 worden uitgelegd in

paragraaf 3.13.1, samen met de waarderingsgrondslagen voor verzekeringscontracten.

3.7.2. Toelichting op herverzekeringsactiva

In deze sectie gaan we verder in op de activa uit hoofde van de herverzekeringscontracten die sinds 1/1/2022 gewaardeerd zijn in overeenstemming met de IFRS 17-norm. Alle herverzekeringscontracten voldoen aan de voorwaarden noodzakelijk voor de toepassing van de “premium allocation approach” (PAA) waarderingsmethode. Dat betekent dat de herverzekeringscijfers in zowel Leven als Niet-Leven en Gezondheidszorg gelijk behandeld worden en in wat volgt samen worden voorgesteld. We merken wel op dat de meeste herverzekeringscontracten van toepassing zijn op het gedeelte Niet-Leven en het merendeel betreft herverzekeringscontracten van het type “Excess of Loss”. Herverzekeringsactiva onder IFRS 17 omvatten ook bepaalde herverzekeringsvorderingen en -schulden die rechtstreeks verband houden met herverzekeringscontracten, die voor de overgangdatum

naar IFRS 17 respectievelijk in sectie 3.8 en 3.14 waren opgenomen. Herverzekeringsdeposito's zitten niet vervat in de IFRS 17 herverzekeringsactiva, maar worden nog steeds afzonderlijk gepresenteerd op de balans (zie sectie 3.14). Een classificatieoefening werd uitgevoerd om te beslissen welke herverzekeringsvorderingen en -verplichtingen onder IFRS 17 moeten worden verwerkt. Het zijn voornamelijk vorderingen en schulden ten opzichte van directe herverzekeringsmaatschappijen direct ten opzichte van de herverzekeringsmaatschappijen die onder IFRS 17 worden behandeld. Eind 2023 zal 5 miljoen euro aan vorderingen en 35 miljoen euro aan schulden op herverzekeringsniveau onder IFRS 17 vallen.

De volgende tabel toont de herverzekeringsactiva volgens IFRS 17 zoals opgenomen in de balans.

In duizenden €	2023	2022
PAA Benadering	168.240	247.577
Aandeel afgestaan aan herverzekeringsmaatschappijen	168.240	247.577

Onderstaande tabel geeft de evolutie weer van de herverzekeringsactiva die gewaardeerd

worden volgens de “premium allocation approach” (PAA) van IFRS 17.

In duizenden €	LRC	LIC	Totaal
Activa bij begin boekjaar	(11.467)	259.043	247.577
Netto beginsaldo	(11.467)	259.043	247.577
Kosten van herverzekeringscontracten	(63.824)	-	(63.824)
Ontvangen bedragen van herverzekeraars	10.037	(18.320)	(8.283)
Schadeclaims en andere kosten	-	19.556	19.556
Acquisitiekosten	10.037	-	10.037
Veranderingen in verplichtingen voor opgelopen schades	-	(37.876)	(37.876)
Resultaat uit herverzekeringsactiviteiten	(53.787)	(18.320)	(72.107)
Financiële opbrengsten en kosten erkend in resultaat	-	5.545	5.545
Totale variatie in resultatenrekening	(53.787)	(12.775)	(66.562)
Financiële opbrengsten of lasten erkend in OCI	-	6.265	6.265
Totale variatie in resultatenrekening en in OCI	(53.787)	(6.510)	(60.297)
Cash-flow		-	-
Betaalde premies	43.891	-	43.891
Ontvangen bedragen van herverzekeraars	-	(52.894)	(52.894)
Kasstromen met betrekking tot betaalde acquisitiekosten	(10.037)	-	(10.037)
Totale kasstromen	33.854	(52.894)	(19.040)
Activa bij einde boekjaar	(31.400)	199.639	168.239
Netto eindsaldo	(31.400)	199.639	168.239

De IFRS 17 herverzekeringsactiva in Niet-leven dalen aanzienlijk in 2023 door een sterke afname van de LIC reserves. Enerzijds is er minder bijgeboekt dan het daadwerkelijk teruggevorderde bedrag, maar anderzijds is er ook een daling door de verandering in de

toekomstverwachtingen. Deze vermindering wordt gedeeltelijk gecompenseerd door het effect van de daling van de IFRS curve in Niet-Leven die wordt gebruikt om de LIC-kasstromen bij te werken (deze impact wordt weerspiegeld in het financieel resultaat).

3.8. Overige activa

3.8.1. Verzekeringsoverige activa

In duizenden €	2023	2022	Variatie
Vorderingen uit hoofde van verzekeringnemers	26.248	24.883	1.365
Vorderingen uit hoofde van tussenpersonen	41.295	31.508	9.786
Vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen	3.647	210	3.436
Vorderingen uit verzekeringen	71.190	56.602	14.588
Totaal	71.190	56.602	14.588

Worden vermeld in deze rubriek :

- Vorderingen van het bedrijf op agenten, makelaars en andere verzekerings-tussenpersonen;
- De herverzekeringsoverige activa komen overeen met de geaccepteerde herverzekeringsoverige deposito's.

De verzekeringsoverige activa stijgen met 14,6 miljoen euro. Deze toename is hoofdzakelijk te wijten aan een stijging van de klanten- en makelaarsrekeningen, evenals aan een verhoging van de herverzekeringsoverige deposito's.

In duizenden €	2023	2022	Variatie
Overige activa - op lange termijn			
Vorderingen uit verzekeringen	28.447	22.171	6.276
Totaal overige activa - op lange termijn	28.447	22.171	6.276
Overige activa - op korte termijn			
Vorderingen uit verzekeringen	42.742	34.431	8.311
Totaal overige activa - op korte termijn	42.742	34.431	8.311
Totaal	71.190	56.602	14.588

In 2023 worden de kortlopende activa beïnvloed door de saldi ten opzichte van agenten en makelaars, die in 2023 stijgen.

In duizenden €	2023			
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Vorderingen uit verzekeringen	42.742	18.320	10.128	71.190
Totaal	42.742	18.320	10.128	71.190

In duizenden €	2022			
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Vorderingen uit verzekeringen	34.431	12.542	9.629	56.602
Totaal	34.431	12.542	9.629	56.602

3.8.2. Overige vorderingen

In duizenden €	2023	2022	Variatie
Overige vorderingen	55.301	52.751	2.550
Lease vorderingen in vlottende activa	6.731	6.792	(61)
Verworven producten en over te dragen kosten	20.998	14.525	6.472
Totaal	83.029	74.068	8.961

De overige vorderingen omvatten voornamelijk lopende lease-vorderingen, terug te vorderen belastingen en voorzieningen voor te verhalen schade.

De toename van de post « overige vorderingen » met 2,6 miljoen euro wordt voornamelijk

verklaard door een vordering met betrekking tot de verkoop van het gebouw Royale Center van 3,8 miljoen euro. De afname van de fiscale voorziening wordt daarentegen gecompenseerd door een stijging van de toe te wijzen bedragen en andere diverse debiteuren.

In duizenden €	2023	2022	Variatie
Overige activa - op lange termijn			
Overige vorderingen	10.990	11.224	(234)
Totaal overige activa - op lange termijn	10.990	11.224	(234)
Overige activa - op korte termijn			
Overige vorderingen	44.311	41.527	2.784
Lease vorderingen in vlottende activa	6.731	6.792	(61)
Verworven producten en over te dragen kosten	20.998	14.525	6.472
Totaal overige activa - op korte termijn	72.039	62.844	9.195
Totaal	83.029	74.068	8.961

De toename van overige kortlopende activa wordt verklaard door de stijging van de overige

vorderingen en de kortlopende verworven producten

In duizenden €	2023			
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Overige vorderingen	44.627	4.512	6.477	55.616
Lease vorderingen in vlottende activa	6.415	-	-	6.415
Verworven producten en over te dragen kosten	20.998	-	-	20.998
Totaal	72.039	4.512	6.477	83.029

In duizenden €	2022			
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Overige vorderingen	41.527	4.439	6.785	52.751
Lease vorderingen in vlottende activa	6.792	-	-	6.792
Verworven producten en over te dragen kosten	14.525	-	-	14.525
Totaal	62.844	4.439	6.785	74.068

3.9. Verhuur en leasing

3.9.1. Leaseovereenkomsten

3.9.1.1. P&V als lessee

Leaseovereenkomsten worden als een met een gebruiksrecht overeenstemmend actief opgenomen en een overeenkomstige leaseverplichting wordt opgenomen in schulden op de datum waarop het onderliggend actief klaar is voor gebruik door de Groep. De kostprijs van het met een gebruiksrecht overeenstemmend actief omvat het bedrag van de geboekte leaseverplichtingen, de gemaakte initiële directe kosten en alle op of voor de aanvangsdatum verrichte leasebetalingen, verminderd met alle eventuele ontvangen lease-incentives. Het met een gebruiksrecht overeenstemmend actief wordt lineair afgeschreven vanaf de aanvangsdatum tot aan het einde van de gebruiksduur van het onderliggend actief of tot aan het einde van de leaseperiode, afhankelijk van welke periode het kortst is. De met een gebruiksrecht overeenstemmend activa kunnen een waardevermindering ondergaan.

De leaseverplichting wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de leasebetalingen die moeten worden betaald tijdens de leaseperiode. Die leasebetalingen moeten worden verdisconteerd op basis van de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst, mits die op eenvoudige

wijze kan worden bepaald. Indien die rentevoet niet op eenvoudige wijze kan worden bepaald, moet de lessee de marginale rentevoet gebruiken. De leasebetalingen bestaan uit vaste betalingen, verminderd met eventuele te ontvangen lease-incentives, variabele leasebetalingen die afhankelijk zijn van een index of rentevoet, en bedragen die naar verwachting verschuldigd zullen zijn uit hoofde van restwaardegaranties. Leasebetalingen omvatten ook de uitoefenprijs van de aankoopoptie waarvan de Groep redelijk zeker is dat ze deze zal uitoefenen, evenals betalingen van boetes in geval van beëindiging van de leaseovereenkomst. Elke leasebetaling wordt verdeeld tussen de terugbetaling van het kapitaal van de leaseverplichting en de rentelast. De rentelast wordt in het resultaat opgenomen over de looptijd van het leasecontract en moet overeenkomen, voor het saldo van de leaseverplichting, met de toepassing van een constante rentevoet voor elke periode. Leasebetalingen voor leaseovereenkomsten van korte duur en leaseovereenkomsten waarvan het onderliggend actief een lage waarde heeft, worden lineair opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening.

3.9.1.2. P&V als lessor

Leaseovereenkomsten aan de hand waarvan de P&V Groep niet nagenoeg alle risico's en voordelen eigen aan de eigendom van een geleased actief overdraagt, worden beschouwd als operationele leases. De initiële directe kosten gemaakt bij de onderhandeling en de invoering van de operationele lease worden aan de boekwaarde van het geleased actief toegevoegd en op dezelfde basis als de lease-inkomsten geboekt over de duur van de overeenkomst.

De voorwaardelijke leasebetalingen worden in de periode waarin ze ontvangen worden als inkomsten geboekt.

De P&V Groep heeft vooral terreinen en gebouwen die zowel financieel als operationeel geleased zijn.

Het onderscheid tussen een financiële lease en een operationele lease wordt bij aanvang van de overeenkomst bepaald op grond van de overdracht van de risico's en premies. Als de risico's en voordelen bijna volledig zijn gedragen door

de leasener, dan zal de P&V Groep dit als een financiële lease beschouwen. Alle andere

overeenkomsten zijn opgenomen als operationele leaseovereenkomsten.

In duizenden €	2023	2022
Vorderingen in vlottende activa	6.731	6.792
Vorderingen in vaste activa	63.721	75.080
Totaal	70.452	81.872
Netto variatie van financiële huurovereenkomsten	(11.420)	(5.582)

In duizenden €	2023			
	Bruto Investerings	Contante waarde van de betalingen		Niet-gewaarborgde restwaarde
		Kapitaal	Intresten	Kapitaal
Op maximum 1 jaar	6.731	6.968	2.534	-
Meer dan 1 jaar maar op max. 5 jaar	22.235	21.268	4.603	-
Meer dan 5 jaar	41.486	32.007	6.858	8.330
Totaal	70.452	60.243	13.995	8.330

In duizenden €	2022			
	Bruto Investerings	Contante waarde van de betalingen		Niet-gewaarborgde restwaarde
		Kapitaal	Intresten	Kapitaal
Op maximum 1 jaar	6.792	7.004	2.984	-
Meer dan 1 jaar maar op max. 5 jaar	24.530	23.253	7.931	-
Meer dan 5 jaar	50.550	35.589	5.525	8.225
Totaal	81.872	65.846	16.440	8.225

In 2023 hadden we geen erfpachtcontracten.

Er werd echter een waardevermindering van 3,8 miljoen euro geboekt op een erfpachtcontract als gevolg van een risico voor de tegenpartij.

De lopende leases op onroerende goederen vervallen tussen 2024 et 2044.

De voornaamste huurcontracten voor onroerende leasing zijn erfpachtcontracten die met de Europese Commissie zijn afgesloten voor een looptijd van meer dan vijf jaar. De huurgelden worden geïndexeerd.

Buiten de voornoemde leases heeft de Groep onbelangrijke leasingovereenkomsten.

3.9.2. Operationele lease

3.9.2.1. De P&V Groep als leasinggever

In duizenden €	2023	2022
Toekomstige minimale leaseontvangsten uit hoofde van een huurovereenkomst		
Op maximum 1 jaar	4.601	5.566
Meer dan 1 jaar maar op max. 5 jaar	13.530	19.762
Meer dan 5 jaar	7.774	11.508
Totaal	25.905	36.836

De operationele leaseovereenkomsten vertegenwoordigen alle leaseontvangsten die de P&V Groep moet ontvangen voor zijn beleggingsvastgoed. De vervaldatum worden

verdeeld volgens de vervaldatum van de leaseovereenkomsten, zonder rekening te houden met de mogelijkheid van stilzwijgende verlenging ervan.

3.9.2.2. De P&V Groep als leasingnemer

De Groep P&V heeft operationele leaseovereenkomsten inzake onroerend goed, rollend materieel en IT-materiaal. De tabel hieronder toont de boekwaarde van de met een

gebruiksrecht overeenstemmende activa op sluitingsdatum, per categorie van onderliggende activa.

In duizenden €

	2023			
	Machines en uitrustingen	Voertuigen	Gebouwen	Overig materieel
Beginsaldo		4.119	1.032	194
Aanwervingen		5.649	-	201
Afschrijvingen		(2.750)	(90)	(208)
Overdrachten naar derden		(88)	(838)	(3)
Eindsaldo		6.931	105	184

In duizenden €

	2022			
	Machines en uitrustingen	Voertuigen	Gebouwen	Overig materieel
Beginsaldo		3.987	945	177
Aanwervingen		2.895	194	246
Afschrijvingen		(2.745)	(106)	(218)
Overdrachten naar derden		(18)	-	(12)
Eindsaldo		4.119	1.032	194

Leaseschulden opgenomen als verplichtingen op het passief en bewegingen van het boekjaar:

In duizenden €

	2023	2022
Beginsaldo	5.523	5.295
Toevoegingen	5.852	3.303
Betalingen	(2.990)	(3.068)
Verminderings	(968)	(7)
Eindsaldo	7.417	5.523
Courant	2.763	2.285
Niet-courant	4.654	3.238

Bedragen met betrekking tot de leaseovereenkomsten, gedurende het boekjaar, opgenomen in de resultatenrekening:

In duizenden €

	2023	2022
Afschrijvingskosten op een met een gebruiksrecht overeenstemmend actief	3.047	2.989
Rentelasten op leaseverplichtingen	169	126
Kosten met betrekking tot leaseovereenkomsten met een lage waarde	5	28
Winst of verlies bij beëindiging van het contract	(39)	(0)
Totaal	3.183	3.142

Contractuele looptijden van leaseverplichtingen:

In duizenden €	2023	2022
Toekomstige minimumbetalingen		
Op maximum 1 jaar	2.910	2.386
Meer dan 1 jaar maar op max. 5 jaar	4.804	2.651
Meer dan 5 jaar	-	780
Totaal	7.714	5.817

3.10. Geldmiddelen en kasequivalenten

De posities van de P&V Groep betreffende geldmiddelen zien er als volgt uit:

In duizenden €	2023	2022	2021
Cash binnen de groep	179.604	176.455	194.307
Kortlopende rekeningen	63.710	10	4.988
Totaal geldmiddelen	243.313	176.465	199.295
Netto toename van geldmiddelen en kasequivalenten	66.849	(22.830)	

De kasequivalenten bestaan hoofdzakelijk uit monetaire posten in euro of equivalente beleggingen die voldoen aan de criteria van IAS 7.

In de rubriek 'Geldmiddelen van de groep' vindt men voornamelijk de bancaire geldmiddelen en kasequivalenten en de deposito's die door verschillende entiteiten van de P&V Groep aangehouden worden.

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn volledig ter beschikking van de P&V Groep.

De stijging van de geldmiddelen kan als volgt worden verklaard:

- Toename van de geldmiddelen met 3,1 miljoen euro;
- Toename van de kortlopende rekeningen met 63,7 miljoen euro.

3.11. Eigen Vermogen

In duizenden €	2022	2023		
		Herklassering	Variatie	
Uitgegeven kapitaal en reserves verbonden aan het kapitaal	647.431	-	1.101	648.532
Overige reserves en minderheidsbelangen	737.194	-	247.627	984.821
Totaal eigen vermogen	1.384.625	-	248.728	1.633.353

De kapitaalstructuur van P&V Verzekeringen bestaat uit 3 soorten aandelen. Er zijn 204.395 aandelen A met een nominale waarde van 2,5 euro, 557 aandelen B met een nominale waarde van 100.000 euro en 377 aandelen C met een nominale waarde van 1.000 euro.

Coöperatieve aandeelhouders hebben een stemrecht dat evenredig is aan het aantal aandelen.

Als coöperatieve vereniging is de vergoeding van leden beperkt tot 6% van het geïnvesteerde kapitaal. Bijgevolg is het niet relevant om de winst per aandeel te rapporteren.

Gedurende het boekjaar zijn het uitgegeven kapitaal en de aan het kapitaal verbonden reserves

gestegen als gevolg van de kapitaalsverhoging door het openstellen van het kapitaal aan externe coöperanten in de vorm van B- en C-aandelen.

De overige reserves verbonden aan het kapitaal omvatten de onbeschikbare reserves, de wettelijke reserve en de vrijgestelde reserve van P&V Verzekeringen.

De daling van de overige reserves en minderheidsbelangen is te verklaren door de variatie van het resultaat en van de andere elementen van het globaal resultaat (zie sectie 1 – Overzicht van de variaties in het geconsolideerd eigen vermogen).

3.12. Schulden uit hoofde van investeringscontracten

Investeringscontracten met en zonder winstdeelnamen omvatten hoofdzakelijk contracten van Tak 23 die niet onder Tak 44, van Tak 26 en het financieringsfonds vallen. In punt 3.5 wordt uitgelegd welke delen van Tak 23-contracten als investeringscontracten en welke als verzekeringscontracten worden behandeld.

Investeringscontracten met winstdeelnamen bevatten hoofdzakelijk het financieringsfonds dat gekoppeld is aan de collectieve verzekeringscontracten. Ondanks het feit dat er een vorm van WD van toepassing kan zijn op deze contracten, heeft de P&V Groep besloten dat ze niet worden opgenomen als beleggingscontracten met discretionaire fondsen zoals gedefinieerd door IFRS 17.

Beleggingscontracten vallen binnen het toepassingsgebied van IFRS 9, zelfs als hun juridische vorm die van een verzekeringspolis is. Depositoboekhouding wordt toegepast op de contracten.

Depositoboekhouding betekent dat premies niet in de resultatenrekening worden opgenomen, maar rechtstreeks onder financiële verplichtingen - investeringscontracten zonder winstdeelnamen. Enkel de beheersvergoedingen worden in resultaat genomen.

De bedragen die gesaldeerd worden met het financiële resultaat, als gevolg van het boeken van deposito's, bedragen 24,9 miljoen euro in 2023

Er moet worden opgemerkt dat het financieel resultaat van tak 23, dat wordt erkend als Tak 44 en daarom wordt behandeld volgens IFRS 17, niet onderworpen is aan de

depositoboekhouding en dat bijgevolg de impact van de onderliggende activa van deze contracten in het financiële resultaat blijft.

In duizenden €	2023	2022
Investeringscontracten met WD	337.305	352.644
Investeringscontracten zonder WD	466.647	557.178
Totaal investeringscontracten	803.952	909.822

De investeringscontracten met winstdeelname (WD) dalen met 15,3 miljoen euro in 2023. Deze vermindering wordt voornamelijk verklaard door de overdracht van de portefeuille in het financieringsfonds. De

investeringscontracten zonder winstdeelname (WD) dalen met 90,6 miljoen euro in 2023, voornamelijk ten gevolge van de afbouw van de activiteiten van Private Insurer.

3.12.1. Investeringscontracten met WD

In duizenden €	2023	2022
Beginsaldo	352.644	329.480
Geïnde premies	21.028	26.268
Betaalde schulden	(8.037)	(5.381)
Toeslagvermindering	(406)	117
Toewijzing van gewaarborgde intresten en winstdeelnamen in tak 21 en van financiële rendementen in tak 23	2.816	2.616
Aan- en verkopen van portefeuilles	(30.740)	(456)
Andere wijzigingen in de voorzieningen	-	-
Eindsaldo	337.305	352.644

De daling is voornamelijk te verklaren door verwerving en verkoop van portefeuilles van - 30,7 miljoen euro, gedeeltelijk gecompenseerd

door ontvangen premies in het financieringsfonds.

3.12.2. Investeringscontracten zonder WD

In duizenden €	2023	2022
Beginsaldo	557.178	911.469
Ontvangen deposito's	18.925	4.426
Opnames	(131.409)	(264.140)
Toeslagvermindering	(200)	(76)
Toewijzing van de financiële rendementen in tak 23	5.933	(7.227)
Aan- en verkopen van portefeuilles	16.224	(87.533)
Andere wijzigingen in de voorzieningen	(4)	259
Eindsaldo	466.647	557.178

De investeringscontracten zonder winstdeelname worden voornamelijk beïnvloed door de vermindering van de portefeuille Tak 23 van

Private Insurer ten gevolge van de afbouw van de activiteiten van Private Insurer.

3.13. Schulden uit hoofde van verzekeringscontracten

3.13.1. Belangrijke boekhoudprincipes met betrekking tot de schulden uit hoofde van de verzekeringscontracten bij de transitie

3.13.1.1. Toepassingsgebied en aggregatie niveau

De P&V verzekeringscontracten in scope van IFRS 17 zijn de volgende:

Leven (Individueel en Collectief)

- Zuivere overlijdensdekking
- Contracten met een vooraf bepaalde garantie op toekomstige premies
- Contracten zonder vooraf bepaalde garantie op toekomstige premies
- Gegarandeerde inkomstenverzekering
- Tak 21 Collectieve verzekeringen (levens- en overlijdensdekkingen) zonder vooraf bepaalde garantie op toekomstige premies
- Tak 21 Collectieve verzekeringen (levens- en overlijdensdekkingen) met een vooraf bepaalde garantie op toekomstige premies
- Premievrijstellingsverzekering en arbeidsongeschiktheidsverzekering

Niet-leven

- Inkomensbeschermingsverzekering
- Arbeidsongeschiktheidsverzekering
- Motorverzekering
- Zee-, luchtvaart- en transportverzekeringen
- Verzekering voor brand en andere schade aan eigendommen
- Algemene aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Bijstand

Bovenstaande portefeuilles zijn door de P&V Groep gedefinieerd als contracten met vergelijkbare risico's die gemeenschappelijk beheerd worden. Bovendien bevatten de contracten die tot deze portefeuilles behoren een aanzienlijk verzekeringsrisico, waardoor ze in scope van IFRS 17 vallen. Hiervoor baseert de P&V Groep zich op de huidige waarde van de verwachte te betalen bedragen in het geval de verzekerde gebeurtenis zich realiseert. Bovenop bovenstaande portfolio's, vallen ook de door de P&V Groep aangehouden herverzekeringscontracten in de scope van IFRS 17. Polisleningen, die voordien gepresenteerd werden als activa op de balans onder IAS 39, worden geherclassificeerd en eveneens als onderdeel van de verzekeringsverplichtingen gepresenteerd.

Voor het waarderen van de contracten onder IFRS 17 werkt de P&V Groep met jaarlijkse cohorten, daarbij contracten groeperend die uitgegeven zijn in eenzelfde kalenderjaar (1 januari tot en met 31 december). Er wordt daarbovenop ook een onderscheid gemaakt tussen contracten op basis van hun verwachte winstgevendheid, waarbij de P&V Groep de contracten die verwacht zijn winstgevend te zijn en de contracten die verwacht zijn verlieslatend te zijn apart groepeerd. De P&V Groep is van mening dat alle contracten die winstgevend zijn eveneens een risico bevatten om later alsnog verlieslatend te worden. De winstgevendheidsanalyse op basis waarvan deze opdeling gemaakt wordt, wordt door de P&V Groep uitgevoerd op het niveau van de individuele contracten, op basis van een kwantitatieve analyse die gebruik maakt van de beste inschatting van de verwachte toekomstige cashflows.

3.13.1.2. Waardering

De P&V Groep erkent een groep van verzekeringscontracten vanaf het moment van ontvangst van de premie, hetgeen in de meeste gevallen overeenstemt met de datum vanaf wanneer de verzekeringsdekking van toepassing is. De manier waarop de groepen van contracten gewaardeerd worden is afhankelijk van hun karakteristieken. Het model Variable Fee Approach (VFA), die van toepassing is voor contracten met een directe participatie van de polishouder, is niet toepasbaar voor de verzekeringscontracten uitgeschreven door de P&V Groep. De P&V Groep past wel het algemene waarderingsmodel en de vereenvoudigde ‘premium allocation approach’ toe.

➤ General Measurement Model (GMM) ou Building Block Approach (BBA)

Het algemene waarderingsmodel of General Measurement model (GMM), ook wel Building Block Approach (BBA) genoemd, wordt door de P&V Groep toegepast op alle levenscontracten, met uitzondering van de portefeuille met premievrijstellings- en arbeidsongeschiktheidsverzekering, waarvoor het PAA waarderingsmodel gehanteerd wordt.

De verwachte toekomstige cashflows die door de P&V Groep gebruikt worden zijn bepaald op basis van een beste schatting, waarbij uitsluitend de kosten die direct toerekenbaar zijn aan de verzekeringscontracten in rekening worden gebracht. Deze direct toerekenbare kosten zijn bepaald op basis van een allocatiemodel dat rekening houdt met de oorsprong van de kosten en of deze al dan niet gemaakt worden in functie van het leveren van de verzekeringsdekking op de huidige portefeuille van verzekeringscontracten.

Bovendien worden de Best Estimate cashflows bepaald op basis van de contractgrenzen zoals van toepassing voor IFRS 17.

Verdiscontering

De P&V Groep past voor het bepalen van de verdisconteringscurve de bottom-up methodologie toe, waarbij de verdisconteringscurve bepaald wordt op basis van een risicovrije curve, waaraan een illiquiditeitspremie toegevoegd wordt. De risicovrije curve wordt door de P&V Groep bepaald op basis van swaprentes, met een aanpassing voor de looptijden na het laatste liquide punt, hetgeen is vastgesteld op 30 jaar. Voor de looptijden na het laatste liquide punt wordt een extrapolatie toegepast op basis van de Smith-Wilson methodologie, waarbij de ultimate forward rate bepaald wordt volgens een gelijkaardige methodologie als diegene toegepast door EIOPA ter bepaling van de UFR onder Solvency II, met uitzondering van de jaarlijkse maximale verandering in UFR van 15 basispunten die EIOPA hanteert.

De illiquiditeitspremie die toegevoegd wordt aan de verdisconteringscurve wordt afgeleid van de spreads op de aangehouden activa, aangepast door de eliminatie van niet-relevante bijdragen aan deze spreads, zoals bijvoorbeeld kredietrisico. De bekomen illiquiditeitspremie wordt door middel van een transformatiefactor omgezet naar een factor die de illiquiditeit van de passiva weergeeft. Een aparte illiquiditeitspremie wordt bepaald voor Leven Individueel, Leven Collectief en Niet-leven.

Risk Adjustment (RA)

De P&V Groep bepaalt de Risk Adjustment op basis van een value-at-risk methodologie, waarbij de waarschijnlijkheidsverdeling van de ‘fulfillment’ cashflows bepaald wordt op basis van gelijkaardige niet-financiële scenario’s als diegene vereist voor de berekening van de Risk Margin onder Solvency II rapportering en dit op elke rapporteringsperiode. De Risk Adjustment wordt bepaald als het nodige kapitaal aan te houden bovenop de ‘fulfillment’ cashflows om de kosten te dekken in het scenario gelinkt aan een vooraf bepaald betrouwbaarheidsniveau. Het toegepaste betrouwbaarheidsniveau geldt

voor de hele business en wordt door de P&V Groep gezet op 65% op een ultieme horizon van de niet-financiële risico's.

Opgemerkt moet worden dat de Risk Adjustment voor herverzekering het bedrag aan risico vertegenwoordigt dat door de houder van de groep herverzekeringscontracten wordt overgedragen aan de emittent van deze contracten. De P&V Groep bepaalt dit bedrag door rekening te houden met het niveau van de bruto RA voor herverzekering in relatie met de beste raming van de BE uitstroom van kasstromen bruto van herverzekering en past diezelfde ratio toe op de Best Estimate kasinstroom van herverzekering.

Contractual Service Margin (CSM)

In het geval er op het moment van initiële herkenning van een groep van contracten een netto instroom is op basis van de BEL en RA, dan wordt de groep van contracten geacht winstgevend te zijn. In dit geval wordt er een CSM bepaald die gelijk is aan de som van de BEL en RA op het moment van initial recognition, maar met een tegengesteld teken. Hierdoor is op het moment van initial recognition de liability for remaining coverage van een winstgevende groep gelijk aan nul.

In het geval dat er op het moment van initiële herkenning van een groep van contracten een netto uitstroom is op basis van de BEL en RA, dan wordt de groep van contracten geacht verlieslatend te zijn. In dat geval zal er geen CSM bepaald worden, maar zal het verwachte verlies gerapporteerd worden als een Loss Component in de resultatenrekening.

De CSM wordt gedurende de looptijd van de groep van contracten verdiend in de resultatenrekening door middel van een amortisatie op basis van dekkingseenheden (coverage units). De gebruikte dekkingseenheden worden door de P&V Groep bepaald per portefeuille en zijn gedefinieerd op het type dekking dat in elke portefeuille wordt gegeven. Voor dekking van het type leven worden de mathematische reserves gebruikt. Voor zuivere overlijdensdekking en ziekteverzekering wordt daarentegen het

risicokapitaal als meer gepaste dekkingseenheid gebruikt.

Bij elke rapporteringsperiode wordt het saldo aan CSM op een evenredige manier toegewezen aan elke dekkingseenheid die tijdens het jaar is verstrekt en die naar verwachting in de toekomstige jaren verstrekt zal worden. De CSM toegewezen aan de dekkingseenheden van toepassing tijdens de rapporteringsperiode wordt bijgevolg opgenomen in de resultatenrekening van deze periode. De dekkingseenheden worden op elke rapporteringsdatum opnieuw gekalibreerd en houden rekening met tijdswaarde van geld door middel van een verdiscontering.

➤ Premium allocation approach (PAA)

De P&V Groep past de PAA toe op de groepen van Niet-levenscontracten, alsook op de herverzekeringscontracten en de premievrijstellingen arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Dit is mogelijk op basis van de dekkingsperiode, die voor deze producten korter is dan één jaar. Zodoende voldoen deze groepen van contracten aan de voorwaarden tot toepassing van de PAA zoals beschreven in IFRS 17.

De vereenvoudiging van de PAA ten opzichte van het algemene waarderingsmodel richt zich op de Liability for Remaining Coverage (LRC), waar onder de PAA de LRC bepaald wordt als het deel van de premie dat nog niet verdiend is als omzet in de resultatenrekening.

Indien feiten of omstandigheden erop wijzen dat een groep contracten verlieslatend is, zal de P&V Groep een Loss Component bepalen en deze rapporteren als onderdeel van de resultatenrekening. Om deze analyse te maken, baseert de P&V Groep zich op best estimate cashflows die geprojecteerd worden over een periode van 40 jaar. Indien de huidige waarde van deze cashflows, verhoogd met een compensatie voor de Risk Adjustment, hoger is dan de LRC onder de PAA, dan wordt het verschil tussen beide waarden als Loss Component gerapporteerd. Deze oefening wordt gemaakt per portefeuille.

De schadereserve of Liability for Incurred Claims (LIC) onder de PAA wordt op eenzelfde manier bepaald als de LIC berekend met behulp van de BBA.

Het dient opgemerkt te worden dat de granulariteit voor de presentatie van de IFRS 17-resultaten in deze brochure wordt bepaald op basis

van de keuze van waarderingsmodellen. Voor de P&V Groep betekent dit dat Leven Individueel en Leven Collectief worden gegroepeerd, inclusief het gedeelte invaliditeit binnen Leven Individueel. De dekking invaliditeit in Leven Collectief wordt samen met andere dekkingen van het type Gezondheid of “Health” en schadeverzekeringen gepresenteerd (PAA).

3.13.1.3. Significante boekhoudkundige keuzes en schattingen

In de waardering en boekhouding van de verzekeringsverplichtingen onder IFRS 17 worden door de P&V Groep enkele boekhoudkundige keuzes en schattingen gebruikt. De meest significante hiervan worden in deze sectie opgelijst.

Bovenop de portefeuilles die gewaardeerd worden onder de BBA en PAA, zijn er ook niet-gemodelleerde portefeuilles die normaal gesproken worden behandeld volgens het algemene waarderingmodel onder IFRS 17. We kunnen echter geen opschalingsbenadering gebruiken voor deze portefeuilles vanwege het ontbreken van gemodelleerde cashflows. Daarom worden deze portefeuilles volgens IFRS 17 behandeld via de benadering die als UBBA benoemd is. Onder de UBBA-benadering wordt een andere waardering van de voorzieningen gebruikt – meestal de BEGAAP-reserves – en wordt ervan uitgegaan dat deze waardering kan dienen als proxy voor de waarde van de voorzieningen onder IFRS 17. Bij deze UBBA-benadering worden alle bewegingen in reserves en feitelijke cashflows rechtstreeks in de resultatenrekening genomen (net als voor BEGAAP).

De Groep past de OCI-optie toe, hetgeen inhoudt dat de financiële inkomsten of kosten opgedeeld worden tussen een deel dat via een systematische toewijzing in het resultaat wordt opgenomen en een resterend deel dat via OCI verwerkt wordt, om de volatiliteit in de resultatenrekening, ten gevolge van veranderingen in financieel risico, te beperken.

Hierbij maakt de P&V Groep het onderscheid tussen groepen verzekeringscontracten waarbij

de geschatte bedragen te betalen aan de polishouders sterk worden beïnvloed door financiële risico's en groepen verzekeringscontracten waarvoor dit niet het geval is.

Voor groepen verzekeringscontracten waarbij financiële risico's als significant worden beschouwd, worden alle financiële effecten op verzekeringsverplichtingen opgenomen in de OCI. Portefeuilles die sterk worden beïnvloed door financiële risico's zijn: BR21_SAV_TRAD, BR44_SAV_UNLI, BR21_MTG, BR21_ZTG. Voor groepen verzekeringscontracten waarvoor dit niet het geval is, wordt enkel de impact van de evolutie van de discontocurve geïntegreerd in de OCI.

Dankzij een systematische verdeling over de looptijd van de groepen verzekeringscontracten wordt de OCI opgenomen in het financiële resultaat, waarbij de verdeling zo bepaald is dat de OCI volledig in de resultatenrekening wordt genomen en dat de balans aan OCI aan het einde van de looptijd van de groep verzekeringsovereenkomsten gelijk is aan 0.

IFRS 17 laat de keuze om de verandering in de Risk Adjustment op te splitsen tussen het verzekeringsresultaat (insurance service result) en het financiële resultaat (insurance finance income or expenses), of om de volledige verandering op te nemen als onderdeel van het ‘insurance service result’. De P&V Groep kiest ervoor de opsplitsing te maken tussen de veranderingen ten gevolge van verdisconteringseffecten, die door het financiële resultaat (of OCI)

lopen, en anderen effecten, die door het verzekeringsresultaat lopen.

De P&V Groep heeft geen aanschaffingskosten geïdentificeerd die betaald worden voor de datum van initial recognition van de gerelateerde verzekeringscontracten. Bijgevolg rapporteert P&V geen activa voor de zulke aanschaffkosten.

De vrijgave van de LRC onder de PAA in 'insurance revenu' vindt plaats 'prorata temporis'. De P&V Groep acht dit als passend, aangezien er geen significant verschillend patroon van risico geïdentificeerd wordt.

De mogelijke vereenvoudiging om de tijdswaarde van geld van de toekomstige cashflows niet in rekening te brengen in de LIC onder de PAA wordt niet toegepast door de P&V Groep, aangezien over het algemeen de afwikkeling van de schadereserve langer dan één jaar in beslag neemt. De P&V Groep past aldus een verdiscontering toe op de cashflows geprojecteerd in de context van de LIC onder de PAA.

De LRC onder de PAA wordt door de P&V Groep niet aangepast voor de tijdswaarde van geld en het effect van financieel risico, omwille van de korte periode tussen het ontvangen van de premie en het verlenen van de verzekeringsdekking.

De P&V Groep maakt gebruik van de optie in IFRS 17 om de aanschaffingskosten onder de PAA als kost te boekhouden op het moment van betaling en de LRC bijgevolg te baseren op de premie bruto van aanschaffingskosten.

De winstgevendheid van de verzekeringscontracten wordt getest op contractniveau voor de contracten die onder de BBA gewaardeerd

worden. Voor de contracten die onder de PAA gewaardeerd worden, gebeurt deze winstgevendheidsanalyse op het niveau van portfolio. Dit is verantwoord aangezien binnen één enkele IFRS-portfolio het prijsbeleid en de richtlijnen consistent bepaald en toegepast worden, wat impliceert dat alle productie binnen eenzelfde portefeuille kan worden verwacht dat ze een gelijkaardige verwachte winstgevendheid weer spiegelt.

Voor kalenderjaren vóór 2001 is een historische discontocurve niet beschikbaar. Voor deze jaren stelt de P&V Groep de locked-in curve gelijk aan de curve die geldt op de transitiedatum naar IFRS 17.

Het type dekkingseenheden (coverage units) wordt bepaald per portefeuille, op basis van het type dekking dat in elke portefeuille wordt gegeven, als volgt:

LIFE_BR21_Overlijden	Risicokapitaal
LIFE_BR21 Traditional savings	Wiskundige reserves
LIFE_BR44	Wiskundige reserves
LIFE_BR02 Standalone Health	Risicokapitaal
EB_BR21_MTG	Overlijdensdekking afgesloten via collectieve kapitalisatie: Risicokapitaal Overige; Wiskundige reserves
EB_BR21_ZTG	Overlijdensdekking afgesloten via collectieve kapitalisatie: Risicokapitaal Overige; Wiskundige reserves

3.13.1.4. Expert judgment

'Expert judgement' wordt toegepast wanneer er een gebrek aan kwantitatieve data is om een bepaalde beslissing te ondersteunen. Deze oordelen worden enkel aanvaard wanneer de materialiteit van de impact van de beslissing beperkt blijft. In de implementatie van IFRS 17, past de

P&V Groep 'expert judgement' toe betreffende volgende onderwerpen:

- Het gebruik van BGAAP gegevens bij niet-gemodelleerde verplichtingen;

- Het beschouwen van verdaagde contracten na initieel voorziene vervaldag als nieuw onderschreven contracten;
- Het zetten van de locked-in IFRS curve als de IFRS curve vanaf het begin van het jaar waarin een contract is afgesloten voor verzekeringscontracten die volgens de BBA methode worden verwerkt;
- Het toekennen van bepaalde contracten aan cohorten bij gebrek aan data, bv. in geval van migraties;
- Het bepalen van de toewijzing van kosten en het al dan niet direct toerekenbaar zijn in geval van bepaalde eenmalige kosten zoals projectkosten;
- Het toekennen van herverzekeringvorderingen aan de Niet-leven verzekeringsportefeuille.

3.13.2. Toelichtingen betreffende de schulden uit hoofde van de verzekeringscontracten

In deze sectie geven we meer gedetailleerde informatie over de schulden met betrekking tot verzekeringscontracten die sinds 1/1/2022 gewaardeerd worden volgens de regels van de IFRS 17 norm. De scope van de verzekeringsverplichtingen die onder de IFRS 17 norm vallen, wordt beschreven in de voorgaande sectie, alsook de indeling die wordt toegepast om de provisies te presenteren. Over het algemeen worden alle Levensverzekeringen gegroepeerd (Individueel en Collectief) samen met hun

bijhorende gezondheidsdekkingen. Met uitzondering van de Collectieve zorgverzekering (EB Health) die volgens de PAA waardering samen met de Niet-leven portefeuille wordt gerapporteerd. De cijfers worden steeds afzonderlijk weergegeven voor het gedeelte van de producten behandeld in BBA en het gedeelte in PAA. Volgende tabel toont de IFRS 17 verzekeringsverplichtingen zoals opgenomen op de balans, opgesplitst tussen BBA en PAA.

In duizenden €	2023	2022
BBA Benadering	13.649.369	12.683.099
PAA Benadering	1.721.035	1.679.368
Verzekeringsverplichtingen (bruto van herverzekeringen)	15.370.404	14.362.468

De schulden met betrekking tot verzekeringscontracten omvatten ook de volgende elementen die binnen de scope van de IFRS 17 vallen en die zijn opgenomen in de sectie BBA-benadering (niet-limitatieve lijst):

- Voorschotten op polissen
- Mede verzekering
- Bepaalde verzekeringsvorderingen en -schulden, rechtstreeks gelinkt aan de verzekerden. Merk op dat deze, tot voor de transitiedatum naar de IFRS 17 norm, opgenomen

werden onder resp. de secties 3.8 en 3.14.

Er werd een classificatie uitgevoerd om te bepalen welke vorderingen of schulden onder IFRS 17 moeten worden geclassificeerd en welke onder IFRS 9 moeten blijven. Over het algemeen vallen verzekeringsvorderingen of -schulden ten opzichte van tussenpersonen of andere bedrijven buiten het toepassingsgebied van IFRS 17. Daarentegen vallen alle verzekeringsvorderingen of -schulden ten opzichte van de polishouders binnen het toepassingsgebied van IFRS 17. Eind 2023 zal 55 miljoen euro aan vorderingen en 150 miljoen euro aan schulden op verzekeringsniveau onder IFRS 17 worden

behandeld. De overeenkomstige bedragen voor 2022 zijn respectievelijk 42 miljoen euro en 137 miljoen euro. Voor herverzekering wordt verwezen naar sectie 3.7.

Het gedeelte van de verplichtingen, met betrekking tot de verzekeringscontracten, die niet-

gemodelleerd zijn (waarvoor de UBBA-benadering wordt toegepast, zie sectie 3.13.1.4.), is slechts van toepassing op een klein percentage van de IFRS 17-voorzieningen. Eind 2023 zal dit 248 miljoen euro of 1,6% van de totale IFRS voorzieningen zijn (eind 2022 was dit 1,7%).

3.13.2.1. Discontocurve

Voor het actualiseren van de IFRS 17 Best Estimate cashflows worden actualisatiefactoren gebruikt die gebaseerd zijn op IFRS 17-curves. Voor de methode van kalibratie van deze

curves, verwijzen we naar de sectie 3.13.1.4. Volgende tabel toont de spot rates voor looptijden van 1 tot 5, 10, 20, 30 en 40 jaar.

Disconteringscurves 31/12/2023	y1	y2	y3	y4	y5	y10	y20	y30	y40
Leven Individueel	3,65%	2,99%	2,73%	2,64%	2,62%	2,69%	2,70%	2,47%	2,52%
Leven Groep	3,58%	2,92%	2,66%	2,58%	2,55%	2,63%	2,64%	2,40%	2,46%
Niet-leven en Zorg	3,65%	2,99%	2,73%	2,65%	2,62%	2,70%	2,71%	2,47%	2,52%

Verschillende curves worden gebruikt voor de verschillende portefeuilles. De groepering is dezelfde als deze gebruikt voor de rapportage, behalve dat er twee verschillende curves worden gebruikt binnen Leven. Een verschillende curve wordt gebruikt voor Leven Individueel en Leven Collectief. Voor het bepalen van de curves wordt een illiquiditeitspremie berekend die afhankelijk is van de dekkingsactiva. De verschillende activa segmenten voor Leven Individueel en Leven Collectief bepalen een

verschillende illiquiditeitspremie en dus een verschillende curve. Voor de curve van het segment Niet-leven worden de dekkingsactiva van het Niet-Leven segment gecombineerd met de onderliggende activa van de ziektekostendekking. De curve wordt dan ook toegepast voor alle gezondheidsdekkingen, met uitzondering van de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen binnen de portefeuille Leven Individueel, die geactualiseerd worden aan de Individuele Leven curve.

Sensitiviteitsanalyse van de passiva

De waarde van de IFRS 17 verzekeringsverplichtingen is afhankelijk van de disconteringscurve. De sensitiviteit is vooral sterk aanwezig voor Leven met een langere looptijd van de cashflows en sterkere afhankelijkheid van de tijds waarde.

Het veranderen van de curve heeft in de eerste plaats een impact op de Best Estimate die het

eigen vermogen zal beïnvloeden. Door de keuze voor de optie om OCI toe te passen, zal de impact op de resultatenrekening beperkt zijn. P&V groep bepaalt de sensitiviteiten van de schokken met enerzijds 50 bp en anderzijds 100 bp op de risicovrije rente. Dit geeft het volgende weer⁴:

⁴ De berekening van dit resultaat is gebaseerd op een stochastische herberekening van de Best Estimate voor Leven (Individueel en Collectief), zonder rekening te houden met de impact op de Risk

Adjustment. De IFRS curves gebruikt voor de berekeningen zijn bepaald op geschokte risicovrije rentecurves.

In duizenden €	Impact eigen vermogen
Rentes +100 bp	(1.804.931)
Rentes + 50 bp	(915.126)
Rentes -100 bp	2.094.966
Rentes -50 bp	1.012.231

De sensitiviteitsberekeningen op de obligatieportefeuille in de activa staan vermeld in sectie 3.4.4.4. Als we dit combineren met de resultaten voor de passiva in de bovenstaande tabel zien we dat een opwaartse schok van 100 bp in de risicovrije rente leidt tot een stijging van het eigen vermogen. Op basis van de schokscenario's waarmee de P&V Groep rekening houdt voor de berekening van de Risk Adjustment in IFRS 17, zijnde de scenario's die in het Solvency II-standaardmodel worden gebruikt voor de berekening van de SCR-bedragen, merken

we op dat bij Leven de grootste sensitiviteit verband houdt met kosten (+1% in BEL op basis van een stijging van de kosten met 10% en een stijging van de inflatie met 1%), afkoop (+1% in BEL op basis van een stijging van de afkooppercentages met 50%) en arbeidsongeschiktheid (+1% in BEL op basis van een combinatie van scenario's waaronder een permanente stijging van de morbiditeitspercentages met 25%). Gevoeligheid voor sterfte en levensduur heeft een kleinere impact, met een stijging van ongeveer 0,2% in BEL.

3.13.2.2. BBA-benadering

De volgende tabellen analyseren de variaties in IFRS 17 voorzieningen voor contracten

gewaardeerd volgens de BBA-benadering tijdens het boekjaar.

Reconciliatie LRC en LIC

In duizenden €	LRC	LIC	Totaal	
	Exclusief verlies- component	Verlies- component		
Passiva bij begin boekjaar	12.259.172	83.146	340.781	12.683.099
Netto beginsaldo	12.259.172	83.146	340.781	12.683.099
Opbrengsten uit verzekeringsactiviteiten	(503.343)	-	-	(503.343)
Contracten gewaardeerd volgens de gewijzigde retrospectieve methode	-	-	-	-
Contracten gewaardeerd op basis van de reële waarde	(332.647)	-	-	(332.647)
Overige contracten	(170.696)	-	-	(170.696)
Kosten uit verzekeringsactiviteiten	27.717	30.789	429.708	488.215
Schadeclaims en andere verzekeringskosten	23.784	(6.310)	438.699	456.173
Afschrijving van kasstromen met betrekking tot acquisitiekosten	3.934	-	-	3.934
Verliezen en terugname van verliezen op verlieslatende contracten	-	37.100	-	37.100
Variaties in de passiva met betrekking tot opgelopen schades	-	-	(8.991)	(8.991)
Investeringscomponent	(894.443)	-	894.443	-
Resultaat uit verzekeringsactiviteiten	(1.370.069)	30.789	1.324.151	(15.128)
Financiële opbrengsten en kosten erkend in het resultaat	363.588	1.035	3.238	367.861
Totale variatie in de resultatenrekening	(1.006.481)	31.825	1.327.389	352.733
Financiële opbrengsten of lasten erkend in OCI	583.071	-	5.601	588.672
Totale variatie in resultatenrekening en in OCI	(423.410)	31.825	1.332.990	941.405
Cash-flows				-
Ontvangen premies	1.381.488	-	-	1.381.488
Schadeclaims en andere betaalde kosten uit verzekeringsactiviteiten	-	-	(1.313.513)	(1.313.513)
Kasstromen met betrekking tot betaalde acquisitiekosten	(43.111)	-	-	(43.111)
Totale kasstromen	1.338.377	-	(1.313.513)	24.864
Passiva bij einde boekjaar	13.174.139	114.971	360.259	13.649.369
Netto eindsaldo	13.174.139	114.971	360.259	13.649.369

In dit gedeelte presenteren we de bewegingen in de LRC en de LIC gedurende de verslagperiode, toegelicht aan de hand van de resultatenrekening en OCI.

We hebben een toename waargenomen in de boekwaarde van de voorzieningen, zowel voor de LRC als voor de LIC. De stijging van de LIC is beperkt. Het vrijvallen van de voorzieningen tijdens het boekjaar ligt dicht bij het bedrag aan claims en andere kosten dat in die periode is betaald, wat aangeeft dat claims naar behoren zijn gereserveerd.

Aan LRC zijde zien we een meer significante stijging. Het niveau van de geïnde premies over de periode (na aftrek van acquisitiekosten) ligt relatief dicht bij het vrijgeven van de LRC

gerapporteerd als verzekeringsresultaat gedurende de periode, maar we zien een aanzienlijke stijging van de LRC als gevolg van financiële effecten, deels opgenomen in de resultatenrekening en deels in OCI.

Het niveau van de componenten van verlieslatende contracten stijgt gedeeltelijk door de bijdrage van de “loss component” voor de nieuwe periode. Voor meer detail verwijzen we naar een volgende sectie 'Impact van de tijdens het boekjaar afgesloten contracten'.

Voor meer informatie over het verzekeringsresultaat en het financieel resultaat (onderverdeeld in een P&L-gedeelte en een OCI-gedeelte), die in deze tabel worden weergegeven, verwijzen we naar secties 4.1 en 4.5.

Reconciliatie van de schulden uit hoofde van verzekeringscontracten

In deze sectie toont de tabel de bewegingen in de verschillende componenten van de LRC en het LIC tijdens de verslagperiode voor verzekeringscontracten gewaardeerd volgens de BBA-benadering in IFRS 17.

Net als in de vorige sectie zien we een toename van de verplichtingen uit hoofde van verzekeringscontracten gewaardeerd volgens de BBA-benadering in IFRS 17. Zowel de BE als de RA zijn gestegen, terwijl de ratio vergelijkbaar is gebleven. De stijging van de BE wordt verklaard door de stijging van de financiële effecten met 933 miljoen euro (verdeeld over een financieel resultaat van 350 miljoen euro en een OCI van 583 miljoen euro) en door een daling van de disconteringscurve, gedeeltelijk gecompenseerd door een daling ten gevolge van de wijzigingen in de hypothesen en de toekomstige verwachtingen op basis van de ontwikkeling van de portefeuille met 141 miljoen euro.

Op het niveau van de CSM zien we een onderscheid tussen het bedrag voor de cohorten waarvoor de CSM bij overgang werd bepaald volgens de “Fair Value” benadering en de rest. Voor de laatste groep, die niet onder “Fair

Value” valt, gaat het om contracten die de "Full Retrospective"-benadering volgen vanaf 1 januari 2022 of om cohorten die na 1 januari 2022 zijn toegevoegd. De bijdrage van nieuwe contracten is hoger dan de CSM-afschrijving voor diensten die tijdens de periode zijn geleverd. Dit verklaart de stijging van de CSM. Voor meer informatie over de CSM van de nieuwe periode verwijzen we naar het gedeelte "Impact van de tijdens het jaar afgesloten contracten" hieronder.

Deze tabel legt op een andere manier de variatie in verplichtingen met betrekking tot verzekeringscontracten uit dan de bovenstaande tabel "Aansluiting LRC en LIC". De voorzieningen zijn onderverdeeld in Best Estimate, Risk Adjustment en CSM. De CSM is onderverdeeld in drie categorieën op basis van de overgangsbepaling. Zie sectie 2.3.4 voor de overgangsmethodologie. De eerste categorie omvat contracten gewaardeerd volgens de aangepaste retrospectieve benadering (modified retrospective approach), die nihil is, aangezien de P&V Groep deze overgangsbepaling niet heeft toegepast op verzekeringscontracten gewaardeerd volgens de BBA-benadering. De bedragen en

wijzigingen in de CSM zijn verdeeld over de twee andere categorieën: contracten gewaardeerd op basis van de reële waarde (Fair Value approach) en overige contracten, waaronder contracten gewaardeerd op basis van de volledige retrospectieve benadering (full retrospective approach). Veranderingen in voorzieningen worden gepresenteerd op basis van het type

cashflow: veranderingen die verband houden met toekomstige diensten, tijdens de periode verleende diensten of diensten uit het verleden. De som van deze categorieën geeft het verzekeringsresultaat. Het financieel resultaat wordt afzonderlijk voorgesteld tussen het deel dat wordt opgenomen in de resultatenrekening en het deel dat wordt opgenomen in OCI.

	Schattingen van de PVFCF	Risk Adjustment	Contractual Service Margin			Totaal
			Contracten gewaardeerd volgens de gewijzigde retrospectieve methode	Contracten gewaardeerd op basis van de reële waarde	Overige contracten	
In duizenden €						
Passiva bij begin boekjaar	11.996.042	122.575	-	405.874	158.609	12.683.099
Netto beginsaldo	11.996.042	122.575	-	405.874	158.609	12.683.099
Veranderingen met betrekking tot toekomstige diensten	(141.675)	28.590	-	79.117	71.069	37.100
Contracten die voor het eerst zijn opgenomen in de periode	(77.363)	8.992	-	-	100.970	32.599
Schattingswijziging die leidt tot een aanpassing van de CSM	(67.875)	18.659	-	79.117	(29.901)	()
Schattingswijzigingen die leiden tot verliezen en terugboekingen van verliezen op verlieslatende contracten	3.562	938	-	-	-	4.501
Wijzigingen met betrekking tot geleverde diensten tijdens de periode	26.709	(8.145)	-	(36.033)	(10.856)	(28.326)
In de resultatenrekening opgenomen CSM met betrekking tot verleende diensten	-	-	-	(36.033)	(10.856)	(46.889)
Vrijgeven van de Risk adjustment	-	(8.145)	-	-	-	(8.145)
Aanpassingen verbonden aan ervaring	26.709	-	-	-	-	26.709
Veranderingen met betrekking tot diensten uit het verleden	(22.044)	(1.859)	-	-	-	(23.903)
Aanpassingen aan verplichtingen voor opgelopen schades	(22.044)	(1.859)	-	-	-	(23.903)
Resultaat uit verzekeringsactiviteiten	(137.010)	18.585	-	43.084	60.212	(15.128)
Financiële opbrengsten en kosten erkend in het resultaat	350.194	2.944	-	11.089	3.634	367.861
Totale variatie in de resultatenrekening	213.184	21.529	-	54.173	63.846	352.733
Financiële opbrengsten of lasten erkend in OCI	582.990	5.683	-	-	-	588.672
Totale variatie in resultatenrekening en in OCI	796.173	27.212	-	54.173	63.846	941.405
Totale kasstromen	24.864	-	-	-	-	24.864
Passiva bij einde boekjaar	12.817.080	149.787	-	460.047	222.455	13.649.369
Netto eindsaldo	12.817.080	149.787	-	460.047	222.455	13.649.369

De toename van de voorzieningen voor toekomstige diensten met 37 miljoen euro is voornamelijk het gevolg van nieuwe contracten (32 miljoen euro). Er moet worden opgemerkt dat de variaties die verband houden met wijzigingen in de veronderstellingen of andere factoren die de ramingen van de BE voor winstgevende contracten wijzigen, geen impact hebben op de voorzieningen, aangezien de impact op de BE wordt gecompenseerd door de impact op de CSM (wat het totaal van 0 verklaart in de regel "Schattingswijziging die leidt tot een aanpassing van de CSM" in de bovenstaande tabel).

Impact van de tijdens het jaar afgesloten contracten

De volgende tabel toont de bijdrage van de nieuwe productie in 2023 in de « Loss Component ».

In duizenden €	<i>Winstgevende contracten</i>	<i>Verlieslatende contracten</i>	<i>Total</i>
Schattingen van de contante waarde van de ingaande kasstromen	(1.044.157)	(225.620)	(1.269.777)
Schattingen van de contante waarde van de uitgaande kasstromen	930.671	242.086	1.172.758
<i>Kasstromen uit verzekeringsovernames</i>	<i>23.139</i>	<i>8.139</i>	<i>31.278</i>
<i>Te betalen schaden en andere servicekosten voor verzekeringen</i>	<i>907.533</i>	<i>233.947</i>	<i>1.141.480</i>
Risicoaanpassing voor niet-financiële risico's	7.510	1.691	9.201
CSM	105.976	-	105.976
Toename in verplichtingen uit hoofde van verzekeringscontracten opgenomen in de periode		18.157	18.157

Wanneer een winstgevend contract wordt afgesloten binnen het toepassingsgebied van IFRS 17, nemen de verplichtingen uit hoofde van verzekeringscontracten niet toe, gezien de definitie van de CSM. Er is echter een CSM van 106 miljoen euro gegenereerd door de nieuwe productie in 2023. Deze nieuwe CSM wordt toegevoegd aan de bestaande CSM van 564 miljoen euro van 1 januari 2023. Het aandeel van de CSM dat verband houdt met de nieuwe productie is aanzienlijk in vergelijking met de CSM aan het begin van de periode, wat te verklaren is door de benadering die tijdens de overgang is

gebruikt. Inderdaad, de CSM bij overgang wordt voor de meeste reserves gemeten op basis van de "Fair value" methode (met uitzondering van Leven Individueel, vanaf het jaar van onderschrijving 2019). Het niveau van de CSM dat door deze "Fair Value" methode wordt gegenereerd, is lager dan in het geval van een retrospectieve waardering.

Daarnaast toont de tabel dat de « Loss Component » met 11 miljoen euro is gestegen als gevolg van de nieuwe productie in 2023.

Verwachte evolutie van de CSM

De onderstaande tabel toont de verwachte afschrijvingsbedragen van de CSM voor de toekomstige jaren. Deze verwachtingen zijn

gebaseerd op de informatie die beschikbaar is op 31 december 2023 en houden geen rekening met de kapitalisatie van interest.

In duizenden €

Portfolio	<i>1 jaar of minder</i>	<i>1-2 jaar</i>	<i>2-3 jaar</i>	<i>3-4 jaar</i>	<i>4-5 jaar</i>	<i>5+ jaar</i>	<i>Total</i>
Run-off CSM	46.889	42.254	41.123	39.711	38.162	521.251	729.391

Het eerste bedrag vertegenwoordigt de afschrijving van de CSM in 2023, die is opgenomen in de verzekeringsinkomsten van 2023. De vanaf het tweede jaar opgenomen bedragen zijn schattingen gebaseerd op dekkingseenheden

die het verwachte profiel van de aan klanten geleverde verzekeringsdiensten reflecteren (coverage units). De som van de bedragen vanaf het tweede jaar is gelijk aan de CSM op 31 december 2023.

3.13.2.3. Approche PAA

In de volgende secties presenteren we de IFRS 17 voorzieningen gewaardeerd op basis van de PAA-benadering. Deze voorzieningen hebben betrekking op alle Niet-leven activiteiten, inclusief arbeidsongevallen evenals de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen gekoppeld aan de

Collectieve verzekeringen. Deze voorzieningen zijn exclusief herverzekering. Herverzekering wordt ook gewaardeerd op basis van de PAA-benadering, zie paragraaf 3.7 voor meer informatie.

Reconciliatie LRC en LIC

De volgende tabel toont de ontwikkeling van de LRC en LIC reserves en is vergelijkbaar met de tabel in de vorige sectie voor reserves gewaardeerd volgens de BBA benadering.

De Niet-leven portefeuille wordt gewaardeerd op basis van de PAA-benadering, omdat dit over het algemeen eenjarige contracten zijn. Voor meer informatie over dit onderwerp, zie

sectie 3.13.1.4. Bij deze waarderingsmethode wordt de LRC bepaald door de premiereserves. De LIC-reserves worden op dezelfde manier bepaald als bij de BBA-benadering, in overeenstemming met de IFRS 17-principes. We merken op dat in PAA het aandeel van de LIC-voorzieningen veel groter is dan de totale IFRS 17-voorzieningen.

In duizenden €	LRC		LIC		Totaal
	Exclusief verliescomponent	Verliescomponent	Schattingen van de PVFCF	Risk adjustment	
Passiva bij begin boekjaar	172.703	1.361	1.458.942	46.363	1.679.368
Netto beginsaldo	172.703	1.361	1.458.942	46.363	1.679.368
<i>Opbrengsten uit verzekeringsactiviteiten</i>	<i>(919.667)</i>	-	-	-	<i>(919.667)</i>
<i>Kosten uit verzekeringsactiviteiten</i>	<i>226.897</i>	<i>(1.361)</i>	<i>598.425</i>	<i>1.254</i>	<i>825.215</i>
Schadeclaims en andere verzekeringskosten	-	(1.361)	650.395	10.012	659.046
Afschrijving van kasstromen met betrekking tot acquisitiekosten	226.897	-	-	-	226.897
Verliezen en terugname van verliezen op verlieslatende contracten	-	-	-	-	-
Variaties in de passiva met betrekking tot opgelopen schades	-	-	(51.970)	(8.758)	(60.728)
<i>Investeringscomponent</i>	-	-	-	-	-
Resultaat uit verzekeringsactiviteiten	(692.771)	(1.361)	598.425	1.254	(94.452)
<i>Financiële opbrengsten en kosten erkend in het resultaat</i>	-	-	<i>28.811</i>	<i>714</i>	<i>29.525</i>
Totale variatie in de resultatenrekening	(692.771)	(1.361)	627.236	1.968	(64.927)
<i>Financiële opbrengsten of lasten erkend in OCI</i>	-	-	<i>39.302</i>	<i>1.230</i>	<i>40.532</i>
Totale variatie in resultatenrekening en in OCI	(692.771)	(1.361)	666.539	3.198	(24.395)
<i>Cash-flows</i>					
Ontvangen premies	934.067	-	-	-	934.067
Schadeclaims en andere betaalde kosten uit verzekeringsactiviteiten	-	-	(641.109)	-	(641.109)
Kasstromen met betrekking tot betaalde acquisitiekosten	(226.897)	-	-	-	(226.897)
Totale kasstromen	707.170	-	(641.109)	-	66.062
Passiva bij einde boekjaar	187.103	-	1.484.372	49.561	1.721.035
Netto eindsaldo	187.103	-	1.484.372	49.561	1.721.035

Aan het begin van de periode (1 januari 2023) was een klein deel van de LRC gekoppeld aan verlieslatende contracten voor een bedrag van 1 miljoen euro. Deze reserve werd vrijgegeven omdat er op 31 december 2023 geen “Loss Component” meer was. Het niveau van de LRC-voorzieningen zal licht stijgen tussen eind 2022 en eind 2023, in lijn met het premievolume.

De verandering in de LIC-voorzieningen wordt bepaald door de vrijval van reserves na de betaling van vorderingen, die weinig variatie veroorzaakt omdat de verwachte en gerealiseerde betalingen van 2023 elkaar compenseren.

Er is ook een daling van de verwachte toekomstige schade-uitkeringen van 52 miljoen euro en een totale verhoging van de Risk Adjustment van 3 miljoen euro. Tenslotte zijn er ook financiële effecten die zorgen

voor een verhoging van de LIC met 70 miljoen euro, waarvan 30 miljoen euro via het resultaat en 41 miljoen euro in OCI. Voor meer uitleg over het financiële resultaat, zie sectie 4.5.2.

Evolutie van de schadegevallen

De volgende tabel geeft een overzicht van de bruto betalingen van herverzekeringuitkeringen vanaf 2018 voor schadegevallen die zich sinds 2014 hebben voorgedaan:

<i>Bruto van herverzekeringen</i>											
<i>Schatting van de niet-verdisconteerde uiteindelijk bruto schadekosten</i>											
In duizenden €	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Aan het einde van het schadejaar	-	-	-	-	526.926	536.956	550.902	711.033	682.275	679.610	3.687.702
Na 1 jaar	-	-	-	461.271	512.144	511.214	525.151	677.345	678.298	-	3.365.423
Na 2 jaar	-	-	521.446	452.480	495.664	490.251	504.609	658.544	-	-	3.122.992
Na 3 jaar	-	497.042	517.158	450.223	490.717	488.209	506.078	-	-	-	2.949.427
Na 4 jaar	497.772	494.034	516.593	443.953	492.884	489.925	-	-	-	-	2.935.161
Na 5 jaar	487.803	493.450	517.748	444.383	493.253	-	-	-	-	-	2.436.637
Na 6 jaar	484.901	495.125	522.654	442.023	-	-	-	-	-	-	1.944.703
Na 7 jaar	487.472	495.548	521.827	-	-	-	-	-	-	-	1.504.847
Na 8 jaar	488.862	492.983	-	-	-	-	-	-	-	-	981.845
Na 9 jaar	486.435	-	-	-	-	-	-	-	-	-	486.435
Gecumuleerde betalingen van bruto-schades	(448.425)	(435.687)	(462.539)	(395.087)	(428.576)	(431.935)	(442.181)	(550.710)	(516.884)	(348.747)	(4.460.771)
Schatting van de bruto verplichtingen van 2014 tot 2023	38.010	57.295	59.288	46.936	64.677	57.990	63.897	107.833	161.414	330.863	988.203
Schatting van de bruto verplichtingen voor 2014											879.800
Effect van de discontering											(334.071)
Totale bruto schulden voor opgetreden schade opgenomen in de balans											1.533.932

*Schadedriehoeken worden niet vervolledigd voor de jaren voor 2018 om dat de historische gegevens niet beschikbaar zijn.

De tabel bevat de niet-cumulatieve schadedriehoeken en toont de link met het bedrag aan schadereserves (LIC) op 31 december 2023 van

1.534 miljoen euro dat ook zichtbaar was in de voorgaande tabel van deze sectie “Reconciliatie LRC en LIC”.

De volgende tabel geeft een overzicht van de betalingen van de netto herverzekeringssuitkeringen vanaf 2018 voor schadegevallen die zich sinds 2014 hebben voorgedaan:

<i>Netto van herverzekeringen</i>											
<i>Schatting van de niet-verdisconteerde uiteindelijk bruto schadekosten</i>											
In duizenden €	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>Totaal</i>
Aan het einde van het schadejaar	-	-	-	-	516.636	525.161	537.914	581.480	639.644	660.344	3.461.178
Na 1 jaar	-	-	-	454.569	505.125	501.215	510.347	564.603	630.271	-	3.166.130
Na 2 jaar	-	-	504.136	447.628	488.585	482.861	493.538	563.159	-	-	2.979.907
Na 3 jaar	-	482.251	502.595	445.152	482.320	482.405	495.451	-	-	-	2.890.174
Na 4 jaar	446.550	480.527	500.741	438.950	485.468	484.374	-	-	-	-	2.836.610
Na 5 jaar	440.960	479.952	495.702	439.636	485.910	-	-	-	-	-	2.342.161
Na 6 jaar	438.770	483.355	501.828	437.650	-	-	-	-	-	-	1.861.604
Na 7 jaar	441.850	484.829	502.696	-	-	-	-	-	-	-	1.429.374
Na 8 jaar	443.725	481.834	-	-	-	-	-	-	-	-	925.559
Na 9 jaar	441.870	-	-	-	-	-	-	-	-	-	441.870
Gecumuleerde betalingen van bruto-schades	(406.851)	(433.674)	(450.876)	(392.760)	(426.374)	(429.625)	(434.382)	(465.691)	(490.341)	(345.881)	(4.276.455)
Schatting van de netto verplichtingen van 2014 tot 2023	16.690	25.601	34.799	26.150	40.470	37.649	42.027	67.463	99.531	260.747	907.104
Schatting van de netto verplichtingen voor 2014											748.327
Effect van de discontering											(310.967)
Totale netto schulden voor opgetreden schade opgenomen in de balans											1.344.465

3.13.2.4. Sensitiviteit van het liquiditeitsrisico op verplichtingen

Om een inzicht te krijgen in het liquiditeitsrisico, toont de volgende tabel de totale niet-verdisconteerde netto kasstromen per projectiejaar

en per IFRS 17 waarderingsmethode op 31 december 2023. Deze bevat de verwachte premies, schadebetalingen, kosten en provisies.

Niet verdisconteerde netto kasstromen 31/12/2023 (in duizenden €)	y1	y2	y3	y4	y5	>y5
BBA-benadering	2.621.065	1.789.700	2.650.009	3.155.435	3.695.800	114.967.978
PAA-benadering	2.349.438	966.023	780.292	636.752	514.134	4.760.264
Totaal	4.970.503	2.755.723	3.430.301	3.792.188	4.209.934	119.728.242

Hierbij stellen de cashflows in jaar 1 de cashflow van 2023 voor.

Onderstaande tabel toont voor de verschillende verzekeringsportefeuilles binnen de BBA-benadering, de bedragen die door polishouders

kunnen worden opgevraagd en de bijbehorende boekwaarde (IFRS 17-voorziening). Dit geldt niet voor verzekeringen Niet-leven en Invaliditeit, aangezien hier geen bedragen vrij opvraagbaar zijn bij polishouders.

In duizenden €	2023		2022	
IFRS portfolio	Bedrag betaalbaar op verzoek	Boekhoudwaarde	Bedrag betaalbaar op verzoek	Boekhoudwaarde
Leven Groep	5.958.209	6.205.011	5.663.318	5.954.314
Leven Individueel	6.390.319	6.968.652	6.289.909	6.555.067
Totaal	12.348.527	13.173.663	11.953.227	12.509.380

Schadereserves zijn ook opgenomen in de bovenstaande bedragen. Voor elke portefeuille zijn de IFRS boekwaarde altijd aanzienlijk hoger dan de verschuldigde bedragen.

3.14. Verzekeringsschulden

In duizenden €		2023	
	Schulden voor directe verzekering	Te betalen bedragen uit hoofde van herverzekerings- activiteiten	Totaal
Beginsaldo	24.471	193.992	218.463
Toevoegingen	4.412	16.857	21.269
Onttrekkingen	(194)	(48.567)	(48.760)
Eindsaldo	28.690	162.282	190.972

In duizenden €		2022	
	Schulden voor directe verzekering	Te betalen bedragen uit hoofde van herverzekerings- activiteiten	Totaal
Beginsaldo	30.243	215.884	246.128
Toevoegingen	141	4.145	4.286
Onttrekkingen	(5.914)	(26.037)	(31.951)
Eindsaldo	24.471	193.992	218.463

Meer dan 98,3% van de verzekeringsschulden wordt vertegenwoordigd door P&V Verzekeringen. Ze daalden met 26,9 miljoen euro.

Schulden met betrekking tot herverzekeringsactiviteiten vertegenwoordigen de deposito's van herverzekeraars. De evolutie in deze post

hangt af van de evolutie in de herverzekeringsreserves.

Schulden uit directe verzekeringsactiviteiten omvatten voornamelijk de schulden van de onderneming op agenten, makelaars en andere verzekeringstussenpersonen.

3.15. Pensioenen en andere verplichtingen

3.15.1. Personeelsvoordelen

3.15.1.1. Voordelen op korte termijn

De voordelen op korte termijn worden in de boekhouding opgenomen wanneer een werknemer diensten verleend heeft in ruil voor die

voordelen. Deze voordelen zijn voornamelijk samengesteld uit de periodieke verloningen.

3.15.1.2. Vergoedingen na uitdiensttreding

De vergoedingen na uitdiensttreding worden geclassificeerd onder de toegezegde bijdragenregelingen of onder de toegezegd pensioenregelingen.

➤ *Toegezegde bijdragenregelingen*

De bijdrage die betaald moet worden in het kader van toegezegde bijdragenregelingen staat in verhouding tot de door de medewerkers aan de entiteit verleende diensten en wordt opgenomen als 'personeelskosten'. De niet-betaalde bijdragen worden opgenomen als een verplichting.

Elke vergoeding na uitdiensttreding die niet voldoet aan de voorwaarden om te worden opgenomen onder de toegezegde bijdrageregelingen zal worden geclassificeerd onder de toegezegde pensioenregelingen.

IAS 19.51 stelt dat wanneer een personeelslid diensten verleent aan de entiteit gedurende de periode, de entiteit de verschuldigde bijdragen aan een toegezegde bijdrageregeling moet opnemen in ruil voor deze diensten :

als passiva (te betalen kosten), na aftrek van reeds betaalde premies, indien van toepassing, en in kosten, tenzij een andere norm de opname van deze bijdragen in de kostprijs van het actief vereist of toestaat.

Vanwege de minimum opbrengstgaranties in België, vormen deze plannen geen toegezegde bijdrageregelingen in de strikte zin van de norm IAS 19. De norm IAS 19 behandelt echter niet de boekhouding van hybride plannen en de wijziging van de wet op 1 januari 2016 heeft de boekhouding van deze plannen vergemakkelijkt door het hanteren van de methode van de geprojecteerde kredieteenheid. Aldus raamt de Groep de toegezegde bijdragenverplichting vanaf 1 januari 2016 in overeenstemming met IAS 19.

➤ *Toegezegde pensioenregelingen*

De netto verplichting die in de jaarrekeningen opgenomen wordt, is de huidige waarde van de verplichting in verband met de prestaties.

Om de huidige waarde van de verplichtingen in verband met vergoedingen na uitdiensttreding en de overeenkomstige kostprijs van de tijdens de periode verleende diensten te waarderen, moet een methode van actuariële waardering worden toegepast, moeten de rechten op prestaties aan de dienstperiodes worden toegewezen en moeten actuariële hypothesen worden gemaakt. Wanneer ze de contante waarde van de bruto verplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten, de kostprijs in overeenstemming met de tijdens de periode verleende diensten en eventueel de kosten van verstreken diensttijd bepaalt, moet de entiteit de vergoedingen toewijzen aan de dienstperiodes volgens de formule voor de berekening van de vergoedingen vastgesteld volgens de regeling.

De kosten van verstreken diensttijd wijzen op de schommeling van de huidige waarde van de verplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten voor de diensten verleend door de personeelsleden tijdens vorige perioden, voortvloeiend uit de invoering van vergoedingen na uitdiensttreding of andere vergoedingen op lange termijn of wijzigingen aangebracht aan die vergoedingen tijdens de periode in kwestie.

De kosten van verstreken diensttijd worden ten vroegste als kost geboekt vanaf het moment van de hervorming of vermindering van de regeling en vanaf het moment dat de entiteit de eraan verwante herstructureringskosten of ontslagvergoedingen opneemt.

De activa van de regeling zijn activa die gehouden worden door een pensioenfonds op lange termijn of in aanmerking komende verzekeringscontracten. De reële waarde is gebaseerd op de informatie van de marktprijzen, en in geval van effecten op de gepubliceerde biedkoers. De waarde van elk verantwoord actief in de

toegezegde pensioenregelingen is beperkt tot de som van de kosten van verstreken diensttijd en de huidige waarde van alle beschikbare economische voordelen, in de vorm van terugbetalingen door de regeling of in de vorm van verminderingen van toekomstige bijdragen aan de regeling.

De kosten van de diensten en de netto rentes worden opgenomen als verliezen en winsten. De actuariële winsten en verliezen voor de toegezegde pensioenregelingen en andere herwaarderingen van de netto verplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten worden integraal opgenomen tijdens de periode waarin ze gepresenteerd worden als niet-gereaaliseerde resultaten. Dergelijke herwaarderingen worden ook onmiddellijk opgenomen als boekhoudkundige reserves en worden niet geherclassificeerd als verliezen en winsten in latere periodes.

➤ ***Ontslagvergoedingen***

Ontslagvergoedingen zijn personeelsvergoedingen die betaald moeten worden als gevolg

van de beslissing van de entiteit om de arbeidsovereenkomst van het personeelslid te verbreken voor de normale pensioenleeftijd ; of de beslissing van het personeelslid om vrijwillig te vertrekken in ruil voor die vergoeding. De ontslagvergoedingen worden ten vroegste opgenomen tussen het moment dat de entiteit niet langer kan weigeren om de vergoeding toe te kennen ; of het moment dat de entiteit de kosten van een herstructurering, die de betaling van ontslagvergoedingen impliceert, boekt.

➤ ***Andere vergoedingen op lange termijn***

De andere vergoedingen op lange termijn zijn vergoedingen die aan de actieve werknemers aangeboden worden en die niet vallen onder de categorieën van vergoedingen op korte termijn, ontslagvergoeding of vergoedingen na uitdiensttreding. De andere vergoedingen op lange termijn worden op dezelfde manier als de vergoedingen na uitdiensttreding gemeten en geboekt. Elke wijziging in de netto verplichting wordt in de resultatenrekening opgenomen.

3.15.1.3. Beschrijving van de belangrijkste pensioenstelsels en gelijkgestelde voordelen

In België regelen collectieve arbeidsovereenkomsten de rechten van het personeel uit de verzekeringssector. Aan de hand van die overeenkomsten, die van toepassing zijn op het personeel van de P&V Groep dat aangeworven is vóór 1 april 2013, kunnen de aangeslotenen een kapitaal genieten dat berekend wordt volgens een formule die rekening houdt met het jaarloon aan het einde van de loopbaan en de anciënniteit verworven bij pensionering. Het betreft de toegezegde pensioenregeling.

De P&V Groep heeft verschillende toegezegde pensioenregelingen die betrekking hebben op een deel van de loontrekkenden en die gefinancierd worden aan de hand van bijdragen die gestort worden in afzonderlijk beheerde fondsen.

De werkgeversbijdragen worden jaarlijks bepaald op basis van een actuariële expertise. Be-doeling ervan is na te gaan of de wettelijke verplichtingen inzake minimale financiering voldaan zijn en of de lange termijnfinanciering van de prestaties verzekerd is.

Het personeel aangeworven vanaf 1 april 2013 geniet van de toegezegde bijdrageregeling. De verplichtingen die voortvloeien uit die pensioenplannen worden voornamelijk gefinancierd bij verzekeringsmaatschappijen van de P&V Groep.

De P&V Groep kent ook andere personeelsvoordelen toe zoals anciënniteitspremies (jubilea) en brugpensioenen.

3.15.1.4. Toezeggingen van de P&V Groep opgenomen in het passief van de balans

In duizenden €	2023	2022
Toegezegde pensioenrechten	249.167	245.567
Beschikbare premieregeling	50.568	49.846
Dekking bij overlijden	4.319	-
Voorzieningen voor brugpensioenen	1.027	768
Premies voor jubilarissen	4.617	4.815
Waarde van de verplichtingen relatief aan het personeel	309.698	300.996

De hierboven vermelde bedragen komen overeen met de reserves die zijn gevormd voor de verbintenissen van de Groep. Deze bedragen werden gevormd door de levering van verzekeringspremies of door de voorziening van bedragen die volgens de normen werden geschat.

3.15.2. Vaste prestaties

De schommelingen in de geactualiseerde waarde van de verbintenis voor vaste prestaties zien er als volgt uit:

De P&V Groep is haar eigen verzekeraar voor de Collectieve verzekeringen van haar personeel. Vervolgens is er geen "activaplan" zoals IAS19 oproept.

In duizenden €	2023	2022
Beginsaldo	245.567	284.939
Kosten van verstreken diensttijd	7.575	9.192
Rente-kosten	8.988	2.077
Taksen betaald op premies	(2.016)	(1.281)
Wettelijke vergoedingen	(19.675)	(15.667)
Actuariële winsten en verliezen	8.728	(33.694)
Eindsaldo	249.167	245.567

Per 31 december 2023 bedragen de gecumuleerde actuariële verliezen en opbrengsten opgenomen in het eigen vermogen 99,1 miljoen euro tegenover gecumuleerde actuariële verliezen en winsten van 90,4 miljoen euro op eind 2022, wat neerkomt op een variatie in het boekjaar van 8,7 miljoen euro. Deze stijging is te verklaren door de stijging van de tarieven die in

de actuariële berekening als hypothesen zijn genomen.

De P&V Groep gaat ervan uit in de loop van het boekjaar 2023 om en bij de 18,9 miljoen euro aan premies te zullen storten ten gunste van de toegezegde pensioenregeling en de toegezegde bijdrageregeling.

3.15.2.1. Actuariële hypothesen

De belangrijkste hypothesen zijn:

	2023	2022
Disconteringsvoet	3,12%	3,72%
Sterftetafel	MR /FR-5	MR /FR-5
Inflatie	1,20%	11,19%
salarisverhoging boven inflatie	2,10%	2,20%
Turnover :		
≤ 30	7,00%	9,00%
31-40	6,00%	6,00%
41-50	3,00%	3,00%
51-60	3,00%	3,00%
> 60	5,00%	5,00%

De gemiddelde looptijd van de contracten van de populatie ligt tussen 7 en 11 jaar.

De standaardisering van de intern gebruikte tarieven voor de verschillende werkzaamheden die beïnvloed worden door die parameters

(discontovoet en inflatie) zorgt voor consistentie in de waardering binnen de P&V Groep.

Het eruit voortvloeiende cijferresultaat stemt, volgens de ramingen van het management, overeen met de principes van IAS 19.

3.15.2.2. Sensitiviteitsanalyses

Op 31 december 2023 werd voor de belangrijkste hypothesen de volgende kwantitatieve sensitiviteitsanalyse uitgevoerd:

Hypothese	Disconteringsvoet		Toekomstige salarisstijgingen		Turnover	
Graad van gevoeligheid	0,25%	-0,25%	0,25%	-0,25%	0,25%	-0,25%
Impact op de netto toegezegde pensioenrechten	(5.574)	5.812	8.285	(7.766)	(901)	923

3.15.3. Vaste bijdragen

Het personeel aangeworven vanaf 1 april 2013 geniet van de toegezegde bijdrageregeling. Toch dienen we op te merken dat tot 2015 de wet voor de gestorte bijdragen een gemiddeld jaarlijks rendement over de loopbaan van minstens 3,25% op de werkgeversbijdragen en minstens 3,75% op de werknemersbijdragen oplegt, waarbij het eventuele tekort ten laste is van de werkgever.

Eind december 2015, heeft een verandering in de wet op de aanvullende pensioenen het minimumrendement op fondsbeleggingen gewijzigd. Vanaf 2016, komt het rendement overeen met een percentage van de gemiddeld opbrengst op de laatste 24 maanden van de obligaties lineair op 10 jaar. Het minimumrendement moet echter 1,75% bedragen

Voor de IFRS-waardering worden deze contracten in beschouwing gebracht, rekening

houdend met de minimale garanties die de wetgever heeft opgelegd, zoals 'te-bereiken-doel'-contracten

Het bedrag van de reserves, zoals hoger vermeld, (50,6 miljoen euro) werd bepaald op basis van de technieken van de "Projected Unit Method".

De percentages, gebruikt voor de berekeningen, zijn de volgende:

- 3,25 % rendement op de werknemersbijdragen voor 1/1/2016;
- 3,75% op de werkgeversbijdragen voor 1/1/2016;
- 1,75% op alle bijdragen vanaf 1/1/2016.

3.15.4. Andere personeelsbeloningen

De daling van de voorziening voor brugpensioenen in IFRS is toe te schrijven aan de interne analyse van de voorwaarden van de CAO

(collectieve arbeidsovereenkomsten) en van de geldende overheidsmaatregelen, evenals de regelingen getroffen tijdens het jaar.

3.16. Samenstelling van de uitgestelde belastingen

In duizenden €	2023		2022	
	Door de Balans	Door de resultaten	Door de Balans	Door de resultaten
Overgedragen verliezen	-	(1.439)	1.439	15
Belastbare voorzieningen	99.198	(60)	99.257	7.417
Voorzieningen en andere tijdelijke verschillen	(8.145)	615	(8.760)	383
Waardeverlies op activa	42.017	(1)	72.843	(1.146)
Elementen relatief aan de verzekeringen	(200.219)	(2.431)	(349.959)	15
Reële waarde aanpassingen op acquisities	(10.372)	2.093	(12.465)	5.610
Voorzieningen voor voordelen aan het personeel	17.697	(535)	16.058	(1.605)
Niet gerealiseerde winsten op beleggingen in effecten	149.660	(3.713)	303.003	2.980
Andere	(6.647)	171	(6.818)	176
Netto uitgestelde belastingvorderingen / verplichtingen	83.190	(5.299)	114.598	13.846

De belangrijkste bron van uitgestelde belastingen is het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van de financiële instrumenten. Dit verschil in reële waarde heeft tot gevolg dat een nettobedrag van 149,7 miljoen euro aan uitgestelde belastingen wordt erkend. Deze zijn tweeledig en omvatten zowel waardeverliezen als meerwaarden. Voor de financiële instrumenten die volgens IFRS 9 tegen reële waarde geherwaardeerd moeten worden, moet een uitgestelde belasting worden geboekt op het verschil tussen de boekwaarde (belastinggrondslag) en de reële waarde, met uitzondering van de aanpassingen op aandelen en SICAV's voor

de ondernemingen andere dan verzekeringsmaatschappijen. Op deze laatste zijn er geen tijdelijk verschillen aangezien ze niet belastbaar zijn.

Een andere belangrijke bron is het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van de technische voorzieningen, die gedefinieerd is in overeenstemming met IFRS 17. Dit verschil zal aan het einde van 2023 een uitgestelde belasting van -200,2 miljoen euro genereren.

Een andere bron zijn belastbare voorzieningen en fiscale verliezen voor een bedrag van 99,2 miljoen euro.

3.17. Overige passiva

3.17.1. Financiële passiva – Initiële opname en uitgestelde waarderingen

Initiële opname en waardering

Financiële passiva worden in het toepassingsgebied van IFRS 9 geclassificeerd als financiële passiva tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening zoals leningen en kredieten of zoals afgeleide producten naargelang wat past. De P&V Groep bepaalt de classificatie van haar financiële passiva bij de initiële opname.

Elk financieel passief wordt initieel opgenomen tegen de reële waarde en in geval van leningen

en kredieten door rekening te houden met de rechtstreeks toewijsbare transactiekosten.

De financiële passiva van de P&V Groep omvatten de investeringscontracten zonder elementen van discretionaire winstdeelname, de nettowaarde van de activa toewijsbaar aan de houders van verzekeringscontracten van het type tak 23, de schulden aan leveranciers en andere crediteuren, de leningen, de crediteurenrekeningen met betrekking tot verzekeringen en de afgeleide financiële instrumenten.

Uitgestelde waardering

De uitgestelde waardering van financiële passiva hangt af van hun classificatie:

➤ ***Financiële passiva tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening***

De financiële passiva tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening omvatten de financiële passiva aangehouden voor transactiedoeleinden en de financiële passiva die bij de initiële opname tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening opgenomen werden.

De financiële passiva worden geclassificeerd als aangehouden voor transactiedoeleinden als ze verworven zijn om ze in een nabije toekomst te verkopen. Deze categorie omvat de afgeleide financiële instrumenten waarin de P&V Groep een verbintenis aangegaan heeft en die geen afdekkingsinstrumenten zijn zoals bepaald door IAS 39. De afzonderlijk in het contract besloten afgeleide producten worden eveneens geclassificeerd als aangehouden voor transactiedoeleinden tenzij ze niet als afdekkingsinstrumenten geclassificeerd kunnen worden

De P&V Groep heeft ook de investeringscontracten met elementen van discretionaire winstdeelnemers en de nettowaarde van het actief toewijsbaar aan de houders van deelbewijzen opgenomen als passiva die bij hun initiële opname gewaardeerd werden tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening. De winsten en verliezen op de passiva die aangemerkt zijn als aangehouden voor transactiedoeleinden worden in de resultatenrekening geboekt.

➤ ***Rentedragende leningen en kredieten***

Na hun initiële opname worden de rentedragende leningen en kredieten later gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs door de methode van de effectieve rente toe te passen. De winsten en verliezen worden in de resultatenrekening erkend als de passiva niet langer in de balans opgenomen zijn, alsook tijdens het afschrijvingsproces volgens de methode van de effectieve rente. Bij de berekening van de afgeschreven kostprijs wordt rekening gehouden met elke onder- of overwaardering bij de aankoop en met de andere kosten die een integraal deel uitmaken van de methode van de effectieve rente. De afschrijving tegen effectieve rente wordt in de resultatenrekening onder de financieringskosten opgenomen.

Niet langer opnemen van financiële passiva in de balans

Een financieel passief wordt niet langer in de balans opgenomen als de verplichting gekoppeld aan het passief uitgedoofd of geannuleerd is of als de verplichting verstreken is. Wanneer een bestaand financieel passief wordt vervangen door een ander instrument van dezelfde kredietgever tegen duidelijk andere voorwaarden, dan wordt die vervanging geboekt als een uitdoving van het initiële financieel passief en wordt een nieuw financieel passief opgenomen. Dat geldt ook bij wezenlijke verandering van de voorwaarden van een bestaand financieel passief. Het verschil tussen de respectieve boekwaarden van het initiële financieel passief en het nieuwe financieel passief wordt in de resultatenrekening geboekt.

In duizenden €	2023	2022	Variatie
Achtergestelde schulden	400.022	400.049	(27)
Financiële schulden	839.419	814.795	24.625
Overige schulden	181.990	158.277	23.713
Totaal	1.421.431	1.373.121	48.310

De netto boekwaarde van de achtergestelde schulden bedraagt 400,0 miljoen euro op 31 december 2023. De reële waarde wordt

gedefinieerd door IFRS 9 als de prijs die zou worden ontvangen voor de verkoop van een actief of betaald voor de overdracht van een

verplichting in een normale transactie tussen marktdeelnemers op de waardingsdatum. De waardering van de reële waarde veronderstelt ook dat de transactie plaatsvindt op de primaire markt waar het item wordt verhandeld, d.w.z. de markt met de hoogste activiteit en het grootste volume (IFRS 13). In deze context is de

reële waarde van achtergestelde schulden alleen berekend omdat het een langlopende schuld is waarvan de parameters constant zijn. Dit is niet het geval voor andere soorten schulden. De reële waarde van de achtergestelde schulden bedroeg 404,1 miljoen op 31 december 2023.

	2023		2022	
	Boekhoudwaarde	Reële waarde (Niveau 3)	Boekhoudwaarde	Reële waarde (Niveau 3)
Achtergestelde leningen	400.022	404.144	400.049	392.900

In het kader van de reorganisatie van de prudentiële kapitaalstructuur van de P&V Groep zijn alle achtergestelde leningen omgezet in enerzijds een achtergestelde obligatielening op 10 jaar en anderzijds in aandelen B voor het saldo in 2018.

De financiële verplichtingen zijn met 25,6 miljoen euro gestegen, van 814,8 miljoen euro in 2022 tot 839,4 miljoen euro in 2023. Dit is voornamelijk te verklaren door de stijging van de uitstaande repo-transacties voor 25,1 miljoen euro.

3.17.2. Afgeleide financiële instrumenten – Initiële opname en latere waardering

De P&V Groep classificeert de afgeleide financiële instrumenten als aangehouden voor transactiedoeleinden behalve als ze aangemerkt zijn als effectieve afdekkingsinstrumenten. De P&V Groep heeft geen afgeleide financiële instrumenten aangemerkt als afdekkingsinstrumenten.

De in het contract besloten afgeleide producten worden verwerkt als afzonderlijke afgeleide producten en worden geboekt tegen reële waarde als hun economische kenmerken en risico's niet nauw samenhangen met die van het hoofdcontract en als het hoofdcontract niet zelf via de nettoresultatenrekening opgenomen is tegen reële waarde. De in het contract besloten afgeleide producten die voldoen aan de definitie van verzekeringscontracten worden verwerkt en gemeten als verzekeringscontracten.

De afgeleide financiële instrumenten aangehouden voor transactiedoeleinden worden initieel opgenomen tegen reële waarde. Na de initiële opname worden ze geherwaardeerd tegen reële waarde.

Elke winst of elk verlies voortvloeiend uit de wijziging van de reële waarde op afgeleide

producten wordt rechtstreeks in de resultatenrekening opgenomen, behalve in geval van 'hedge accounting' (afgeleide instrumenten ter afdekking).

➤ Afgeleide financiële instrumenten ter afdekking

De basisregel van IFRS 9 is duidelijk: een onderneming verwerkt haar afgeleide producten tegen reële waarde (fair value) in de IFRS-rekeningen. Als wijzigingen tot variaties in die reële waarde leiden, dan boekt de onderneming die impact in de resultatenrekening. Toch is er een uitzondering: het gebruik van de afdekkingsboekhouding (hedge accounting).

Volgens IFRS 9 kan een onderneming onder bepaalde zeer specifieke voorwaarden de wijziging van de reële waarde van het afgeleide product boeken op hetzelfde moment als de verandering van de waarde van het onderliggende actief. Het gebruik van de afdekkingsboekhouding door P&V impliceert dat P&V periodiek documentatie moet opstellen waaruit de effectiviteit van de afdekking (nu en in de toekomst) blijkt. Hiervoor kan de onderneming drie modellen toepassen :

- Afdekking van kasstromen ;
- Afdekking van de reële waarde ;
- Afdekking van een netto-investering in een activiteit in het buitenland (dit model wordt niet verder besproken).

➤ **Kasstroomafdekking**

Dit is een afdekking van de blootstelling aan schommelingen in de kasstromen met betrekking tot een specifiek risico gekoppeld aan een opgenomen actief of passief of gekoppeld aan een zeer waarschijnlijke transactie, die voortvloeit uit variabele rentes en prijzen. In geval van een kasstroomafdekking worden de variabele kasstromen vastgelegd.

Als de afdekkingsrelatie conform de vereisten is (van de afdekkingsdocumentatie tot het begin van de afdekkingsrelatie en op het vlak van de periodieke effectiviteitstest), dan kan de onderneming de variatie van de reële waarde van het afgeleide product overdragen naar een afzonderlijk element van het eigen vermogen ('cash flow hedge reserve'), d.w.z. de kasstroomafdekkingsreserve. Elke ineffectiviteit van de afdekking wordt dan weer in de resultatenrekening geboekt. De bedragen die vermeld zijn in de 'cashflow hedge reserve' (OCI) zullen moeten worden geherclassificeerd van het eigen vermogen naar de resultatenrekening als een herclassificatie in dezelfde periode of in de periodes tijdens dewelke de geplande afdekkingstransactie een invloed heeft op de resultatenrekening.

➤ **Reële waarde afdekking**

Dit is een afdekking om de blootstelling aan schommelingen in de reële waarde van een actief, passief of blootstelling aan een vaste toezegging te beperken. De variatie van de reële waarde hangt samen met een specifiek risico en impliceert een weerslag op de nettowinst.

Als de afdekkingsrelatie conform de vereisten is, dan moet de onderneming de variaties in de reële waarde van het afgeleide product in de resultatenrekening opnemen. De verandering van

de waarde van het onderliggende actief moet eveneens via de resultatenrekening gaan en zo de impact in de resultatenrekening van de afdekking beperken voor zover er een totale relatie van effectiviteit van de afdekking bestaat.

➤ **Voorwaarden van de afdekkingsboekhouding**

Een onderneming moet aan de volgende voorwaarden voldoen :

- De relatie tussen het afgedekte element en het afgeleide product moet goed gedocumenteerd zijn. Zowel het doel als de strategie om het afdekkingsdoel te bereiken, moeten formeel worden gedocumenteerd en later worden uitgewerkt wanneer de afdekking van kracht wordt. De strategie stemt overeen met de methode die gebruikt wordt om de effectiviteit van de afdekking aan te tonen;
- De afdekkingsrelatie moet prospectief en retrospectief effectief zijn en de toekomstige kasstromen moeten zeer waarschijnlijk zijn;
- De afdekkingsrelatie moet regelmatig worden getest op haar effectiviteit. Ineffectiviteit is toegelaten op voorwaarde dat de afdekkingsrelatie een rendement tussen 81% en 125% haalt;
- De afgedekte positie leidt tot een blootstelling aan de variaties in de stromen tegen reële waarde of de kasstromen die een weerslag zou kunnen hebben op de resultatenrekening.

➤ **Novation: vernieuwing van afdekkingsinstrumenten**

De vernieuwing (novation) van een derivaat aangewezen als een afdekkingsinstrument dient niet te worden beschouwd als een gebeurtenis dat tot een stopzetting van hedge accounting zou kunnen leiden als aan de volgende criteria wordt voldaan:

- De vernieuwing is het gevolg van wetten of reglementeringen of de publicatie van wetten of reglementeringen;
- Een of meerdere compenserende tegenpartijen vervangen de oorspronkelijke tegenpartij;
- De wijzigingen in de voorwaarden van het vernieuwde afdekkingsinstrument zijn beperkt tot voorwaarden die nodig zijn voor de vervanging van de tegenpartij.

De wijzigingen omvatten vernieuwingen op centrale tegenpartijen, alsook aan intermediairs zoals clearingleden. Voor vernieuwingen die niet voldoen aan de criteria voor deze uitzondering, dienen de entiteiten de wijzigingen in het afdekkingsinstrument te beoordelen ten opzichte van de criteria voor het niet langer opnemen van financiële instrumenten ('derecognition') en de algemene voorwaarden voor de voortzetting van hedge accounting.

De aanpassing is retrospectief van toepassing voor jaarperiodes die starten op of na 1 januari 2014.

➤ **Discontinuïteit**

De afdekkingsboekhouding moet worden onderbroken als :

- Het afdekkingsinstrument is vervallen of werd verkocht, opgezegd of uitgeoefend;
- De afdekking niet meer voldoet aan de criteria van de afdekkingsboekhouding, bv. niet meer effectief is;
- In geval van kasstroomafdekking, de geplande transactie niet meer zal plaatsvinden;

Of

- De entiteit de afdekking annuleert.

Als de afdekkingsboekhouding voor de kasstromen onderbroken is omdat de geplande transactie niet kon plaatsvinden, dan moeten de winsten en verliezen die in het eigen vermogen geboekt werden onmiddellijk worden

overgedragen naar de resultatenrekening. Vond de transactie toch plaats, maar werd de afdekkingsrelatie onderbroken, dan blijft het bedrag in het eigen vermogen geboekt tot het moment dat de afgedekte transactie in de resultatenrekening geboekt is, of er wordt gewacht tot de verwachte transactie niet meer plaatsvindt

➤ **Protection forward bonds**

Een protection forward is een 'toekomstige' verkoop van een obligatie met een toekomstige vervaldag tegen een reeds vastgelegde prijs om zich te beschermen tegen de eventuele stijging van de obligatierentes.

Een toekomstige verkoop voldoet aan de definitie van een verwachte transactie en een afdekkingsrelatie.

Een voorzorgsmaatregel met betrekking tot de schommeling van de kasstromen van die toekomstige verkopen kan leiden tot het vastleggen van de prijs van die verkopen. De toekomstige verkoop tegen een vaste prijs komt in aanmerking voor de 'cashflow hedge accounting' omdat het bedrag dat geïnd zal worden variabel is. Het totale bedrag dat geïnd zal worden, is de som van het vastgelegde bedrag en de reële waarde van het afdekkingselement dat als actief verantwoord is en dat varieert doorheen de tijd.

De 'protection forward bond' kan worden beschouwd als een 'all-in-one' dekking, wat betekent dat er geen ineffectiviteit is. De wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen in een 'kastroomafdekkingsreserve', een afzonderlijk element van het eigen vermogen, nl. de OCI (Other Comprehensive Income).

Bij de vereffening van de 'protection forward bonds' zullen de gecumuleerde winsten en verliezen in de kasstroomafdekkingsreserve in de resultatenrekening worden verwerkt.

➤ **Forward Swap**

Een termijncontract op renteswaps is een renteswap waarvan de startdatum zich in de toekomst situeert.

De P&V Groep heeft de mogelijkheid om termijncontracten op renteswaps te bestemmen als een kasstroom-afdekkingsinstrument onder de volgende voorwaarden. Het doel van deze afdekking moet het garanderen van het rendement van een toekomstige herinvestering zijn en de verbintenis om op het einde van het termijncontract van de renteswap een vastrentend actief aan te kopen met eenzelfde looptijd als deze renteswap. De P&V Groep heeft een investeringspolitiek dat als gevolg heeft dat op regelmatige basis obligaties aangekocht worden die aan deze voorwaarde voldoen en dusdanig hoogstwaarschijnlijk ook aan deze toekomstige transacties kan voldoen (vb. aankoop vastrentende obligaties). Het afgedekte risico is het risico op de vaste rente-schommelingen waarop de Groep in de toekomst zou kunnen investeren. De ineffectiviteit – moet berekend worden omwille van het tegenpartijrisico – CVA en/of DVA – op renteswaps, gedurende de hele levensduur, en moet opgenomen worden in de resultatenrekening – behalve voor vervaldag, afhankelijk van de vervaldatum van de obligatie waarin de belegging wordt gedaan.

Op het moment dat het derivaat effectief wordt (na eindvervaldag), zal het gerealiseerde resultaat dat opgenomen is in de cashflow hedge reserve (OCI) geleidelijk in het resultaat worden opgenomen over de looptijd van de aangekochte obligatie. Dit moet worden gemarkeerd en dus als de kasstroomafdekking voor het einde van de vervaldatum verkocht wordt, moet het bedrag, dat zich op dat ogenblik nog in OCI bevindt, naar het resultaat worden overgeboekt.

Salderen van de financiële activa

De financiële activa en passiva worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de geconsolideerde jaarrekeningen gepresenteerd als en alleen als er een in rechte afdwingbaar recht is om de geboekte bedragen te salderen en als het voornemen bestaat om hetzij de passiva op netto basis af te wikkelen, hetzij de activa te realiseren op hetzelfde moment dat de passiva worden afgewikkeld. Opbrengsten en kosten worden niet gesaldeerd in de geconsolideerde

resultatenrekening, tenzij dat toegelaten of vereist is volgens een boekhoudnorm of interpretatie zoals specifiek vermeld in de boekhoudregels van de P&V Groep.

Reële waarde van financiële instrumenten

De reële waarde van financiële instrumenten die actief op de financiële markt verhandeld worden, wordt bepaald op grond van de genoteerde biedkoers voor de activa en de genoteerde vraagprijs voor de passiva bij het sluiten van de markten op de sluitingsdag, zonder enige aftrek wegens transactiekosten.

Voor de financiële markten waarvoor er geen actieve markt is, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de toepasselijke waarderings technieken.

Die technieken omvatten de verdiscontering van de kasstromen, de vergelijking met soortgelijke instrumenten waarvoor er waarneembare marktprijzen bestaan, de modellen voor het vaststellen van de prijzen van opties, de kredietmodellen en andere relevante waarderingsmethoden. Sommige financiële instrumenten worden aan de hand van waarderings technieken tegen reële waarde geboekt omdat er geen marktverrichtingen of marktgegevens beschikbaar zijn. De reële waarde wordt bepaald aan de hand van een waarderingsmodel dat getoetst werd aan de hand van de prijzen of gegevens van reële marktverrichtingen en aan de hand van de meest toepasselijke hypothesen die de beste raming van de P&V Groep vertegenwoordigen. De modellen worden aangepast om het verschil te weerspiegelen tussen de bied- en vraagprijs, alsook de kostprijs voor het afwikkelen van de transactie, het kredietrisico van de tegenpartij, de liquiditeitsmarge en de limieten van het model. De winsten en verliezen die berekend worden wanneer dergelijke instrumenten voor de eerste maal geboekt worden (Day 1 profit) worden uitgesteld en enkel opgenomen als de gegevens waarneembaar zijn of bij het niet langer opnemen van het instrument in de balans.

Voor de techniek van de verdisconteerde kasstromen, steunen de toekomstige kasstromen op de beste ramingen van de koers en is de gebruikte discontovoet een marktrente die gekoppeld is aan soortgelijke instrumenten. De reële waarde van deposito's tegen variabele rente en de daggeldrente met kredietinstellingen is gelijk aan hun boekwaarde. De boekwaarde is de historische kostprijs van het deposito vermeerderd met de opgelopen rente. De reële waarde van vastrentende deposito's wordt geraamd aan de hand van de techniek van de verdisconteerde kasstromen. De verwachte kasstromen worden verdisconteerd tegen de huidige marktrente voor soortgelijke instrumenten op de afsluitingsdatum.

3.17.3. Voorzieningen – Opname en waardering

Opname

De voorzieningen worden geboekt wanneer de P&V Groep een bestaande (juridische of impliciete) verplichting heeft die voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden waarvan de afwikkeling van de verplichting naar verwachting resulteert in een uitstroom uit de entiteit van middelen die economische voordelen in zich

Waardering

Het bedrag van de voorziening moet de best mogelijke schatting zijn (best estimate) van de uitgaven die vereist zijn om de bestaande verplichting op de balansdatum af te wikkelen. De best mogelijke schatting is het bedrag dat een entiteit redelijkerwijs zou moeten betalen om een verplichting op de balansdatum af te wikkelen of om de verplichting op diezelfde datum over te dragen aan een derde partij. Wanneer het effect van de tijdwaarde van geld aanzienlijk is, worden de voorzieningen bepaald aan de

Als de reële waarde niet betrouwbaar gemeten kan worden, worden die financiële instrumenten gemeten tegen de kostprijs, zijnde de reële waarde van de vergoeding betaald voor de aankoop van die beleggingen en het bedrag ontvangen om het financiële passief uit te geven. Alle transactiekosten die rechtstreeks toe te wijzen zijn aan de aankoop zijn eveneens vermeld in de investeringskosten.

De afdekkingsinstrumenten die als onderpand worden gegeven voor het passief gedeelte, zijn de staatsobligaties verkocht in het kader van een REPO-transactie voor een bedrag van 832 miljoen euro.

bergen en het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat. Wanneer verwacht wordt dat de volledige of een deel van de voorziening aan P&V terugbetaald zal worden, moet de terugbetaling worden geboekt als de entiteit zeker is die terugbetaling te krijgen.

hand van een discontovoet voor belastingen die eventueel de risico's verbonden aan de verplichting weerspiegelt.

Op elke afsluitingsdatum zal de voorziening worden herzien en aangepast om de best mogelijke schatting op die datum te weerspiegelen van het bedrag dat nodig is om de overeenkomstige verplichting af te wikkelen. Indien de uitstroom van middelen niet meer waarschijnlijk is, moet de voorziening worden omgekeerd.

3.17.4. Spreiding en looptijd van de overige passiva

De overige passiva zijn hierna verdeeld over de korte en de lange termijn.

In duizenden €	2023	2022	Variatie
Rentedragende schulden - op lange termijn			
Achtergestelde schulden	390.000	390.000	-
Financiële schulden	472.688	737.157	(264.469)
Overige schulden	16.275	22.602	(6.328)
Totaal rentedragende schulden - op lange termijn	878.962	1.149.759	(270.797)
Rentedragende schulden - op korte termijn			
Achtergestelde schulden	10.022	10.049	(27)
Financiële schulden	366.731	77.637	289.094
Overige schulden	165.715	135.675	30.041
Totaal rentedragende schulden - op korte termijn	542.469	223.361	319.107
Totaal	1.421.431	1.373.121	48.310

De financiële schulden op lange termijn zijn verminderd van 737,2 miljoen euro in 2022 naar 472,7 miljoen euro in 2023. Deze daling wordt verklaard voornamelijk door REPO contracten die werden omgezet naar korte termijn-contracten.

De financiële schulden op korte termijn zijn toegenomen van 77,6 miljoen euro in 2022 naar 366,7 miljoen euro in 2023. Deze stijging is het gevolg van de herclassificatie van REPO contracten van lange termijn naar korte termijn, ten gevolge van het aflopen van deze contracten in 2024.

Vervaldagboek van de overige passiva

In duizenden €	2023					
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar tot 10 jaar	Meer dan 10 jaar tot 15 jaar	Onbepaald	Totaal
Achtergestelde schulden	10.022	390.000	-	-	-	400.022
Financiële schulden	366.731	472.688	-	-	-	839.419
Overige schulden	165.715	16.275	-	-	-	181.990
Totaal	542.469	878.962	-	-	-	1.421.431

In duizenden €	2022					
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar tot 10 jaar	Meer dan 10 jaar tot 15 jaar	Onbepaald	Totaal
Achtergestelde schulden	10.049	-	390.000	-	-	400.049
Financiële schulden	77.637	737.136	21	-	-	814.795
Overige schulden	135.675	22.602	-	-	-	158.277
Totaal	223.361	759.739	390.021	-	-	1.373.121

In de overige schulden werden voorzieningen geboekt voor een bedrag van 19,0 miljoen euro. Die voorzieningen bevinden zich in de categorie met een vervaldag tussen 1 en 5 jaar, wegens hun onzekere karakter en het feit dat juridische procedures vaak langer dan een jaar duren.

De rentevoet van de achtergestelde schulden is 5,5%.

De overgrote meerderheid van de financiële schulden heeft slechts een minimale rentelast met betrekking tot de looptijd van 1 jaar en het

renteniveau dat momenteel op de financiële markten wordt waargenomen.

De overige schulden zijn niet rentedragend.

Het hierboven voorgestelde vervaldagboek vermeldt geen bedragen voor deze posten.

Voor de achtergestelde schulden wordt de jaarlijkse rentelast geraamd op 21,4 miljoen euro tot één jaar en 85,6 miljoen euro voor de vier volgende jaren.

3.17.5. Detail van de provisies en overige schulden

De overige schulden zijn grotendeels handels-, sociale en belastingschulden. De grootste schommelingen zijn toe te schrijven aan de

handelsschulden. Hierna het detail van de overige schulden:

In duizenden €	2023	2022
Provisies	19.093	28.885
Totaal provisies	19.093	28.885
Belastingen	23.387	19.854
Bezoldigingen en sociale lasten	51.423	53.529
Overlopende rekeningen	12.127	10.598
Handelsschulden	75.960	45.411
Totaal overige passiva	162.897	129.392
Totaal overige schulden	181.990	158.277

De provisies zijn in 2023 met 9,8 miljoen euro verminderd. Deze daling wordt voornamelijk verklaard door de herstructureringsprovisie in het kader van het sociaal plan Horizon 2020 die daalde met 3,4 miljoen euro, evenals door de afname van de run-off provisie in het kader van de vereffening van de maatschappij Private Insurer.

De belastingschulden stijgen met 3,5 miljoen euro en de handelsschulden met 30,5 miljoen euro ten opzichte van 2022.

De sociale schulden zijn gedaald met 2,1 miljoen euro.

Detail van de voorzieningen

De voorzieningen voor risico's en kosten en de voorzieningen voor geschillen zien er als volgt uit:

In duizenden €	2023				2022			
	Andere risico's en kosten	Geschillen	Overige	Totaal	Andere risico's en kosten	Geschillen	Overige	Totaal
Beginsaldo	11.688	6.444	10.753	28.885	9.240	6.038	16.028	31.306
Toevoegingen	-	343	-	343	7.824	(2.927)	400	5.297
Bestedingen	(2.906)	(2.323)	(5.058)	(10.287)	(5.376)	(1.667)	(3.867)	(10.910)
Terugnemigen	-	-	-	-	-	5.000	(1.808)	3.192
Invloed van de consolidatiekring	151	-	-	151	-	-	-	-
Eindsaldo	8.934	4.465	5.695	19.093	11.688	6.444	10.753	28.885

De voorziening voor andere risico's en kosten is met 2,9 miljoen euro gedaald als gevolg van de aanwending van een deel van de run-off provisie van de maatschappij Private Insurer.

De overige provisies dalen met 5,1 miljoen euro in vergelijking met 2022. Deze daling wordt hoofdzakelijk verklaard door een afname van de voorziening voor herstructurering in het kader van Horizon 2020.

3.18. Waardering tegen de marktwaarde

De P&V Groep verstrekt de nodige informatie om de activa en passiva in de geconsolideerde

balans gewaardeerd tegen de marktwaarde in te schatten:

In duizenden €	Waarderings-datum	2023	2022	Hiërarchie van de reële waarden
Activa aan de marktwaarden				
Vastgoedbeleggingen	31/12/2023	87.963	124.731	Niveau 3
Financiële instrumenten (*)	31/12/2023	18.138.589	16.896.766	Toelichting "Financiële instrumenten"
Passiva aan de marktwaarde				
Financiële schulden (*)	31/12/2023	(11)	(2.382)	Toelichting "Financiële instrumenten"

(*) De waarden voor "Financiële instrumenten" en "Financiële schulden" zijn voor het jaar 2021 gewijzigd en omvatten alleen financiële activa en passiva die tegen reële waarde worden gewaardeerd. Als gevolg hiervan vertegenwoordigt het bedrag dat is opgenomen onder financiële verplichtingen alleen het deel dat betrekking heeft op de derivaten.

Zoals hierna uiteengezet, worden de vastgoedbeleggingen gewaardeerd door een externe en

erkende deskundige die data gebruikt, onder toezicht van de P&V Groep, die de evolutie van de door de expert gebruikte parameters kan volgen.

De vastgoedbeleggingen maken samen een oppervlakte uit van bijna 100.000 m² waarvan de meeste zich in Brussel-Centrum bevinden.

In 2023 bestaat een groot gedeelte van de gebouwen uit kantoren.

4. Toelichtingen bij de geconsolideerde resultatenrekening

4.1. Resultaat van de verzekeringsactiviteiten

Volgende tabel geeft een overzicht van het verzekeringsresultaat van 2023 opgesplitst in 2 groepen, volgens de BBA-benadering en PAA-

benadering. Dit resultaat volgt de IFRS 17 principes.

In duizenden €	2023	Verzekeringsopbrengsten	Verzekeringskosten
BBA Benadering	15.128	503.343	(488.215)
PAA Benadering	94.452	919.667	(825.215)
Resultaat met betrekking tot verzekeringscontracten	109.581	1.423.011	(1.313.430)

Het BBA resultaat wordt verder besproken in sectie 4.1.1 en voor het resultaat PAA verwijzen we naar 4.1.2.

4.1.1. BBA-benadering

Het verzekeringsresultaat gewaardeerd volgens de BBA-methode bedraagt 15 miljoen euro tegenover 19 miljoen euro in 2022. De daling komt voornamelijk door een toename van de afschrijving van de CSM gecompenseerd door een stijging van de impact van claims en kosten. Het resultaat van 2023 bestaat uit 503 miljoen euro aan verzekeringsopbrengsten en 488

miljoen euro aan verzekeringskosten. Deze bedragen worden ook weergegeven in de tabel in sectie 3.13.2.2, die de wijzigingen in de verzekeringsverplichtingen volgens IFRS 17 weergeeft via de verschillende componenten van resultatenrekening en OCI, waaronder de verzekeringsbaten en -lasten.

De verzekeringsopbrengsten zijn als volgt samengesteld:

In duizenden €	
Verwachte schadeclaims en andere kosten voor verzekeringsdiensten	442.275
Wijziging in de risicoaanpassing voor niet-financiële risico's van vervallen risico's	10.246
CSM opgenomen voor geleverde diensten	46.889
Herstel van kasstromen verbonden aan acquisitiekosten	3.934
Verzekeringsinkomsten	503.343

Onder IFRS 17 vertegenwoordigen de verzekeringsinkomsten niet langer het premie-incasso. De inkomsten bestaan vanaf nu voor een groot deel uit de release van de verwachte claims en kosten en de Risk Adjustment.

De derde regel in de bovenstaande tabel toont de afschrijving van de CSM voor 47 miljoen

euro. Dit is de afschrijving van 2023 op basis van de dekkingseenheden (zie ook sectie 3.13.2.2).

De vierde lijn bevat de afschrijving van acquisitiekosten voor 2023. Volgens de BBA-benadering heeft de afschrijving van acquisitiekosten geen invloed op het nettoresultaat,

aangezien het bedrag van 4 miljoen euro zowel onder opbrengsten als onder kosten in het resultaat wordt opgenomen.

De componenten van de kosten voor verzekeringsdiensten worden weergegeven in de eerste tabel in sectie 3.13.2.2. Ze omvatten :

- Schadelasten en kosten die kunnen worden toegerekend aan verzekeringscontracten (voor een totaal van 456 miljoen euro), die de

tegenhanger zijn van de vrijval van schadelasten en kosten die zijn opgenomen in de verzekeringsopbrengsten;

- Een last voor verliescomponenten van 37 miljoen euro;
- Een negatieve last voor de vermindering van de LIC-reserves (-9 miljoen euro);
- De last van 4 miljoen euro voor afschrijving van acquisitiekosten zoals hoger verklaard in de verzekeringsinkomsten.

4.1.2. PAA-benadering

Bij de PAA-benadering worden het verzekeringsresultaat op een meer traditionele manier gegenereerd door het innen van premies en het betalen van claims en kosten.

De inkomsten uit verzekeringsactiviteiten onder de PAA-benadering bedragen 920 miljoen euro en vertegenwoordigen verdiende premies. De verzekeringskosten bedragen in totaal 825 miljoen euro, wat neerkomt op een verzekeringsresultaat van 94 miljoen euro voor polissen onder de PAA-benadering. In 2022 bedroeg het verzekeringsresultaat PAA 56 miljoen euro. De stijging in 2023 komt voornamelijk door een verbetering van de S/P-ratio. De

componenten van de kosten van 2023 worden weergegeven in de tabel in sectie 3.13.2.3. Deze componenten omvatten :

- Schadelasten en kosten toerekenbaar aan verzekeringscontracten voor 659 miljoen euro;
- Acquisitiekosten van 227 miljoen euro, die direct ten laste van het resultaat worden gebracht voor verzekeringscontracten onder PAA;
- Een last van 61 miljoen euro komende van wijzigingen in bestaande schadelastenreserves.

4.2. Resultaat van de herverzekeringsactiviteiten

Het herverzekeringsresultaat onder IFRS 17 bedraagt -72 miljoen euro in 2023 tegenover -50 miljoen euro in 2022. De herverzekeringskost is hoger in 2023, als we dit samen

beschouwen met het verzekeringsresultaat in sectie 4.1, het technische resultaat onder IFRS 17 voor 2023, netto van herverzekering, 37 miljoen euro bedraagt.

In duizenden €	2023
PAA Benadering	(72.107)
Resultaat met betrekking tot herverzekeringscontracten	(72.107)

Het herverzekeringsresultaat van -72 miljoen euro voor 2023 kunnen we ook terugvinden in de tabel van sectie 3.7.2.

Het herverzekeringsresultaat is voornamelijk verbonden aan contracten van het type Niet-leven.

We verwijzen naar sectie 3.7.2. voor meer detail rond de componenten van het herverzekeringsresultaat. Dit toont de uitsplitsing tussen herverzekeringspremies van -64 miljoen euro en de bedragen teruggevorderd van herverzekeraars van -8 miljoen euro, hetzij een herverzekeringsresultaat van -72 miljoen euro.

4.3. Financiële opbrengsten

In duizenden €	2023	2022
Rente-opbrengsten	411.088	354.763
Ontvangen dividenden	31.128	24.783
Financiële instrumenten	442.215	379.546
Rente-opbrengsten op leningen en vorderingen	55.310	49.960
Rente-opbrengsten op kas en kas equivalenten	1.834	364
Andere diverse financiële producten	13.171	15.615
Gerealiseerde winst op beleggingen (1)	9.962	73.452
Terugname waarde correcties	77.338	84.476
Beleggingsopbrengsten leasing	7.530	6.613
Opbrengsten op terreinen en gebouwen	10.825	10.454
Totaal beleggingsopbrengsten	618.185	620.480
<i>Financiële opbrengsten - voor positieve marktbevingen en gerealiseerde meerwaarden</i>	<i>525.514</i>	<i>458.961</i>
<i>Financiële opbrengsten - positieve marktbevingen en gerealiseerde meerwaarden</i>	<i>92.671</i>	<i>161.519</i>
	618.185	620.480

De elementen 'vóór markt' van het financieel resultaat tonen de lasten en opbrengsten van financiële instrumenten waarvoor de onderneming redelijkerwijs de omvang van het ene tot het andere boekjaar kan verwachten en ramen (aandelendividenden, opbrengsten van beleggingsfondsen, rente op obligaties ...).

De 'markt'-elementen komen overeen met de marktschommelingen voor het gedeelte dat via het resultaat loopt (waardeverminderingen, gerealiseerde meer- en minderwaarden ...).

De beleggingsopbrengsten omvatten de rente-opbrengsten, de terugnemingen van waarde-correcties, de op beleggingen gerealiseerde meerwaarden en de opbrengsten op terreinen en gebouwen.

De renteopbrengsten op de activa beschikbaar voor verkoop zijn met 56,3 miljoen euro toegenomen. Het bedrag van de ontvangen dividenden is eveneens gestegen met 6,3 miljoen euro in 2023 ten opzichte van 2022.

De gerealiseerde winst op beleggingen (1) bestaat hoofdzakelijk uit meerwaarden op Sicav's

en obligaties en daalden met -63,5 miljoen euro in vergelijking met 2022.

De terugname van waardeverminderingen zijn gedaald met 7,2 miljoen euro ten opzichte van 2022. Dit wordt enerzijds verklaard door de negatieve variatie in de marktwaarde van de derivaten van 23,1 miljoen euro, gecompenseerd door de positieve variatie in de marktwaarde van de onderliggende activa van de derivaten. Het nettoverschil tussen de marktwaarde van het kredietderivaat en het onderliggende actief vertegenwoordigt het niet-effectieve deel van de dekking en bedraagt 0,3 miljoen euro in 2023. Deze daling wordt ook beïnvloed door de terugname van waardeverminderingen op obligaties, die betrekking hebben op de boeking van het effect van indexering op index-linked obligaties. Deze post bevat ook terugboekingen van bijzondere waardevermindering-verliezen op fondsen geassocieerd als FVPL, inclusief die met betrekking tot activa tak 23 die niet worden beïnvloed door de deposito-boekhouding en die hoger zijn dan in 2022.

4.4. Financiële kosten

In duizenden €	2023	2022
Rentelasten op bankrekeningen	(44)	(420)
Huidige leningen	(44)	(420)
Bankkosten	(46)	(68)
Andere financiële kosten	(54.551)	(47.831)
Gerealiseerde verliezen op beleggingen	(2) (13.683)	(43.974)
Intresten op leningen	(21.423)	(21.453)
Kosten van derivaten	(11.010)	(19.509)
Waardevermindering op beleggingen	(10.657)	(71.673)
Vergoedingen en beheerskosten	(20.306)	(36.538)
Totaal financiële kosten	(131.719)	(241.466)
<i>Financiële kosten - voor negatieve marktbevingen en gerealiseerde minderwaarden</i>	<i>(70.061)</i>	<i>(40.693)</i>
<i>Financiële kosten - negatieve marktbevingen en gerealiseerde minderwaarden</i>	<i>(61.658)</i>	<i>(200.773)</i>
	(131.719)	(241.466)

De financiële kosten omvatten bankrente lasten, bankkosten, waardecorrecties, gerealiseerde minderwaarden op beleggingen, ...

De overige financiële lasten worden beïnvloed door de stijging van de rente op REPO-operaties en de stijging van de rentelasten op Collectieve verzekeringscontracten. De herwaardering van vastgoedactiva is ook opgenomen in deze rubriek en is gedaald ten opzichte van 2022.

De gerealiseerde verliezen op beleggingen daalden met -30,3 miljoen euro in vergelijking met 2022. Dit wordt verklaard door de verbetering van de financiële markten in 2023.

Het bedrag onder de rubriek « Kosten van derivaten » wordt beïnvloed door de negatieve verandering in de waardering van de derivaten.

Dit omvat ook de niet efficiënte delen van de hedge accounting. Het bedrag van de inefficiëntie is aanzienlijk lager dan in 2022. Echter, de overige derivatenkosten van 2023 vertegenwoordigen gerealiseerde verliezen die daarentegen toenemen ten opzichte van 2022.

Onder de rubriek « Waardevermindering op beleggingen » omvat waardeverminderingen en ECL op fondsen die geclassificeerd zijn als FVPL.

De beheersvergoedingen en -kosten worden voornamelijk beïnvloed door waardeverminderingen op leningen en obligaties, evenals door de impact van ECL's op obligaties.

In 2022 werd een aanzienlijke waardevermindering op obligaties geboekt, wat de daling ten opzichte van het voorgaande jaar verklaart.

In duizenden €	2023	2022
Gerealiseerde winsten	5.260	72.261
Gerealiseerde verliezen	(11.586)	(43.032)
Financiële instrumenten	(6.326)	29.229
Winsten en verliezen gerealiseerd op beleggingen	33	(3)
Andere gerealiseerde winsten en verliezen	2.574	252
Totaal gerealiseerde winsten en verliezen	(1)+(2) (3.720)	29.478

Met betrekking tot financiële instrumenten zijn de meerwaarden in daling en de minderwaarden

eveneens. De “winsten en verliezen gerealiseerd op beleggingen” vertegenwoordigen de

winst of het verlies gerealiseerd op de verkoop van een materieel of immaterieel vast actief.

4.5. Financieel resultaat met betrekking tot de verzekeringsactiviteiten

In deze sectie worden de financiële kosten van de verzekeringsverplichtingen onder IFRS17 gepresenteerd. De grootste bijdrage komt van

contracten die volgens de BBA-benadering worden gewaardeerd.

In duizenden €	2023
BBA Benadering	(367.861)
PAA Benadering	(29.525)
Financieel resultaat met betrekking tot verzekeringscontracten	(397.386)

Deze bedragen zijn ook terug te vinden in de tabellen in respectievelijk sectie 3.13.2.2 en 3.13.2.3 waar de evolutie van de verzekeringsverplichtingen getoond wordt op basis van de

resultatenrekening van het boekjaar. Daarbij worden verzekerings- en financiële resultaten afzonderlijk gepresenteerd.

4.5.1. BBA-benadering

Het financiële resultaat heeft voornamelijk betrekking op de impact op de waarde van verzekeringsverplichtingen als gevolg van veranderingen in rentevoeten en andere economische parameters, zoals inflatie. Sommige van deze effecten worden echter niet weergegeven in resultatenrekening, maar in OCI. Dit is een gevolg van de keuze van de IFRS 17 waarderingsbenadering en de optie die de P&V Groep heeft

gekozen om de OCI toe te passen. Dit betekent dat het financiële verzekeringsresultaat wordt opgesplitst in een deel dat in P&L wordt opgenomen en een deel dat in OCI wordt opgenomen. De onderstaande tabel toont dit resultaat in zijn geheel, alsook de uitsplitsing ervan naar P&L en OCI. Daarnaast wordt het financieel verzekeringsresultaat ook opgesplitst in verschillende componenten.

In duizenden €	
Gekapitaliseerde rente	(428.068)
Effect van veranderingen in rentetarieven en andere financiële veronderstellingen	(555.572)
Effect van de wijziging in de schattingen tegen actuele wisselkoersen en aanpassing van de CSM tegen de koersen bij eerste opname	27.106
Financieel resultaat met betrekking tot verzekeringscontracten	(956.533)
<i>Opgenomen in P&L</i>	<i>(367.861)</i>
<i>Opgenomen in OCI</i>	<i>(588.672)</i>
	(956.533)

Het gedeelte dat in 2023 in P&L wordt opgenomen bedraagt 368 miljoen euro tegenover 313 miljoen euro in 2022. De verhoging van de

kosten is verbonden aan de IFRS curve in 2023. Het deel opgenomen in OCI bedraagt -589 miljoen euro, wat een netto-impact

vertegenwoordigt van -957 miljoen euro. Beide bedragen zijn ook terug te vinden in de eerste tabel van sectie 3.13.2.2.

De componenten van het financieel verzekeringsresultaat bestaan uit verschillende oorzaken die aan de basis liggen van de verandering in verzekeringsverplichtingen. Allereerst de gekapitaliseerde rente, die de jaarlijkse interestkost voorstelt op zowel BE, RA als CSM. De

impact van wijzigingen in de veronderstellingen op de economische parameters zit in de tweede component, die vooral betrekking heeft op veranderingen in rente- en inflatiecurves. De derde component vloeit voort uit het feit dat CSM bepaald wordt op basis van de initiële rentecurve (wat wij ook wel “locked-in rates” noemen), terwijl de BE bepaald wordt op basis van de huidige rentecurve.

4.5.2. PAA-benadering

Het financieel resultaat van 2023 voor de verzekeringscontracten die de PAA methode volgen, wordt in hetzelfde type tabel toegelicht als in de voorgaande sectie over de BBA methode. Merk op dat de portefeuilles gewaardeerd onder PAA methode over het algemeen minder gevoelig zijn aan wijzigingen in economische

parameters, met uitzondering van de ziektekostenverzekering die in dit bedrag is opgenomen en heel gevoelig blijft voor rente en inflatie. Door de PAA methode toe te passen kan enkel de LIC worden beïnvloed door bewegingen in financiële parameters.

In duizenden €

Gekapitaliseerde rente	(45.555)
Effect van veranderingen in rentetarieven en andere financiële veronderstellingen	(29.191)
Effect van de wijziging in de schattingen tegen actuele wisselkoersen en aanpassing van de CSM tegen de koersen bij eerste opname	4.690
Financieel resultaat met betrekking tot verzekeringscontracten	(70.057)
<i>Opgenomen in P&L</i>	<i>(29.525)</i>
<i>Opgenomen in OCI</i>	<i>(40.532)</i>
	(70.057)

Het bedrag dat wordt gepresenteerd als een financiële last in 2023 is -30 miljoen euro tegenover -10 miljoen euro in 2022. De stijging van deze last in 2022 wordt voornamelijk verklaard door het feit dat de inflatiekosten in 2022, die

in OCI werden opgenomen, vanaf 2023 worden afgeschreven via de resultatenrekening. De OCI positie beweegt met -41 miljoen euro in 2023.

4.6. Financieel resultaat met betrekking tot de herverzekeringsactiviteiten

Net als bij verzekeringsverplichtingen wordt er onder IFRS17 ook een financieel resultaat gegenereerd voor herverzekeringsactiva. Dit bestaat uit variaties in deze activa als gevolg van

veranderingen in financiële parameters. In 2023 vertegenwoordigt het financieel resultaat komende van herverzekeringscontracten een totaal van 5,5 miljoen euro.

In duizenden €	2023
PAA Benadering	5.545
Financieel resultaat met betrekking tot herverzekeringscontracten	5.545

De herverzekering genereert een financieel resultaat van 12 miljoen euro, waarvan ongeveer de helft (6 miljoen euro) zal worden opgenomen in de resultatenrekening van 2023. In 2022 was het in de resultatenrekening opgenomen bedrag vergelijkbaar (5 miljoen euro). Dit financiële resultaat komt voornamelijk voort uit

variaties in herverzekeringsactiva als gevolg van veranderingen in economische parameters zoals rente en inflatie, die de waarde van terug te vorderen bedragen beïnvloeden.

Het detail wordt getoond in volgende tabel.

In duizenden €	
Gekapitaliseerde rente	6.907
Effect van veranderingen in rentetarieven en andere financiële veronderstellingen	4.794
Effect van de wijziging in de schattingen tegen actuele wisselkoersen en aanpassing van de CSM tegen de koersen bij eerste opname	110
Financieel resultaat met betrekking tot herverzekeringscontracten	11.810
<i>Opgenomen in P&L</i>	<i>5.545</i>
<i>Opgenomen in OCI</i>	<i>6.265</i>
	11.810

4.7. Administratieve en operationele kosten

In duizenden €	2023	2022
Kosten op leasingcontracten	3.053	3.016
Administratiekosten	70.460	63.938
Andere	845	807
Totaal overige operationele en administratieve kosten	74.358	67.761

De operationele en administratieve kosten stijgen met 6,6 miljoen euro, hoofdzakelijk door een toename van de administratieve kosten met 6,5 miljoen euro. Deze stijging verklaart zich voornamelijk door de toename van de algemene

kosten ten gevolge van de uitzonderlijke indexatie van de lonen in 2023 gedeeltelijk gecompenseerd door de in vereffeningstelling van de maatschappij Private Insurer.

4.8. Aandeel van de winst van de geassocieerde deelnemingen

Het resultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast is toegenomen met 2,1 miljoen. Dit vertegenwoordigt de stijging van het resultaat van de geassocieerde

deelnemingen. Het détail van de resultaten verbonden aan de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast bevindt zich in hoofdstuk 2.2.4.

4.9. Overige opbrengsten / kosten

Deze rubriek omvat enerzijds de netto-impact van de belastingaanpassing in de vennootschap Private Insurer van 7,6 miljoen euro in 2023 tegenover 0,8 miljoen euro in 2022 en anderzijds de evolutie van de run-off voorziening in

Private Insurer, die -3,0 miljoen euro bedroeg in 2022 tegenover 6,8 miljoen euro in 2023. De commissies en andere inkomsten stijgen met 1,4 miljoen euro in vergelijking met 2022.

4.10. Belastinglasten/-inkomsten in de resultatenrekening

De verdeling van de belastinglasten ziet er als volgt uit:

In duizenden €	2023	2022
Verschuldigde belastingen	(16.745)	(16.993)
Uitgestelde belastingen	(5.299)	13.846
Totaal winstbelastingen op de resultaten	(22.044)	(3.147)

Het totaal van de winstbelastingen op het resultaat is met 18,9 miljoen euro toegenomen (van 3,1 miljoen euro in 2022 naar 22,0 miljoen euro in 2023). De verschuldigde belastingen zijn

stabiel terwijl de uitgestelde belastingen stijgen. Het resultaat voor belastingen is gestegen van 31,4 miljoen euro in 2022 naar 91,5 miljoen euro in 2023.

4.10.1. Invorderbare belastingen

De over de verslagperiode verschuldigde en opeisbare belastingverplichtingen of -vorderingen worden gewaardeerd tegen het bedrag dat men verwacht te betalen of te ontvangen van de belastingadministratie. De aanslagvoeten en de fiscale regelingen die gebruikt worden om die bedragen te bepalen, zijn diegene die, in de landen waar de P&V Groep actief is en belastbare inkomsten genereert, op de afsluitingsdatum toegepast of zo goed als toegepast zijn.

De invorderbare belasting die betrekking heeft op elementen die geboekt werden hetzij in overige componenten van het totale resultaat, hetzij rechtstreeks in het eigen vermogen, zal worden geboekt in overige componenten van het totale resultaat of in het eigen vermogen, en niet in de resultatenrekening.

In duizenden €	2023	2022
Inkomstenbelastingen	(16.576)	(15.433)
Aanpassingen mbt voorafgaande jaar	(100)	(1.582)
Overige belastingen	(68)	22
Totaal verschuldigde belastingen	(16.745)	(16.993)

De verschuldigde belastinglasten blijven stabiel in vergelijking bij vorig boekjaar.

4.10.2. Afstemming tussen de belastinglast en de toepasbare aanslagvoet

In duizenden €	2023	2022
Vennootschapsbelastingen van het boekjaar	(16.745)	(16.993)
Uitgestelde belastingen	(5.299)	13.846
Vennootschapsbelastingen en uitgestelde belastingen	(22.044)	(3.147)
Resultaat na belastingen	69.461	28.269
Théoretisch belastbaar resultaat	91.505	31.416
<i>Normaal tarief België</i>	<i>25,00%</i>	<i>25,00%</i>
Théoretische belastinglast	(22.876)	(7.854)
Terugname belastingen (vrijgesteld resultaat)	(2.901)	(377)
Verworpen uitgaven en definitief belaste inkomsten	3.911	5.437
Anderen	(178)	(353)
Opbrengst (kost) van de reële belasting	(22.044)	(3.147)
Gemiddelde effectieve belastingdruk	24,09%	10,02%

Het gemiddelde effectieve belastingtarief voor 2023 bedraagt 24,09% tegenover 10,02% vorig jaar. Het gemiddelde effectief tarief wordt voornamelijk beïnvloed door de belastingvrije

opbrengsten met betrekking tot de meerwaarden gerealiseerd op de aandelenportefeuille, evenals door de schommelingen in de verworpen uitgaven en de definitief belaste inkomsten.

4.10.3. Uitgestelde belastingen

De uitgestelde belasting wordt geboekt volgens de methode van de variabele overdracht voor de tijdelijke verschillen die op de afsluitingsdatum bestaan tussen enerzijds de belastbare grondslag van de activa en passiva en anderzijds hun boekwaarde in de balans.

Een uitgestelde belastingverplichting moet voor alle belastbare tijdelijke verschillen worden geboekt, behalve:

- Wanneer de uitgestelde belastingverplichting gegenereerd wordt door de initiële opname van de goodwill of de initiële opname van een actief of een passief in een transactie die geen bedrijfscombinatie is en op het moment van de transactie geen invloed heeft op de boekhoudkundige winst noch de belastbare winst (of het belastingverlies);
- Voor de belastbare tijdelijke verschillen in verband met deelnemingen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures, wanneer een controle van de

vervaldag van afwikkeling van de tijdelijke verschillen mogelijk is en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Er moet een uitgestelde belastingvordering worden geboekt voor alle aftrekbare tijdelijke verschillen, overdrachten van belastingverliezen of niet-opgenomen belastingkredieten voor zover de kans bestaat dat er een belastbare winst beschikbaar zal zijn waarop die aftrekbare tijdelijke verschillen, overdrachten van belastingverschillen en niet-opgenomen belastingkredieten aangerekend kunnen worden, behalve:

- Wanneer de uitgestelde belastingvordering in verband met het aftrekbare tijdelijke verschil gegenereerd wordt door de initiële opname van een actief of een passief in een transactie die geen bedrijfscombinatie is en op het moment van de transactie geen invloed heeft op de boekhoudkundige winst noch de belastbare winst (of het belastingverlies);

- Voor de aftrekbare tijdelijke verschillen in verband met deelnemingen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt de uitgestelde belastingvordering enkel geboekt voor zover de kans bestaat dat het tijdelijke verschil in een nabije toekomst afgewikkeld zal worden en er een belastbare winst beschikbaar zal zijn waarop het tijdelijke verschil aangerekend kan worden.

De boekwaarde van een uitgestelde belastingvordering moet worden herzien op elke afsluitingsdatum en worden verminderd voor zover het niet meer waarschijnlijk is dat een voldoende belastbare winst toelaat om geheel of gedeeltelijk te profiteren van het voordeel van die activa. De niet-geboekte uitgestelde belastingvorderingen worden opnieuw gewaardeerd op elke afsluitingsdatum en worden geboekt voor zover het waarschijnlijk is geworden dat een toekomstige belastbare winst zal toelaten om ze in te vorderen.

In duizenden €	2023	2022
Oorsprong van tijdelijke verschillen	(5.299)	13.846
Totaal uitgestelde belastingen	(5.299)	13.846

De correctie op de uitgestelde belastingen heeft vooral betrekking op de activering van uitgestelde belastingen (i) op overdraagbare tekorten, (ii) op de tijdelijke verschillen tussen het fiscale resultaat en het boekhoudkundige resultaat IFRS en (iii) op de boekingen in de geconsolideerde rekeningen.

4.11. Dividenden

Voor het boekjaar 2023 zal aan de Algemene Vergadering de uitkering worden voorgesteld van 0,5 miljoen euro aan de Stichting P&V en aan de VZW Assuraccess die tot doel heeft de toegang tot verzekeringen te vergemakkelijken,

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die in 2023 doorlopend van toepassing zullen zijn.

De uitgestelde belasting met betrekking tot de elementen geboekt buiten het resultaat wordt buiten het resultaat opgenomen. De elementen van de uitgestelde belastingen worden geboekt in correlatie met de onderliggende transactie, hetzij in niet-gerealiseerde resultaten, hetzij rechtstreeks in het eigen vermogen.

De uitgestelde belastingverplichtingen en -vorderingen worden gesaldeerd als de entiteit een in rechte afdwingbaar recht heeft om de actuele belastingvorderingen te salderen met de actuele belastingverplichtingen en wanneer de uitgestelde belasting betrekking heeft op dezelfde belastbare entiteit en dezelfde belastingadministratie.

Het resultaat van de uitgestelde belastingen wordt voornamelijk beïnvloed door het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van de financiële instrumenten dat een impact van -3,7 miljoen euro vertegenwoordigt in 2023 tegenover 3,0 miljoen euro in 2022 (zie toelichting 3.16). Een andere belangrijke invloed heeft betrekking op de verschillende technische voorzieningen.

evenals 4,6 miljoen euro aan de coöperanten van aandelen van categorie A, B en C. Het saldo van het resultaat zal worden toegewezen aan het overgedragen resultaat.

5. Toelichtingen bij de elementen die niet in het overzicht van de financiële positie zijn inbegrepen

5.1. Verbonden partijen

Een **verbonden partij** is een persoon of entiteit die verbonden is met de entiteit die haar jaarrekening opstelt:

(a) een natuurlijke persoon (of nauwe verwant van de natuurlijke persoon) is met de P&V Groep verbonden als die persoon zeggenschap of gezamenlijke zeggenschap uitoefent of een invloed van betekenis heeft op de P&V Groep of behoort tot de managers op sleutelposities in P&V of in haar moedermaatschappij;

(b) een entiteit is met P&V verbonden indien zich een van de volgende situaties voordoet:

1. De entiteit en P&V behoren tot dezelfde groep;
2. Een entiteit is een geassocieerde deelneming van de andere entiteit;
3. Beide entiteiten zijn joint ventures van eenzelfde derde;
4. De entiteit is een regeling inzake vergoeding na uitdiensttreding voor de medewerkers van P&V of een entiteit verbonden met P&V;

5.1.1. Verbonden partijen

Onderstaande tabel bevat een lijst van de partijen die aan de P&V Groep verbonden zijn, met uitzondering van de geconsolideerde dochterondernemingen. Die entiteiten zijn aan de P&V Groep verbonden aangezien het om de

5. Onder (a) bedoelde persoon oefent zeggenschap uit over de entiteit.

Een **transactie tussen verbonden partijen** is een overdracht van middelen, dienstverleningen of verplichtingen tussen verbonden partijen, ongeacht of hiervoor een prijs in rekening wordt gebracht.

Managers op sleutelposities zijn die personen die bevoegd en verantwoordelijk zijn voor het plannen en sturen van en het uitoefenen van zeggenschap over de activiteiten van de entiteit, hetzij op directe hetzij op indirecte wijze, met inbegrip van elke directeur (bestuurslid of niet) van die entiteit.

Bezoldiging omvat alle personeelsbeloningen (zoals gedefinieerd in IAS 19 Personeelsbeloningen). Personeelsbeloningen zijn alle vormen van vergoedingen die zijn betaald of nog worden betaald of verstrekt door of voor rekening van de entiteit in ruil voor verrichte prestaties ten behoeve van de entiteit. Beloning omvat de op aandelen gebaseerde betalingen.

ultieme moedermaatschappij (UMM), de geassocieerde deelnemingen (ASS) of joint ventures (JV) van dezelfde groep gaat, alsook de managers op sleutelposities van P&V (MC).

				2023	2022	2021
Naam	Verbonden partijen	Land van oprichting	Belangrijkste commerciële activiteit	% van deelneming		
PSH S.C.	UMM	België	Uiteindelijke moedermaatschappij	Uiteindelijke moedermaatschappij	Uiteindelijke moedermaatschappij	Uiteindelijke moedermaatschappij
Multipharma Group S.C.	ASS	België	Alle financiële transacties, effecten en onroerende zaken met betrekking tot de apotheek.	48,89%	48,89%	48,89%
Ima Benelux S.A.	JV	België	Alle bijstandsuitkeringen en bijstand in het voordeel van personen, of zij op reis zijn of thuis, elke studie of raadgeving die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de hogervermelde domeinen.	33,00%	33,00%	33,00%
Leden van de Raad van Bestuur	LDC		Zie lijst hieronder.	-	-	-

De lijst van bestuurders en uitvoerende leden wordt hieronder weergegeven:

Naam	Land van verblijf	Statuut	Wijzigingen van de mandaten
Hilde Vermaillen	België	Voorzitter van het Directiecomité en administrateur	
Martine Magnée	België	Lid van het Directiecomité en administrateur	Ontslag met ingang van 01/10/2023
Johan Dekens	België	Lid van het Directiecomité en administrateur	
Sophie Misselyn	België	Lid van het Directiecomité en administrateur	
Michel Lüttgens	België	Lid van het Directiecomité en administrateur	
Nicolas Fauvarque	België	Lid van het Directiecomité en administrateur	
Jeroen Spinoy	België	Lid van het Directiecomité en administrateur	Benoemd met ingang van 01/09/2023

Wat betreft de niet-uitvoerende bestuurders, kan de lezer de lijst raadplegen die terug te

vinden is onder het punt '5.2.1 Risicobeheerstructuur' van dit rapport.

5.1.2. Transacties aangaan met verbonden partijen

De transacties met verbonden partijen worden marktconform uitgevoerd. Voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2023 heeft de P&V Groep geen enkele voorziening aangelegd voor dubieuze vorderingen met betrekking tot de bedragen verschuldigd door verbonden partijen (andere dan de geconsolideerde filialen). Die waardering gebeurt bij elke afsluiting door de financiële situatie van de verbonden partijen te analyseren, alsook de markt waarin ze actief zijn.

Er is door P&V Verzekeringen of door haar filialen geen enkele lening, behalve hypothecaire leningen, toegekend ten voordele van de hierboven beschreven verbonden partijen.

Transacties tussen P&V Verzekeringen of haar geconsolideerde dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen en joint ventures die volgens de vermogensmutatiemethode worden verwerkt, worden in onderstaande tabel weergegeven:

In duizenden €	2023		2022	
	Vervallen intresten	Resterend saldo	Vervallen intresten	Resterend saldo
Geassocieerde ondernemingen en joint ventures (ASS & JV)	-	450	2	450
Totaal leningen aan (van) verbonden partijen	-	450	2	450

5.1.3. Vergoedingen aan de verbonden partijen: Directiecomité

De bestuurders en de leden van het Directiecomité van P&V Verzekeringen worden beschouwd als de managers op sleutelposities. De lijst van managers op sleutelposities is opgenomen in paragraaf 5.2.1.1. van hoofdstuk 5.2.1. Risicobeheerstructuur.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de bedragen die door de P&V Groep zijn toegekend met betrekking tot allerlei beloningen en andere voordelen die aan de directieleden voor elk van de gepresenteerde jaren zijn toegekend.

In duizenden €	2023	2022
Korte termijn voordelen	3.450	2.352
Vergoedingen na de uitdiensttreding	913	696
Totaal beloning van de leden van het directiecomité	4.364	3.048

De voordelen op korte termijn omvatten het bedrag van de vergoedingen gestort aan de leden van het Directiecomité.

betaling van de pensioenen van het Directiecomité.

De vergoedingen na uitdiensttreding stemmen overeen met het gecumuleerde bedrag van de voorziene of vastgestelde bedragen m.b.t. de

Het bedrag van de vergoedingen en de zitpenningen toegekend aan niet-uitvoerende bestuurders op basis van hun aanwezigheid op vergaderingen van de Raad van Bestuur, is het volgende:

In duizenden €	2023	2022
Zitpenningen	520	406

5.1.4. Tegenstrijdig belang

Op zijn vergadering van 27 april 2023 werd de Raad van Bestuur op de hoogte gebracht van het voornemen om een lening van 7.500.000 EUR toe te staan aan de VZW Réseau Solidaris Wallonie, een entiteit waarin sommige bestuurders van P&V Verzekeringen ook een bewindvoedersmandaat hebben.

In toepassing van artikel 93 van de wet van 13 maart 2016 betreffende het statuut van en de controle op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen, werd deze operatie eerder voorgelegd aan de Raad van Bestuur, waardoor

deze zich kon verzetten tegen de toekenning van deze lening onder de gestelde voorwaarden.

Rekening houdend met het feit dat de beslissing om de lening toe te kennen niet onder de bevoegdheid van de Raad van Bestuur valt, geeft zij geen aanleiding tot een belangenconflict van haar kant.

Per 31 december 2023 is de overeenkomst nog niet ondertekend. De lening zal in de loop van 2024 worden verstrekt.

5.2. Doelstellingen en beleid betreffende risicobeheer

5.2.1. Risicobeheerstructuur.

De risicobeheerstructuur van de P&V Groep omvat alle strategieën, processen en procedures noodzakelijk voor het voortdurend identificeren, opvolgen, beheren en verklaren van risico's, waaraan de P&V Groep is of zou kunnen blootgesteld zijn, evenals van de onderlinge samenhang tussen deze risico's, op individueel en geaggregeerd niveau. Deze regeling spitst zich toe op de volgende dimensies:

Een gestructureerd geheel van risicopolicy's op strategisch, tactisch en operationeel niveau bepaalt het kader van de regels nodig voor het risicobeheer. Ze dekken alle risico's van de P&V Groep.

De policy's helpen om het verband tussen de doelstellingen van de P&V Groep en haar risicobeheerstrategie met betrekking tot deze doelstellingen te verduidelijken.

P&V Verzekeringen heeft een beleidsstructuur die een scheiding bewerkstelligt tussen enerzijds de leiding over de activiteiten die aan een Directiecomité wordt toevertrouwd en anderzijds de bepaling van het algemene beleid die aan de Raad van Bestuur toekomt.

- Het Directiecomité is belast met het operationele beheer van P&V Verzekeringen, de toepassing van het risicobeheersysteem en de implementatie van een passende

organisatorische en operationele structuur, binnen de grenzen van de algemene strategie zoals vastgesteld door de Raad van Bestuur. Dat operationele bestuur geschiedt op basis van een bevoegdheidsoverdracht van de Raad van Bestuur aan het Directiecomité en omvat alle bestuursbevoegdheden van de Raad van Bestuur, met uitzondering van de bevoegdheden die door de wet expliciet aan de Raad van Bestuur worden toevertrouwd;

- De Raad van Bestuur bepaalt de algemene strategie van het bedrijf en het daaruit voortvloeiende strategische beleid op verschillende specifieke gebieden (risico's, duurzaamheid, verzekering, herverzekering, kapitaalbeheer, beloning, enz.) De Raad houdt ook toezicht op de activiteiten van het bedrijf. Algemeen beschouwd stelt de Raad van Bestuur alle handelingen die hem krachtens het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen zijn voorbehouden.

Er zijn een aantal gespecialiseerde comités van de Raad van Bestuur opgericht:

- Het Audit- en Risicocomité :

- vervult de opdrachten die het op grond van artikel 49 van de Solvency II-wet kreeg toegewezen. Het zorgt voor de follow-up van het proces voor de uitwerking van de financiële informatie, de wettelijke controle van de rekeningen en de efficiëntie van het interne controle- en risicobeheersysteem van de vennootschap;
 - adviseert de Raad van Bestuur over alle aspecten in verband met de strategie en het tolerantieniveau voor de huidige en toekomstige risico's. Daarnaast staat het de Raad van Bestuur ook bij in zijn controlefunctie op de toepassing van die strategie door het Directiecomité.
- Het Remuneratiecomité heeft de opdracht om de Raad van Bestuur bij te staan bij de bepaling en de uitvoering van het remuneratiebeleid van de bestuurders, de leden van het Directiecomité, de verantwoordelijken van de onafhankelijke controlefuncties en de personeelsleden van de vennootschap wiens beroepsactiviteit een materiële impact kan hebben op het risicoprofiel van de vennootschap;
 - Het Benoemingscomité heeft de opdracht om de Raad van Bestuur bij te staan bij de bepaling en de uitvoering van het bekwaamheidsbeleid van de bestuurders, de leden van het Directiecomité, de verantwoordelijken van de onafhankelijke controlefuncties en de hogere leidinggevende posities.

Het Audit- en Risicocomité bestaat voornamelijk uit onafhankelijke bestuurders.

Bovendien beschikken de leden van het Audit- en Risicocomité gezamenlijk over een algemene vakbekwaamheid op het gebied van de activiteiten van de vennootschap en op het gebied van boekhouding en audit. Minstens één van zijn leden beschikt over een individuele vakbekwaamheid op het gebied van boekhouding en audit.

De leden van het Audit- en Risicocomité hebben individueel de vereiste kennis, vaardigheden, ervaring en bekwaamheid om de strategie en het risicotolerantieniveau van de onderneming te begrijpen en toe te passen.

Met het oog op een permanente optimalisering van zijn werking maakt de Raad van Bestuur elk jaar een evaluatie van zijn omvang, samenstelling en werking. Daarbij evalueert de Raad van Bestuur met name zijn behoeften en die van zijn gespecialiseerde comités op het gebied van kennis, ervaring en specialisaties, rekening houdend met het collectieve competentieprofiel dat voor de Raad van Bestuur is bepaald. Bovendien gaat hij na of de bestuurders voldoende tijd uittrekken voor de uitoefening van hun mandaat en nog altijd over de vereiste beroeps-eer voor de functie beschikken.

Op het remuneratiebeleid van de bestuurders en leden van het Directiecomité zijn de volgende principes van toepassing:

- De beloning van de niet-uitvoerende bestuurders wordt vastgelegd door de Algemene vergadering, op advies van het Remuneratiecomité;
- De beloning van de leden van het Directiecomité wordt vastgelegd door de Raad van Bestuur, op advies van het Remuneratiecomité;
- De beloning van de niet-uitvoerende bestuurders (met inbegrip van de onafhankelijke bestuurders) bestaat uit een vaste vergoeding en zitpenningen voor elke vergadering van de Raad van Bestuur waaraan ze hebben deelgenomen. De leden van de gespecialiseerde comités genieten een vaste vergoeding en bijkomend presentiegeld waarvan het bedrag varieert naargelang het comité waartoe ze behoren. Het bedrag van de zitpenningen en van de vaste bezoldiging kan worden aangepast aan de marktevolutie en de evolutie van de verantwoordelijkheden. Het is niet gekoppeld aan de resultaten van de onderneming;

- De verloning van de leden van het Directiecomité is gericht op collegialiteit en maakt deel uit van een degelijk en effectief risico-beheer. Ze is samengesteld uit:
 - een vaste beloning die wordt bepaald op basis van het peil dat op de markt van toepassing is. Het bedrag van die beloning is identiek voor alle leden van het Directiecomité, met uitzondering van de voorzitter, die in die hoedanigheid een hogere beloning ontvangt;
 - een variabele beloning die wordt bepaald op basis van een a posteriori evaluatie, die

wordt uitgevoerd op grond van de situatie van de onderneming en de kwaliteit van het bestuur. De variabele beloning bedraagt maximaal 25% van de vaste beloning.

Er wordt een systeem van uitstel van betaling van variabele beloning toegepast. Het bestaat uit het inhouden van 42% van de variabele beloning, waarvan de uitkering over een periode van 3 jaar wordt gespreid.

De variabele verloning (inclusief het uitgestelde deel) wordt in ieder geval enkel verworven indien de financiële situatie van de P&V Groep het toelaat.

5.2.1.1. De instanties

Op 31 december 2023 zijn de instanties van de P&V Groep samengesteld als volgt:

Raad van bestuur

(*) Onafhankelijke bestuurders :

Niet-uitvoerende bestuurders

- Paul CALLEWAERT, Voorzitter
- Filip ABRAHAM (*)
- Aurore ANDRE
- Kristel DEBACKER
- Victor FABRY
- Yves GODIN
- Luca HAIDARI
- Inge NEVEN (*)
- Françoise PERONNET
- Jean-Paul PHILIPPOT (*)
- Anne-Marie ROUMIEUX (*)
- Alain THIRION
- Mieke VANMARCKE
- Nico WYCKAERT

Uitvoerende bestuurders :

- Johan DEKENS
- Nicolas FAUVARQUE
- Michel LÜTTGENS
- Sophie MISSELYN
- Jeroen SPINOY
- Hilde VERNAILLEN

Comité van audit et risico

- Jean-Paul PHILIPPOT (*), Voorzitter

- Filip ABRAHAM (*)
- Victor FABRY
- Yves GODIN
- Inge NEVEN (*)
- Anne-Marie ROUMIEUX (*)

Remuneratiecomité

- Paul CALLEWAERT, Voorzitter
- Victor FABRY
- Jean-Paul PHILIPPOT (*)

Benoemingscomité

- Paul CALLEWAERT, Voorzitter
- Yves GODIN
- Jean-Paul PHILIPPOT (*)
- Alain THIRION
- Nico WYCKAERT

Directiecomité

- Hilde VERNAILLEN, Voorzitter
- Johan DEKENS
- Nicolas FAUVARQUE
- Michel LÜTTGENS
- Sophie MISSELYN
- Jeroen SPINOY

Commissaris

KPMG Bedrijfsrevisoren vertegenwoordigd door Kenneth VERMEIRE.

Wijzigingen in de samenstelling van de bestuursorganen sinds 1 januari 2024 :

Ontslag van Nicolas Fauvarque als lid van het Directiecomité en bestuurder met ingang van 3 mei 2024.

5.2.1.2. Risk governance

De handvesten en beleidsmaatregelen ('policy's') zorgen voor consistentie tussen de risicobeheerstrategie en de concrete implementatie ervan op het terrein, in het bijzonder door de integratie van het risicobeheersysteem in de organisatorische en besluitvormingsprocessen en dit op alle besluitvormingsniveaus.

5.2.1.3. Methodologie

De charters en beleidsvormen beschrijven de methoden die worden gebruikt voor het beheer en de beoordeling van zowel kwalitatieve als kwantitatieve risico's.

In overeenstemming met het beleid voor niet-financieel risicobeheer, berust de kwalitatieve risicobeoordeling hoofdzakelijk op een proces van identificatie en beoordeling van de risico's en van de kwaliteit van de operationele controles door de operationele teams zelf (« Internal Control / Risk and Control Self-Assessment »). Dit proces is eveneens een fundamenteel onderdeel van het proces ORSA beschreven in het ORSA-beleid.

In termen van een kwantitatieve evaluatie van de risico's, heeft de P&V Groep, in het kader van de eerste pijler betreffende Solvency II, geopteerd voor de standaard aanpak en tevens is zij, in het kader van ORSA, de relevantie nagegaan van de hypothesen die deze standaard formule ondersteunen. Deze aanpak wordt beschreven in de beleidsvorm ORSA.

5.2.1.4. Implementatie en werking

De charters, beleidsvormen, richtlijnen en andere instructienota's en werkwijzen

5.2.2. Belangrijkste risico's en onzekerheden

Het schema hierna geeft een bondig overzicht van de risico's waaraan de P&V Groep is

beschrijven de manier waarop de risicobeheerstructuur op het terrein wordt toegepast.

De implementatie en de toepassing van de risicobeheerstructuur, op het niveau van de operationele activiteiten van de onderneming, zijn gebaseerd op een strikte naleving van de rollen en verantwoordelijkheden van de drie verdedigingslijnes.

5.2.1.5. Reporting

De verschillende beleidsvormen beschrijven de rapporten, opgesteld om een actief, samenhangend en transparant beheer van de betrokken risico's te waarborgen, en de ontvangers van deze rapporten.

Onder deze rapporten bevinden zich onder andere ORSA, RSR en SFCR bestemd voor het Directiecomité en de Raad van Bestuur die het mogelijk maken het niveau en de evolutie van het risicoprofiel van de onderneming te beoordelen ten opzichte van haar capaciteit inzake risicoabsorptie door rekening te houden met haar risicobereidheid.

5.2.1.6. Herziening

De risicobeheerstructuur integreert een periodieke herziening door het Directiecomité, minstens één maal per jaar, van zijn doeltreffendheid ten opzichte van de beoogde doelstellingen, zowel strategisch als reglementair. Haar conclusies zijn in het bijzonder hernomen in haar jaarlijks rapport met betrekking tot de efficiëntie van zijn governance.

blootgesteld en zoals die zijn vastgesteld in de periodieke evaluaties van de risico's en in het

bijzonder in haar eigen interne beoordeling van de risico's en de solvabiliteit.

Verzekeringsrisico Niet-Leven en Ziekte NSLT	Verzekeringsrisico Leven	Ziekteverzekeringsrisico	Marktrisico	Wanbetalingsrisico / tegenpartijrisico	Operationele risico	Liquiditeitsrisico	Strategisch en zakelijkrisico
Premies	Sterfte	Levensduur /Sterfte	Rente	Herverzekering	Fraude	Recurrente liquiditeit	Strategisch
Provisies	Levensduur	Arbeidsongeschiktheid	Aandelen	Afgeleide instrumenten	Inzetbaarheid		Reputatie
Ramp Niet-Leven	Kosten leven	Kosten/Herziening	Vastgoed	Hypothecaire leningen	Naleving en gedrag	Uitvoering, processen projectbeheer	Duurzaamheid
	Afkoop	Ramp	Spread	Overige	Schade aan materiële activa		
	Ramp leven	Overige	Valuta		IT en technologie		
			Concentratie		Derde		
			Inflatie		Bedrijfscontinuïteit		

Schema – Risicotaxonomie P&V Groep

Elk jaar beoordeelt de P&V Groep de risico's die zowel kansen als mogelijke bedreigingen kunnen vormen om er zo de beste oplossing voor te kunnen vinden.

Op basis daarvan wordt vastgesteld aan welke grote risico's de Groep voor elk van haar activiteiten is blootgesteld en worden er acties ondernomen om die risico's te beperken.

Dit zijn de voornaamste risico's waaraan de P&V Groep is blootgesteld:

- Het strategisch risico: het risico van verlies of waardeverandering als gevolg van het onvermogen om passende bedrijfsplannen en -strategieën uit te voeren, beslissingen te nemen, middelen toe te wijzen of zich aan te passen aan veranderingen in de bedrijfsomgeving;
- Financiële risico's en met name risico's in verband met rentewijzigingen, aandelen-, obligatie- en inflatierisico's;
- De verzekeringsrisico's en meer bepaald het verzekeringstechnisch risico, de onder-reservering en het catastroferisico in Niet-Leven;
- De zogenaamde niet-financiële risico's, zoals het risico in verband met het vermogen

om talent aan te trekken en te behouden, cyberrisico's, risico's in verband met klimaatverandering, datarisico's, risico's in verband met het toenemende gebruik van derden, alsmede conformiteitsrisico's.

De risico's uit het schema hierboven worden hierna uitgebreider beschreven.

De verzekeringsrisico's Niet-Leven omvatten:

- Het risico dat de aan de verzekerden gevraagde premies niet toereikend zijn;
- Het risico dat de technische voorzieningen als dekking voor de verbintenissen tegenover de verzekerden (hoofdzakelijk voor toekomstige schadegevallen en pensioenuitkeringen) niet toereikend zijn;
- Het catastroferisico waarbij tal van verzekerden zijn betrokken;
- Het risico in verband met het aflopen van contracten, d.w.z. niet-verlengde contracten.

De verzekeringsrisico's Leven omvatten:

- Het risico dat het aantal overlijdens dat door contracten is gedekt, hoger is dan geraamd;
- Het risico dat de levensverwachting van de verzekerden die een pensioencontract hebben, hoger is dan geraamd;
- Het risico verbonden aan toekomstige contractbeheerkosten die hoger kunnen uitvallen dan gebudgetteerd;
- Het risico verbonden aan het verval van contracten, namelijk contracten die vóór de eindvervaldag worden opgezegd;
- Het catastroferisico waarbij tal van verzekerden zijn betrokken;

De verzekeringsrisico's Ziektekosten zijn van dezelfde aard als de verzekeringsrisico's Leven en Niet-Leven.

De marktrisico's zijn verbonden aan de beleggingen die de maatschappij doet, namelijk:

- Het renterisico dat hoofdzakelijk tot uiting komt in een langdurige lage renteperiode of een plotse rentestijging;
- Het risico op een forse daling van de aandelenkoersen;
- Het risico op een minwaarde op vastgoedbeleggingen;
- Het risico op een toename van het wanbetalingsrisico van de emittenten van leningen;
- Het valutarisico in verband met wisselkoersschommelingen;
- Het risico op concentratie in te weinig gediversifieerde activa;
- Het risico van inflatie die de kosten van schadevergoedingen zal opdrijven, met name bij onroerend goed- en motorrijtuigenverzekeringen, omdat tekorten aan materiaal, arbeid, onderdelen en reserveonderdelen de algemene kosten doen stijgen.

Het wanbetalings- en tegenpartijrisico ontstaat door de mogelijke niet-terugbetaling door de tegenpartijen/debiteuren van de maatschappij, zoals herverzekeraars, tegenpartijen in het

kader van afgeleide producten, tussenpersonen, klanten en hypothecaire kredietnemer.

De operationele risico's komen tot uiting in:

- Interne of externe fraude;
- Arbeidspraktijken en veiligheid op de werkplek;
- Niet-naleving van toepasselijke wet- en regelgeving;
- Schade aan de fysieke activa van P&V;
- Gevolgen van IT- en technologieproblemen ;
- Uitbesteding aan een derde partij ;
- Een onvermogen om de activiteiten van P&V normaal uit te voeren;
- Een probleem met de uitvoering, het procesbeheer of de projecten.

Het liquiditeitsrisico bestaat erin over onvoldoende liquiditeiten tegen een houdbare prijs te beschikken op het ogenblik dat de maatschappij haar vervaldata moet naleven.

Het strategische risico bestaat erin niet de juiste strategie toe te passen of te mislukken in de uitvoering ervan.

Het reputatierisico houdt in dat we negatieve publiciteit krijgen die het vertrouwen van de verzekerden aantast.

Duurzaamheidsrisico (sustainability) wordt gedefinieerd als een gebeurtenis of situatie op milieu-, sociaal of bestuursgebied die, indien ze zich voordoet, een aanzienlijk bestaand of potentieel negatief effect zou kunnen hebben op de waarde van de belegging. Het duurzaamheidsrisico kan in drie categorieën worden onderverdeeld:

- Fysiek risico (gerelateerd aan de klimaatverandering), dat rechtstreeks verband houdt met klimatologische gebeurtenissen (zoals overstromingen, branden, stormen) en met klimatologische veranderingen op lange termijn (zoals neerslag, extreme temperatuurschommelingen, zeespiegel, gemiddelde temperatuurstijging);

- Het overgangsrisico dat voortvloeit uit de evolutie/overgang naar een koolstofarme samenleving. Dit risico kan gevolgen hebben voor de winstgevendheid en de investeringsstrategie;

- Aansprakelijkheidsrisico in verband met klimaatverandering (bv. rechtszaken, enz.).

Voor alle belangrijke risico's van de P&V Groep worden risicomatigende maatregelen genomen.

5.3. Gebeurtenissen na balansdatum

Er heeft zich een gebeurtenis voorgedaan na de datum van opstellen van de jaarrekening 2023 die waarschijnlijk een aanzienlijke invloed zal hebben op de verdere ontwikkeling van de vennootschap Multipharma CV (een filiaal van Multipharma Group CV, waarin de P&V Groep een belangrijke participatie heeft). Eind april

2024 werd een aandelenkoopovereenkomst ondertekend, met bepaalde opschortende voorwaarden, voor de verwerving van de aandelen van de vennootschap Popelin BV momenteel eigendom van Goed. De overeenkomst voorziet in de overname van 88 apotheken en de groothandel in farmaceutische producten.

5.4. Human resources

Op 31 december 2023, telde het personeelsbestand van de verzekeringsmaatschappijen van

de P&V Groep 1.437 personen tegenover 1.442 personen op 31 december 2022.

	2023		2022	
	Aantal	VTE*	Aantal	VTE*
P&V Verzekeringen	1.437	1.364,9	1.442	1.359,2
Overige maatschappijen	56	54,0	59	56,6
Totaal groep	1.493	1.418,9	1.501	1.415,8

*VTE: Voltijds Equivalenten

5.5. Eventuele activa en passiva

1/. De voorbereidingen voor de procedure die Private Insurer heeft aangespannen tegen de voormalige bestuurders en de commissaris worden voortgezet.

De uitwisseling van de conclusies tussen de partijen vindt plaats volgens de agenda van de vastgestelde procedure. De pleidooien staan

nog steeds gepland op 9, 10, 11 en 12 september 2024.

2/. Wat betreft de procedures met betrekking tot polissen met een fiscaal simulatierisico, werden in juni 2023, in overeenstemming met de strategie die werd ingevoerd om alle onopgeloste zwarte dossiers op te lossen (noch juridische

procedures gestart, noch transactie, noch onderhandelingen), 11 nieuwe gerechtelijke procedures ingeleid op initiatief van Private Insurer tegen de polishouders in kwestie, om een beslissing af te dwingen en een mogelijk risico op verjaring te vermijden. Deze golf van nieuwe dagvaardingen zorgde er in een aantal gevallen voor dat de onderhandelingen tussen Private Insurer en de polishouders weer op gang kwamen, wat resulteerde in verschillende schikkingen als gevolg van deze dagvaardingen.

Tot op heden lopen er 24 bodemprocedures.

In 4 van deze procedures werd in 2023 in eerste aanleg een uitspraak ten gronde gedaan. Deze eerste 4 uitspraken waren allen in het voordeel van Private Insurer. In alle gevallen hebben de verschillende rechtbanken, die deze geschillen behandelden, de analyse van de feiten door Private Insurer in alle opzichten bevestigd. Ze hebben vastgesteld dat de betreffende verzekeringspolissen gesimuleerd waren en jarenlang tot belastingontduiking hadden geleid. Daarnaast hebben ze de regularisatieprocedure gevalideerd die op initiatief van Private Insurer werd uitgevoerd. Ze besloten dat Private Insurer de volledige regularisatiekosten die aan RCP waren betaald, kon terugvorderen van de activa die

in de polissen werden aangehouden, evenals de bedragen van de roerende voorheffing en de belastingen op beurstransacties die na afloop van de procedure aan het contactpunt Regularisaties (CPR) werden aangegeven. In slechts één geval legde de rechtbank de helft van de aan het CPR betaalde verhogingen ten laste van Private Insurer, aangezien beide partijen hadden bijgedragen aan de simulatiesituatie.

In 1 van deze 4 gevallen heeft de verzekeringnemer zich neergelegd bij het vonnis, dat daarmee definitief is. In 1 geval heeft de verzekeringnemer beroep aangetekend. In de laatste 2 gevallen heeft de verzekeringnemer nog geen standpunt ingenomen over een mogelijk beroep.

De overgrote meerderheid van de andere procedures die in eerste aanleg lopen, zullen in 2024 worden behandeld.

3/. Tot slot zijn er ook nog “zakelijke” geschillen die zijn geïnitieerd door Private Insurer of door klanten of voormalige klanten van Private Insurer, met betrekking tot beleggingen die gekoppeld zijn aan speciale fondsen. In 2023 wordt er geen belangrijke uitspraak verwacht in verband met deze geschillen.

5.6. Niet-financiële informatie

De niet-financiële informatie is beschikbaar op de site www.pv.be.

5.7. Waarschuwing over toekomstgerichte verklaringen

De voorbereiding van de financiële staten conform de IFRS-normen houdt het gebruik van bepaalde kritieke boekhoudkundige schattingen in. Zij verplicht de directie om zich uit te spreken in het kader van de toepassing van de boekhoudkundige methoden van de P&V Groep, om ramingen en hypothesen uit te voeren die een weerslag hebben op de toepassing van de boekhoudkundige methoden en op de

bedragen van de activa, passiva, opbrengsten en lasten.

Die ramingen en hypothesen zijn gebaseerd op de ervaring en hypothesen die de P&V Groep afhankelijk van de omstandigheden redelijk acht. De zo verkregen resultaten fungeren als basis voor de waardering van de boekwaarde van de activa en passiva wanneer ze niet eenvoudigweg van andere bronnen kan worden afgeleid. De werkelijke waarden kunnen

verschillen van die ramingen. De ramingen en de onderliggende hypothesen worden elk jaar herzien.

Desbetreffende Activa rubriek	Onzekerheden met betrekking tot schattingen
Financiële instrumenten - Niveau 2	Het gebruikte evaluatiemodel De inactieve markt
Financiële instrumenten - Niveau 3	Het gebruikte evaluatiemodel Gebruik van niet-waarneembare marktgegevens De inactieve markt
Immateriële activa	Bepaling van de gebruiksduur
Vastgoedbeleggingen	Bepaling van de levensduur en de restwaarde Gebruik van niet-waarneembare marktgegevens (waardering tegen reële waarde)
Geassocieerde bedrijven	Een reeks onzekerheden bepaald door de vermogensmix, operationele activiteiten en marktontwikkelingen
Bedrijfsgebouwen	Bedrijfsgebouwen gewaardeerd tegen reële waarde op basis van niet-waarneembare inputs in een inactieve markt
Materiële vaste activa	Geschatte levensduur van andere materiële vaste activa
Uitgestelde belastingvorderingen - Actief	Schatting van het verschil in reële waarde van financiële instrumenten op basis van niet-waarneembare gegevens op de markt (indirect effect) Interpretaties van complexe belastingregels Boekhouding en timing van toekomstige belastbare inkomsten
Desbetreffende Passiva rubriek	Onzekerheden met betrekking tot schattingen
Schulden uit levensverzekeringscontracten	Actuariële veronderstellingen gebruikt Classificatie van actuariële en financiële impacten op de evolutie van de schulden Data kwaliteit van gegevens onderliggend de actuariële projecties
Schulden uit Niet-leven verzekeringscontracten	De beschikbaarheid van schadeclaiminformatie voor de voorzieningen van schadegevallen Actuariële veronderstellingen gebruikt Data kwaliteit van gegevens onderliggend de actuariële projecties
Financiële schulden - Investeringscontracten (alleen contracten met winstdeelname)	Het gebruikte evaluatiemodel Gebruik van niet-waarneembare marktgegevens De inactieve markt
Financiële schulden (financiële instrumenten)	Het gebruikte evaluatiemodel Gebruik van niet-waarneembare marktgegevens De inactieve markt
Pensioenen en andere verplichtingen	Actuariële veronderstellingen Gebruikte verdisconteringsvoet Inflatie/lonen
Voorzieningen	De kans dat een huidige verplichting voortvloeit uit gebeurtenissen uit het verleden Berekening van het bedrag dat overeenkomt met de beste schatting
Uitgestelde belastingen	Schatting van het verschil in reële waarde op basis van niet-waarneembare marktgegevens (indirect effect) Interpretaties van complexe belastingregels

5.8. Vergoedingen aan de commissaris

In duizenden €	2023	2022
Bezoldiging van de commissaris(sen)	1.658	978
Andere controleopdrachten	75	324
Belastingadviesopdrachten	2	28
Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	-	-
Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door de commissaris(sen)	77	352
Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door personen met wie de commissaris(sen) verbonden is (zijn)	-	-
Totaal bezoldiging	1.735	1.330

De controle van de geconsolideerde jaarrekeningen van de P&V Groep gebeurt door de commissaris « Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG) Bedrijfsrevisoren B.V. / Réviseurs

d'Entreprises S.R.L. ». De vennootschap KPMG is vertegenwoordigd door Mr. Kenneth Vermeire.

6. Verklaring van de verantwoordelijken

De ondergetekenden, Hilde VERNAILLEN, Bestuurder en Voorzitter van het Directiecomité en Johan DEKENS, Bestuurder en Lid van het Directiecomité, verklaren dat naar hun weten:

- de geconsolideerde jaarrekening voor boekjaar 2023 is opgesteld conform de International Financial Reporting Standards ('IFRS') en een getrouw beeld geeft van het vermogen, de geconsolideerde financiële positie en geconsolideerde resultaten van de groep P&V Verzekeringen en van haar dochterondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen;
- deze rekening een getrouwe uiteenzetting geeft van de belangrijke gebeurtenissen en voornaamste transacties tussen verbonden partijen in boekjaar 2023 evenals een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waaraan de P&V Groep het hoofd moet bieden;
- de onder niveau 3 opgenomen bedragen, hernomen in het punt 3.5 van dit rapport, vertegenwoordigen illiquide activa die in de dochteronderneming Private Insurer aanwezig zijn. Deze activa zijn gewaardeerd op basis van

contractuele overeenkomsten betreffende de inbreng van activa of van de laatst verkrijgbare objectieve inventariswaarden en er zijn onvoldoende objectieve elementen om hun reële waarde onder IFRS 13 op de balansdatum te bepalen. De eventuele variaties en aanpassingen zouden geen invloed hebben noch op het eigen vermogen, noch op het resultaat van de P&V Groep, maar zouden wel een impact hebben op de presentatie van deze activa en zelfs, via een spiegeleffect, op de financiële schulden – investeringscontracten zonder WD. Het management is van oordeel dat er een risico blijft bestaan op 3 miljoen euro aan activa op de balans dat verband houdt met het gebrek aan beschikbare informatie om ze op objectieve basis te waarderen. Voor het overige is het management ervan overtuigd dat de effecten, waarvan wordt gezegd dat ze "van nature illiquide zijn om aan de verzekeringsnemer over te dragen", op basis van de inventariswaarden aan de polis-houders kunnen worden overdragen en dit door de ervaring uit het verleden met betrekking tot dit onderwerp, die daarover geen twijfel doet ontstaan.

Brussel, 23 mei 2024

Hilde Vernailen
Bestuurder – Voorzitter van het
Directiecomité

Johan Dekens
Bestuurder – Lid van het
Directiecomité

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van P&V Verzekeringen CV over de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2023

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van P&V Verzekeringen CV (de “Vennootschap”) en zijn dochterondernemingen (samen de “Groep”), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2023, alsook de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Dit vormt een geheel en is ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 16 juni 2022, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2024. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep uitgevoerd gedurende acht opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep over het boekjaar afgesloten op 31 december 2023 opgesteld in overeenstemming met de IFRS boekhoudnormen zoals uitgegeven door de International Accounting Standards Board en zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften. Deze geconsolideerde jaarrekening omvat de geconsolideerde balans op 31 december 2023, alsook de geconsolideerde resultatenrekening, de toestand van het geconsolideerde totaal resultaat, het overzicht van de variaties in het geconsolideerde eigen vermogen en de tabel van de geconsolideerd kasstromen over het boekjaar afgesloten op die datum evenals de toelichting van de materiële grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing. Het totaal van de geconsolideerde balans bedraagt 19.730.531 duizenden EUR en de geconsolideerde resultatenrekeningen sluit af met een winst van het boekjaar van 69.461 duizenden EUR.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Groep op 31 december 2023, alsook van haar geconsolideerde resultaten en van haar geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de IFRS boekhoudnormen zoals uitgegeven door de International Accounting Standards Board en zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Wij hebben bovendien de door IAASB goedgekeurde internationale controlestandaarden toegepast die van toepassing zijn op de huidige afsluitdatum en nog niet goedgekeurd zijn op nationaal niveau. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

Eerste toepassing van IFRS 17

We verwijzen naar de hoofdtabellen van de geconsolideerde jaarrekening en de rubrieken 2.3.2 "Invoering van nieuwe boekhoudprincipes of herziening van IFRS-normen" en 2.3.4 "Transitie IFRS 4-IFRS17".

Omschrijving

De boekhoudnorm IFRS 17 werd van kracht voor periodes die beginnen op of na 1 januari 2023 en vervangt de boekhoudnorm IFRS 4 "Verzekeringscontracten". IFRS 17 is een complexe boekhoudnorm die veel beoordelings- en interpretatievermogen vereist bij de implementatie. Bovendien introduceert de boekhoudnorm significante wijzigingen in de manier waarop de Groep verzekeringscontracten opneemt, waardeert en toelicht.

Bij de invoering van de nieuwe boekhoudnorm heeft de Groep nieuwe grondslagen voor financiële verslaggeving geïmplementeerd, waaronder grondslagen die specifiek zijn voor de transitie, en nieuwe modellen geïntroduceerd voor de waardering en presentatie van verzekerings- en beleggingscontracten. Als gevolg van de transitie heeft de Groep ook de openingsbalans van 2022 en de vergelijkende cijfers van 31 december 2022 aangepast.

De toepassing van IFRS 17 is een belangrijk kernpunt van de controle gezien de complexiteit van en de oordeelsvorming over de toepassing van de nieuwe standaard en de significante impact op de geconsolideerde jaarrekening en financiële rapporteringsprocessen van de Groep.

Onze controlewerkzaamheden

Met de ondersteuning van onze actuarissen hebben wij de volgende procedures uitgevoerd:

- Inzicht verkrijgen in het proces van de Groep voor de implementatie van IFRS 17, inclusief hoe het management de nieuwe vereisten heeft geïnterpreteerd en toegepast.
- Beoordeling van nieuwe boekhoudprincipes, assumpties en actuariële methoden gebruikt door het management in het licht van de vereisten van IFRS 17.
- Beoordeling van de overgangsaanpak en beoordeling van de methoden die de Groep heeft toegepast om de impact van de overgangsaanpassingen te bepalen op de geconsolideerde balans en het geconsolideerde eigen vermogen op overgangsdatum en op de geconsolideerde vergelijkende cijfers van 31 december 2022.
- Beoordeling van de waardering door de Groep van de technische voorziening voor resterende schade (LRC) en technische voorziening voor geleden schade (LIC) op de overgangsdatum door te evalueren of de contante waarde voor toekomstige kasstromen, de risicoaanpassing, de contractuele servicemarge (CSM) en de verliescomponent zijn gewaardeerd in overeenstemming met de vereisten van IFRS 17.
- Beoordeling van de geschiktheid van de overgangsaanpassingen en toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening.

Waardering van de voorziening voor resterende schade van de contracten (LRC) Leven, beleggingscontracten met discretionaire winstdeling en contracten Gezondheid Individueel

Wij verwijzen naar de rubriek “Schulden met betrekking tot verzekeringscontracten” van de geconsolideerde balans en naar de toelichting 3.13.2.2 “BBA-benadering”.

Omschrijving

Op 31 december 2023, heeft de Groep 13.289.110 duizenden EUR aan voorzieningen voor resterende schade (LRC) met betrekking tot verzekeringscontracten Leven, beleggingscontracten met discretionaire winstdeling en verzekeringscontracten Gezondheid Individueel, die vanaf 1 januari 2023 worden verwerkt in overeenstemming met IFRS 17 en waarvoor het algemeen waarderingsmodel (GMM) wordt toegepast. De LRC vormt een belangrijk onderdeel van de balans van de Groep en wordt berekend op basis van complexe actuariële modellen en veronderstellingen.

Bovendien omvat de LRC onderdelen waarbij het management bepaalde beoordelingen en schattingen maakt bij het bepalen van de waarde van

toekomstige kasstromen, de bepaling van de risicoaanpassing, de contractuele servicemarge (CSM) en de verliescomponent.

De oordelen die worden gevormd bij het vaststellen van de veronderstellingen kunnen een significante invloed hebben op de waardering van de LRC.

Onze controlewerkzaamheden

Met de ondersteuning van onze actuarissen hebben wij de volgende procedures uitgevoerd:

- Beoordeling van de opzet, implementatie en, in voorkomend geval, de toetsing van de doeltreffendheid van de kerncontroles met betrekking tot de actuariële processen voor de bepaling van de LRC.
- Beoordeling van de consistentie en geschiktheid van de toegepaste actuariële technieken voor de LRC (inclusief de onderliggende assumpties) en of de actuariële modellen in overeenstemming zijn met de vereisten van IFRS 17, onze inzichten in de ontwikkeling van de Groep en onze verwachtingen op basis van marktervaring.
- Beoordeling van de juiste toepassing van de identificatie van verlieslatende contracten en uitvoering van aanvullende procedures voor de cohortallocatie van verzekeringscontracten en voor de juiste toepassing van waardering na eerste opname.
- Testen van de volledigheid en nauwkeurigheid van gegevens die worden gebruikt in de berekeningsprocessen en outputs van belangrijke IT-systemen die worden gebruikt voor de berekening van het LRC.
- Beoordeling van de analyse van de bewegingen van de LRC voorbereid door het management, inclusief analyse van eventuele reconciliatieverschillen.
- Herberekening van kasstromen verbonden aan schulden met betrekking tot verzekeringscontracten voor een steekproef van levensverzekeringscontracten.
- Beoordeling van de juiste toewijzing van de evolutie van de LRC via de toestand van het geconsolideerd totaal resultaat en de geconsolideerde resultatenrekening.
- In het kader van onze risicoanalyse, de inspectie van de rapporten van de actuariële functie en de motivering van de hierin opgenomen conclusies.
- Beoordeling van de adequaatheid van de relevante toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening.

Waardering van de voorziening voor geleden schade (LIC) Niet-Leven

Wij verwijzen naar de rubriek "Schulden met betrekking tot verzekeringscontracten" van de geconsolideerde balans en naar de toelichting 3.13.2.3 "Approche PAA".

Omschrijving

Op 31 december 2023, heeft de Groep 1.533.933 duizenden EUR aan voorzieningen voor geleden schade (LIC) met betrekking tot verzekeringscontracten Niet-Leven.

De waardering van de LIC vereist een aanzienlijke mate van beoordeling door het management met betrekking tot te maken assumpties, zoals de invloed van veranderende inflatiepercentages, verliesontwikkelingen, risicoaanpassing voor niet-financiële risico's en disconteringsvoet.

Onze controlewerkzaamheden

Met de ondersteuning van onze actuarissen hebben wij de volgende procedures uitgevoerd:

- Beoordeling van de opzet en implementatie van de kerncontroles met betrekking tot de actuariële processen voor de bepaling van de LIC.
- Beoordeling van de consistentie en geschiktheid van de toegepaste actuariële technieken voor de belangrijkste productgroepen (inclusief de onderliggende assumpties) en of de actuariële modellen in overeenstemming zijn met de vereisten van IFRS 17, onze inzichten in de ontwikkeling van de Groep en onze verwachtingen op basis van marktervaring.
- Beoordeling of de LIC bepaald werd in overeenstemming met het gevoerde reserveringsbeleid.
- Testen van de volledigheid en nauwkeurigheid van gegevens die worden gebruikt in de berekeningsprocessen en outputs van belangrijke IT-systemen die worden gebruikt voor de berekening van de LIC.
- Onafhankelijke berekening van de LIC voor de belangrijkste productgroepen op basis van algemeen gehanteerde actuariële methodes voor deze productgroepen. Wij hebben de resultaten van onze onafhankelijke berekening vergeleken met de bedragen bepaald door de Groep, en we hebben onderliggende documentatie bekomen indien betekenisvolle verschillen werden vastgesteld.
- Beoordeling van de juiste toewijzing van de evolutie van de LIC via de toestand van het geconsolideerd totaal resultaat en de geconsolideerde resultatenrekening.
- In het kader van onze risicoanalyse, inspectie van de rapporten van de actuariële functie en de motivering van de hierin opgenomen conclusies.
- Beoordeling van de adequaatheid van de relevante toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening.

Waardering van financiële instrumenten

We verwijzen naar de rubriek "Financiële instrumenten" van de geconsolideerde balans in de geconsolideerde jaarrekening en naar de toelichting 3.4 "Financiële instrumenten".

Omschrijving

Op 31 december 2023, heeft de Groep 18.138.589 duizenden EUR aan financiële, die 92% van de totale activa vertegenwoordigen. De waardering van financiële instrumenten, alsook de hierop betrekking hebbende toelichtingen, zijn gebaseerd op een hele reeks van gegevens. Veel van deze vereiste gegevens kunnen worden verkregen uit direct waarneembare prijzen van liquide markten. Indien er geen marktgegevens beschikbaar zijn, worden er ramingen ontwikkeld die onderhevig zijn aan een hoger beoordelingsniveau.

Onze controlewerkzaamheden

Met de hulp van onze waarderingsspecialisten, hebben wij de volgende procedures uitgevoerd:

- Beoordeling van de opzet en implementatie van de interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot het waarderingsproces van de financiële instrumenten.
- Beoordeling van de waardering van individuele beleggingen van de Groep. Waar waarneembare marktgegevens beschikbaar zijn (niveau 1 en niveau 2 waarderingen), hebben wij de gegevens die worden gebruikt in de waardering die door de Groep is opgesteld vergeleken met onafhankelijke externe bronnen. Voor investeringen in beleggingen met een niveau 3 waardering hebben wij steekproefsgewijs de geschiktheid geëvalueerd van de waarderingsmodellen en de gegevens die als input dienen voor de modellen en waar mogelijk hebben we die gegevens getoetst aan marktgegevens.
- Beoordeling van de toereikendheid van de relevante toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de IFRS boekhoudnormen zoals uitgegeven door de International Accounting Standards Board en zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader dat van toepassing is op de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België na. Een wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening biedt evenwel geen zekerheid omtrent de toekomstige levensvatbaarheid van de Groep, noch omtrent de efficiëntie of de doeltreffendheid waarmee het bestuursorgaan de bedrijfsvoering van de Groep ter hand heeft genomen of zal nemen. Onze verantwoordelijkheden inzake de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling staan hieronder beschreven.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Groep;

- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen of de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om haar continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van onze opdracht en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig het artikel 3:32 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32 §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werd opgenomen in een afzonderlijk verslag gevoegd bij het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. Dit verslag van niet-financiële informatie bevat de door artikel 3:32 §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen vereiste inlichtingen en is in overeenstemming met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar. De Vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op verschillende Europees en internationale referentiemodellen (namelijk "OECD Guidelines"). Overeenkomstig artikel 3:80 §1, eerste lid, 5° van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen spreken wij ons evenwel niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met de vermelde referentiemodellen zoals opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening verricht en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van P&V Verzekeringen CV over de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2023

- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Andere vermelding

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Zaventem, 4 juni 2024

KPMG Bedrijfsrevisoren
Commissaris
vertegenwoordigd door

Kenneth
Vermeire
(Authentication)

Digitally signed by
Kenneth Vermeire
(Authentication)
Date: 2024.06.04 11:26:11
+02'00'

Kenneth Vermeire
Bedrijfsrevisor